

373.593

๖๖๘๔๕

๗.3

แนวโน้มนโยบายการศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า

ปริญญานิพนธ์

ของ

วัชร : พินทุสมิต

12 ก.ย. 2533

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาบัณฑิต วิชาเอกบริหารการศึกษา

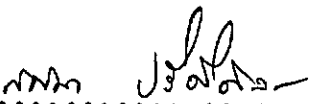
กุมภาพันธ์ 2533

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

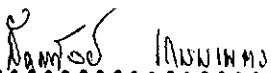
170372

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาอนุมัติ
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษิตตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

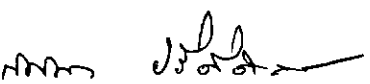
..........ประธาน

(รศ. คร. กิตติมา ปรีดีศิริกุล)

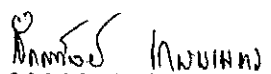
..........กรรมการ

(ผศ. ลักคาวลัย เกษมเนตร)

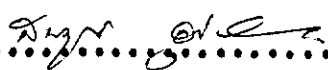
คณะกรรมการสอบ

..........ประธาน

(รศ. คร. กิตติมา ปรีดีศิริกุล)

..........กรรมการ

(ผศ. ลักคาวลัย เกษมเนตร)

..........กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รศ. สมบูรณ์ อุปดัมภ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษิตตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ. คร. สมพร บัวทอง)

วันที่... ๙... เดือน... มีนาคม... พ.ศ. 2533

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณา เอาใจใส่และให้คำแนะนำจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติมา ปรีดีคัลล ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร กรรมการ ซึ่งได้กรุณาให้แนวคิดคำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนตรวจแก้ไขปรับปรุง
ให้เป็นอย่างดี และรองศาสตราจารย์สมบุญ อุปถัมภ์ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้
ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณท่านผู้เชียวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้
เสียสละเวลาในการให้สัมภาษณ์ และตอบแบบสอบถาม ขอขอบคุณผู้ให้ความช่วยเหลือในการวิจัยทุกท่าน
รวมทั้งผู้ที่ให้ความสะดวกในการดำเนินการวิจัยทุกท่าน

ประโยชน์ได้อันหนึ่ง และคุณค่าจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ รอมอบแด่ผู้ให้กำลังใจในการทำวิจัย
ทุกท่าน และผู้ประสงค์จะนำงานวิจัยนี้ไปใช้ในการค้นคว้า และพัฒนาการมัธยมศึกษาของชาติต่อไป

วัชร พิณฑุสมิต

สารบัญ

บท	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	6
ความสำคัญของการวิจัย	6
ขอบเขตของงาน	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	10
สภาพพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการมัธยมศึกษา	10
การมัธยมศึกษาในอดีต	17
การมัธยมศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน	20
การวิจัยโดยใช้เทคนิคเคสฟาย	37
3 วิธีดำเนินการวิจัย	44
กลุ่มตัวอย่าง	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45
การตรวจสอบเครื่องมือ	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	48
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย	51
ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล	51
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการมัธยมศึกษาของประเทศไทยใน ทศวรรษหน้าตามเทคนิคการวิจัยแบบเคสฟาย	51

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการมัธยมศึกษาของประเทศไทยใน ทศวรรษหน้าจากความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ทรงคุณวุฒิ	60
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	62
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	62
กลุ่มตัวอย่าง	62
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	62
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	62
การวิเคราะห์ข้อมูล	63
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	63
อภิปรายผล	65
ข้อเสนอแนะ	72
บรรณานุกรม	74
ภาคผนวก	79
ประวัติย่อผู้วิจัย	119

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ผลการเรียงลำดับคามัธยมศึกษาของข้อกระทงเกี่ยวกับแนวโน้มนโยบาย การมัธยมศึกษาของประเทศไทย ในทศวรรษ พ.ศ. 2535 - 2544 ..	52
2 ผลการเรียงลำดับคามัธยมศึกษาของข้อกระทงเกี่ยวกับแนวโน้มนโยบาย การมัธยมศึกษาของประเทศไทย ในทศวรรษ พ.ศ. 2535 - 2544 ..	54
3 ผลการเรียงลำดับคามัธยมศึกษาของข้อกระทงเกี่ยวกับแนวโน้มนโยบาย การมัธยมศึกษาของประเทศไทย ในทศวรรษ พ.ศ. 2535 - 2544 ..	56
4 ผลการเรียงลำดับคามัธยมศึกษาของข้อกระทงเกี่ยวกับแนวโน้มนโยบาย มัธยมศึกษาและกระบวนการเรียนการสอนของประเทศไทย ในทศวรรษ พ.ศ. 2535 - 2544	58
5 ความดีของการแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวโน้มนโยบาย การมัธยมศึกษาของประเทศไทย ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2535-2544)	103
6 ความดีของการแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวโน้มนโยบาย การมัธยมศึกษาของประเทศไทย ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2535-2544)	104
7 ความดีของการแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวโน้มนโยบาย การบริหารการมัธยมศึกษาของประเทศไทย ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2535-2544)	105
8 ความดีของการแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวโน้มนโยบาย มัธยมศึกษาและกระบวนการเรียนการสอนของประเทศไทย ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2535-2544)	107
9 ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงแต่ละข้อในแบบสอบถาม ตอนที่ 1 รอบที่ 2 ...	109
10 ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงแต่ละข้อในแบบสอบถาม ตอนที่ 2 รอบที่ 2 ...	110
11 ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงแต่ละข้อในแบบสอบถาม ตอนที่ 3 รอบที่ 2 ...	111

12	ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงแต่ละข้อในแบบสอบถาม ตอนที่ 4 รอบที่ 2 ..	113
13	ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงแต่ละข้อในแบบสอบถาม ตอนที่ 2 รอบที่ 3 ..	114
14	ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงแต่ละข้อในแบบสอบถาม ตอนที่ 2 รอบที่ 3 ..	115
15	ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงแต่ละข้อในแบบสอบถาม ตอนที่ 3 รอบที่ 3 ..	116
16	ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงแต่ละข้อในแบบสอบถาม ตอนที่ 4 รอบที่ 3 ..	118

บทนำ

ในการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนของชาตินั้น นอกจากจะพึงเล็งถึงการที่จะก่อให้เกิดความเจริญแก่บุคคลแล้ว ยังต้องมุ่งหวังที่จะเสริมสร้างและพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ อันมีอยู่ตามธรรมชาติของเยาวชนเหล่านั้นให้เป็นไปในทางที่จะเป็นประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ของรัฐอีกด้วย ดังนั้นการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจึงต้องมีการวางแผน และมีจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจน เพื่อให้ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในปัจจุบันเป็นทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ มีคุณสมบัติตามที่ประเทศชาติในอนาคตต้องการ มีความสามารถในการพัฒนาประเทศ พร้อมทั้งจะเผชิญปัญหาไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมหรือวัฒนธรรมก็ตาม รวมทั้งการเลือกรับเอาเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตในอนาคตได้อย่างเหมาะสม

การพิจารณาถึงความสำคัญของการมัธยมศึกษาที่มีต่อเยาวชนแล้ว อาจแบ่งออกได้เป็น

2 ด้าน ดังนี้คือ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2526 : 6 - 7)

1. ความสำคัญของการมัธยมศึกษาต่อการพัฒนาบุคคล

เนื่องจากผู้เรียนในระดับมัศึกษากำลังจะเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต การศึกษาระดับนี้จึงมีส่วนในการสร้างคุณลักษณะที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างดี เป็นที่ยอมรับของสังคม มีความรู้ความสามารถที่จะประกอบอาชีพเลี้ยงตนได้ เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ จริยธรรม สามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักรักษาสุขภาพของตนเอง และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ดังนั้นการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต

2. ความสำคัญของการมัธยมศึกษาต่อสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ

การมัศึกษามีความสำคัญต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการเมือง เพราะเหตุว่าโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เป็นสถาบันทางการศึกษาที่วางรากฐานทางความคิดและความประพฤติของผู้เรียน ปลูกฝังคุณธรรมและความสำนึกในสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง สร้างความมีวัฒนธรรมและศีลธรรม

ให้สัมพันธ์ที่เป็นพลเมืองของชาติ เพื่อให้ยูเรี่ยนจะได้เป็นประชาชนที่มีบทบาททางการเมือง
อย่างเต็มที่และถูกต้องในอนาคต ตลอดจนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

นอกจากนี้ทุกประเทศมีความเชื่อว่าจะต้องถ่ายทอดขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีการ
ความเชื่อและแนวทางการประพฤติปฏิบัติให้แก่เยาวชนของชาติ และให้พยายามหาวิถีทางถ่ายทอด
ต่าง ๆ กัน ถ้าเป็นสังคมที่ไม่ซับซ้อนสถาบันที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมดังกล่าวก็คือ ครอบครัวหรือ
สถานศึกษา แต่เมื่อสถาบันต่าง ๆ ในสังคมพัฒนาขึ้น บทบาทในการจัดเตรียมเยาวชนและถ่ายทอด
วัฒนธรรมก็ตกอยู่ที่โรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ ในระยะแรกโรงเรียนประถมศึกษาทำหน้าที่หลักในการสร้าง
ทักษะพื้นฐาน อันได้แก่ การอ่าน การเขียน การคิดเลข ต่อมาสังคมมีความซับซ้อนมากขึ้น การศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาเริ่มมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับสมาชิกของสังคม เพราะโลกมีเทคโนโลยีใหม่ ๆ
เกิดขึ้นมากมาย การติดต่อสื่อสาร เป็นไปด้วยความรวดเร็ว จนวัฒนธรรมของชาติหนึ่งเคลื่อนไปสู่
วัฒนธรรมของอีกชาติหนึ่งอย่างรวดเร็ว จนวัฒนธรรมบางอย่างของชาติที่ค่อยพัฒนามาถูกกลืนหายไป
โดยสิ้นเชิง ด้วยเหตุนี้อย่างใดในบางประเทศถือว่าการศึกษาในระดับมัธยมศึกษามีความจำเป็นสำหรับเยาวชน
ทุกคน และได้กำหนดให้เป็นการศึกษาภาคบังคับ

การมัธยมศึกษามีความสำคัญต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เนื่องจากสังคมในปัจจุบันมี
ความซับซ้อนมากขึ้น และจำนวนประชากรได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การประกอบอาชีพจำเป็นต้องมี
การแข่งขันกันมาก ผู้ที่มีความสามารถทางการศึกษาก็จะเป็นผู้ที่มีความสามารถทางเศรษฐกิจ และ
จะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลให้เกิดความเจริญทางเศรษฐกิจของชาติ ซึ่งในเรื่องนี้การศึกษาในระดับ
มัศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างยิ่ง โดยเหตุที่ว่ายูเรี่ยนในระดับมัธยมศึกษาจะได้สำรวจ
ความสนใจและความถนัดของตน และกำหนดอนาคตทางการประกอบอาชีพไว้ค่อนข้างจะแน่นอนแล้ว
ทั้งสติปัญญา ความสามารถ และร่างกายก็พัฒนาเกือบจะเท่ากับผู้ใหญ่ การปลูกฝังและพัฒนาความ
สามารถและเจตคติในการประกอบอาชีพตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของยูเรี่ยน
แต่ละคนย่อมจะเป็นการสร้างความสามารถที่เสริมกับพรสวรรค์ของแต่ละบุคคล อันเป็นผลทำให้ยูเรี่ยน
เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพสูง และเป็นการสร้างกำลังทางเศรษฐกิจของชาติ

จากเหตุผลดังที่ได้อธิบายมาแล้วนั้น จะเห็นว่าการศึกษาระดับมัศึกษานั้น นับว่าเป็นการศึกษา
ระดับที่มีความสำคัญยิ่งระดับหนึ่ง จึงต้องมีการวางแผนการจัดอย่างรัดกุม มีหลักการที่แน่นอน เพื่อปลูกฝัง
และสร้างสรรค์ให้เยาวชนของชาติเป็นบุรุษคุณลักษณะและคุณสมบัติตามที่สังคมและประเทศชาติต้องการ

และจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ

เนื่องมาจากความสำคัญของการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในระดับสูงมากเช่นนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจึงพยายามจัดให้นักเรียนที่จบประโยคประถมศึกษาให้เข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาให้มากขึ้น เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น นักการศึกษาและผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบต่อการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา พยายามรณรงค์ให้เยาวชนเข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษาหลายรูปแบบ เริ่มตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ จัดตั้งโรงเรียนมัธยมแบบประสม จัดตั้งโรงเรียนเพื่อพัฒนาชนบท จัดตั้งโรงเรียนมัธยมประจำตำบล เปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารราชการบางประการ รวมทั้งประเมินโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อให้มีมาตรฐานและดำเนินโครงการเสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนการสอนอีกหลายโครงการ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้บุตรครองส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนในระดับมัธยมศึกษาให้มากขึ้น

การรณรงค์เพื่อพัฒนาการมัธยมศึกษาที่ชัดเจนมากประการหนึ่งคือ การบรรจุแนวทางพัฒนาการมัธยมศึกษาลงในแผนการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 1 (พ.ศ. 2504 - 2509) จนถึงแผนพัฒนาการศึกษาศาสนาและศิลปวัฒนธรรมระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ซึ่งกำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งมีทั้งแนวนโยบาย จุดประสงค์ และมาตรการในการดำเนินการมัธยมศึกษาอย่างชัดเจน เนื่องจากแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นตัวกำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาของชาติในทุก ๆ ช่วงเวลา 5 ปี ในระยะเวลาแต่ละช่วง จึงได้มีการวิเคราะห์ วิจัย ประเมินผล สภาพและปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนข้อเสนอแนะแนวทางและนโยบายในการพัฒนาและแก้ไขปัญหการศึกษาที่เกิดขึ้น เพื่อให้การจัดการศึกษาคำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมของประเทศ และความต้องการของปัจเจกบุคคล ตลอดจนให้การจัดการศึกษาคำเนินไปในแนวทางที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพสามารถพัฒนากำลังคน และทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด การมัธยมศึกษาซึ่งเป็นระดับหนึ่งของการศึกษาของชาติจึงต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเป็นลำดับ ตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมในแต่ละยุคสมัย เพื่อก้าวหน้าได้มีการพัฒนาการมัธยมศึกษา โดยมุ่งหวังจัดการศึกษาเพื่อผลิตกำลังคนระดับกลางที่จะออกไปช่วยพัฒนาประเทศให้บังเกิดผลบรรลุตามเป้าหมายประเทศชาติต้องการ (อัมพร สร้อยสุข. 2529 : 5 - 6) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบโดยตรงต่อการบริหาร

การมัธยมศึกษา หลักสูตรมัธยมศึกษา จุดมุ่งหมายของการมัธยมศึกษา การเตรียมและพัฒนาครู รวมทั้งระบบการ เรียนการสอน ที่จะต้องปรับให้สัมพันธ์กับแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลป วัฒนธรรมแต่ละระ ยะอย่างสอดคล้องกันด้วย

ถึงแม้ว่าการมัธยมศึกษาจะได้มีการพัฒนา และแก้ปัญหาตามลำดับตั้งแต่กล่าวแล้วข้างต้น ก็ตาม แต่ในปัจจุบันการมัศึกษายังประสบปัญหาหลายประการ ซึ่งจะทำให้การมัธยมศึกษาไม่สามารถ บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเป็นทั้งปัญหาอันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อม ของการมัธยมศึกษา และปัญหาภายในในระบบการมัธยมศึกษาเอง จำเป็นที่จะต้องหาแนวทางแก้ไขปัญหาคงกล่าวให้ลุล่วงไป

ปัญหาที่ปรากฏอยู่ข้างต้นนั้นนับว่าเป็นผลกระทบอย่างสำคัญยิ่งต่อการมัธยมศึกษา หลายปัญหา เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นติดต่อกันมาช้านาน และมีความเกี่ยวพันกันกับสภาพพื้นฐานทาง ๆ ทางสังคมอย่างใกล้ชิด การแก้ปัญหอยางเฉพาะหน้าชั่วคราวจึงไม่อาจทำให้ปัญหาดังกล่าวหมดสิ้นไปได้ สิ่งจำเป็นคือ การวางแผนระยะยาวโดยอาศัยวิจยารณญาณของยูเร และยูเซียวชาญในการมัศึกษามาวิเคราะห์รวบรวมขึ้นเป็น มาตรการ หรือแนวทางที่จะทำให้การมัศึกษามีส่วนกำหนดสภาพของสังคม เศรษฐกิจของประเทศ แทนที่จะปล่อยให้จัดการมัธยมศึกษาไปตามการ เปลี่ยนแปลงสภาพของสังคม (UNESCO, 1980 : 30 - 32) ดังนั้นหน่วยงานวางแผนการศึกษาของประเทศ และองค์การระหว่างประเทศหลายแห่ง จึงได้หาแนวทางวางแผนการศึกษาขึ้นใหม่ อาทิเช่น Asia - Pacific Education Innovation Development (APEID) ได้มีการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับบทบาท และกระบวนการใหม่ของการ มัธยมศึกษาในหัวข้อ การมัธยมศึกษาสำหรับอนาคต เพื่อสรรหาจุดหมาย รูปแบบและกระบวนการใหม่ ๆ ในการจัดการมัธยมศึกษาสำหรับประเทศในเขตเอเชียและแปซิฟิก ที่ประเทศปวยร์โตรีโก เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน - 4 ธันวาคม 2528 นอกจากนั้น Organization of Economic Countries Development (OECD) ได้มีการประชุมปรึกษากันตั้งแต่ครั้งเมื่อมีการประชุมสัมมนาเชิงนโยบาย เรื่องความเจริญทางเศรษฐกิจกับการลงทุนทางการศึกษา เมื่อเดือนตุลาคม 2504 ที่ประชุมเสนอให้ การวางแผนระยะยาว โดยเสนอรูปแบบการวิจัยอนาคต (Future Research) อันจะเป็นประโยชน์ อย่างยิ่งต่อประเทศโลกที่สาม หลังจากนั้นได้มีการประชุมปรึกษาเรื่องวางแผนระยะยาวอีกหลายครั้ง จนได้นำข้อเสนอมาใช้อย่างจริงจังตั้งแต่ทศวรรษ 2510 เป็นต้นมา (Harlen and Ziegler, 1972 : 55)

การวิจัยอนาคตในประเทศไทยที่เกี่ยวกับการศึกษาที่ปรากฏอยู่ได้แก่ ผลงานวิจัยของ ชนิศา รักษ์พลเมือง และคนอื่น ๆ (2527 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวโน้มการศึกษาในระบบโรงเรียนในช่วงระยะแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 และ 7 พบว่า ในช่วงระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 จะมีแนวโน้มการปรับแนวทางการวางแผนและนโยบายการพัฒนาการศึกษา โดยจะมีการปรับแผนในทุก ๆ 2 - 3 ปี และจะพิจารณาภาพกว้างมากขึ้น โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงในคาบเศรษฐกิจสังคม ส่วนในช่วงระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้มากที่สุดคือ ความต้องการ การ ศึกษาแบบต่อเนื่องตลอดชีวิตจะมีความขึ้น จุดเน้นของการพัฒนาการศึกษาสำคัญแรกในช่วงระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 คือ การศึกษาเพื่อสนองต่อระบบอุตสาหกรรม ส่วนจุดเน้นสำคัญแรกในช่วงระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 คือการกระจายโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา การวิจัยอนาคตนี้ นักการศึกษาอีกท่านหนึ่งคือ เอกวิทย์ ฃ ถกลาง (2526 : 188 - 189) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า "การจัดการศึกษานั้นภารกิจประการแรกคือ จะต้องศึกษาความเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม ความเติบโตอย่างรวดเร็วของศิลปวิทยาการ และความเปลี่ยนแปลงของค่านิยม ความรู้สึกนึกคิดของคน นอกจากนี้ยังเห็นว่ามีควมจำเป็นที่จะต้องถ้ามองอนาคต ศึกษาแนวทางการวางแผนไปไว้ เพื่อเตรียมการให้พร้อมที่จะจัดการศึกษาให้เหมาะสมต่อไป แม้ว่าการมองข้างหน้ามีข้อเสียคือความผิดพลาด เบี่ยงเบนจากสิ่งที่คาดคะเน แต่ถ้าไม่ถ้ามองเสียเลย เราจะไม่สามารเตรียมการได้เลย ฉะนั้นจึงชอบที่เราจะร่วมกันพิจารณาแนวทางในอนาคตเท่าที่สติปัญญาความรู้ของคนรุ่นเราพึงกระทำ" งานวิจัยในลักษณะเช่นนี้มีประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะข้อมูลในเชิงอนาคตนั้น ถ้าได้มาอย่างมีระบบระเบียบแล้ว จะช่วยให้ทราบข้อมูลอันน่าเชื่อถือ สามารถนำมาประกอบการกำหนดนโยบาย หรือวางแผนป้องกันมิให้เกิดเหตุอันไม่พึงปรารถนา สามารถปรับเปลี่ยนสภาพที่เป็นอยู่ให้ไปสู่อนาคตที่คาดหวัง ตลอดจนสามารถใช้ข้อมูลที่ได้รับเป็นแนวทางสร้างสรรค์อนาคตที่ยั่งยืนได้ หรือสรุปได้ว่าการวิจัยอนาคตมีเป้าหมายอันเป็นประโยชน์อย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. ชี้ให้เห็นทางเลือกที่อาจเป็นไปได้ในอนาคตหลาย ๆ ทาง และช่วยให้ทราบทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดที่จะก่อให้เกิดความสำคัญ
2. ชี้ให้เห็นและวิเคราะห์ข้อดี และข้อพึงระวังที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้นจะช่วยให้สามารถหลีกเลี่ยงปัญหาที่จะเกิดขึ้น และกำหนดนโยบายให้เกิดผลในทางที่ดี

3. ช่วยให้ผู้บุคคลและหน่วยงานซึ่งทราบแนวทางที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีความยืดหยุ่นและกำหนดแผนนโยบายอย่างรอบคอบมากขึ้น (APEID. 1984 : 31 - 32)

เท่าที่กล่าวมานั้นแสดงให้เห็นว่า การวิจัยอนาคตจะมีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา การป้องกันปัญหา ตลอดจนการวางนโยบายให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น ปัจจุบันเป็นช่วงที่แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ดำเนินมาได้ครึ่งหนึ่งของระยะเวลาในแผน ซึ่งเป็นระยะเวลาที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการมัธยมศึกษากำลังดำเนินการทบทวนฉบับที่ 6 และกำลังเตรียมวางแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมแห่งชาติในช่วงระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ผู้วิจัยเล็งเห็นประโยชน์ของการศึกษาข้อมูลเชิงอนาคต อันเป็นความเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการมัธยมศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานอันจะเป็นแนวทางในการวางแผนและจัดการมัธยมศึกษาของไทยให้ดียิ่งขึ้น และเป็นการ เชื่อมพร้อมสำหรับเยาวชน ในทศวรรษ 2530 และล่วงเข้าไปในทศวรรษ 2540 ด้วย จึงได้ใช้เทคนิคเคสฟาย ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งในการวิจัยอนาคต ในการศึกษาแนวโน้มการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษ 2530 นี้ และในครึ่งทศวรรษ 2540 ด้วย

การใช้เทคนิคเคสฟาย เป็นวิธีการหนึ่งที่จะได้มาซึ่งข้อมูลอนาคต ซึ่งเป็นวิธีการศึกษาความเห็นของท้องถิ่นของผู้ทรงคุณวุฒิ หรือกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในอนาคต ความคิดเห็นร่วมกันของบุคคลหลายคน มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในอนาคตศึกษานั้น มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวางแผน นโยบาย การแก้ปัญหา ตลอดจนป้องกันปัญหาให้เกิดขึ้น (ชนิกา รัชพลเมือง. 2527 : 9)

ความหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวโน้มการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในช่วง พ.ศ. 2535 - 2544 โดยใช้เทคนิคเคสฟาย ในหัวข้อ นโยบายการมัธยมศึกษา จุดหมายการมัธยมศึกษา การบริหาร การมัธยมศึกษา หลักสูตรมัธยมศึกษา และกระบวนการเรียนการสอน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการมัธยมศึกษา ที่จะนำไปใช้ประกอบการวางแผน และนโยบาย ตลอดจนการจัดการและบริหารการมัธยมศึกษา รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการ

การเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทยให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาทางสังคมของประเทศไทยในอนาคต

ข้อตกลงเบื้องต้น

การคาดการณ์แนวโน้มการมัธยมศึกษา ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อว่าโครงสร้างของสังคมและการศึกษาทั้งระบบจะไม่มีตัวแปรใดมากระทบทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง แนวโน้มที่ได้เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้วิจัยใช้เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาคั้งนี้จะใช้เทคนิคเคลฟายในการศึกษาแนวโน้มของการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในศตวรรษหน้า
2. เนื้อหาที่ศึกษา ผู้วิจัยจะศึกษาแนวโน้มการมัธยมศึกษาของประเทศไทย ในช่วง พ.ศ. 2535 - 2544 เฉพาะหัวข้อดังต่อไปนี้
 - 2.1 นโยบาย
 - 2.2 จุดหมาย
 - 2.3 การบริหาร
 - 2.4 หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 3.1 ประชากร เป็นผู้เชี่ยวชาญทางการมัธยมศึกษาซึ่งผู้วิจัยเชิญตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 โดยการสัมภาษณ์
 - 3.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการมัธยมศึกษาซึ่งผู้วิจัยเชิญเป็นผู้เลือกจะตอบแบบสอบถามเทคนิคเคลฟายรอบที่ 2 และ 3

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แนวโน้มการมัธยมศึกษา หมายถึง การคาดคะเน หรือการทำนายการพัฒนา หรือการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับการศึกษาที่จกสำหรับผู้ที่เรียนที่มีอายุ

ประมาณ 12 - 17 ปี ใช้เวลาเรียน 3 หรือ 6 ปี เป็นการศึกษาที่ต่อเนื่องจากประถมศึกษา สำหรับประเทศไทยในปัจจุบัน การศึกษาระดับนี้ไม่บังคับให้ทุกคนต้องเรียน

1.1 นโยบายการมัธยมศึกษา หมายถึง แนวทางที่ผู้บริหารระดับสูงที่รับผิดชอบการมัธยมศึกษาได้วางไว้เป็นแนวทางให้บุคลากรทางการมัธยมศึกษาได้นำไปปรับเปลี่ยนให้เป็นมาตรการในทางปฏิบัติ เพื่อกำเนินการแก้ปัญหาและพัฒนาการมัธยมศึกษา

1.2 จุดหมายของการมัธยมศึกษา หมายถึง ความต้องการอันเป็นผลมาจากการดำเนินการมัธยมศึกษา อาทิ เช่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ความสอดคล้องของการมัศึกษากับตลาดแรงงาน เป็นต้น

1.3 การบริหารการมัธยมศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการมัธยมศึกษา โดยคำนึงถึงการปรับปรุงกิจการ การกระจายอำนาจ การงบประมาณ การพัฒนาบุคลากร และการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ

1.4 หลักสูตรมัธยมศึกษาและกระบวนการเรียนการสอน หมายถึง ประสิทธิภาพและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้แก่ นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้ นักเรียนได้รับการฝึกฝน อบรม ในด้านต่าง ๆ อย่างดีที่สุด จนสามารถประกอบอาชีพได้ และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

2. ทศวรรษหน้า หมายถึง ระยะเวลาในรอบ 10 ปีข้างหน้า ซึ่งเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2535 - 2544 ซึ่งอยู่ในระหว่างช่วงของแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมแห่งชาติ ระยะที่ 7 และ 8

3. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง นักการศึกษาซึ่งมีประสบการณ์โดยตรงในด้านการบริหารหรือการวางแผนพัฒนาการมัธยมศึกษาและเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานโดยตรงกับการวางแผนและพัฒนาการมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถามในรอบแรกโดยการสัมภาษณ์

4. ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง นักการศึกษาหรือผู้ปฏิบัติงานประจำด้านการศึกษาระดับมัธยมศึกษาโดยตรง หรือผู้ปฏิบัติงานที่สนับสนุนหรือเกี่ยวข้องกับการมัธยมศึกษา ท่านเหล่านั้นมีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมเสนอแนะในการวางแผนการมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 และรอบที่ 3

5. การศึกษาแนวโน้มการมัธยเมศึกษาโดยเทคนิคเดลฟาย หมายถึง การศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการมัธยเมศึกษาที่อาจเป็นไปได้ในอนาคตช่วงเวลาหนึ่ง โดยใช้วิธีการวิจัย ที่ประชากรของตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดโดยการให้สัมภาษณ์ และผู้ทรงคุณวุฒิตอบแบบสอบถามชนิดประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 2 รอบ ซึ่งมีข้อควรระวังทั้ง 2 ฉบับ

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

เพื่อให้การศึกษาแนวใหม่การมัธยมศึกษาในทศวรรษหน้า มีภาพชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัย จึงได้ศึกษาวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาของการมัธยมศึกษา รวมทั้งสภาพพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการมัธยมศึกษาในอดีต จนถึงปัจจุบัน และข้อเสนอแนะในอนาคต ตามหัวข้อ 4 ประการ อันได้แก่ สภาพพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการมัธยมศึกษา การมัธยมศึกษาในอดีต การมัธยมศึกษาในปัจจุบัน และการวิจัย โดยใช้เทคนิคเคลฟาย

สภาพพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการมัธยมศึกษา

สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อการจัดการมัธยมศึกษา ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ การเมืองและความมั่นคง สังคม วัฒนธรรมและจริยธรรม ประชากร เมื่อนำมารวมพิจารณาจะทำให้เข้าใจและสามารถกำหนดแนวทางการมัธยมศึกษาในอนาคตได้ดียิ่งขึ้น

1. ด้านเศรษฐกิจ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 - 2509) มีแนวทางหลักในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของสังคม เช่น การสร้างและขยายระบบการคมนาคม ระบบชลประทาน การผลิตพลังงาน และการสาธารณสุข แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510 - 2514) มีแนวทางต่อเนื่องจากแผนฯ ฉบับที่ 1 แต่เน้นในเรื่องการปราบปรามขบวนการรายและการวางแผนครอบครัว เศรษฐกิจของไทยมีการขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็วเฉลี่ยประมาณร้อยละ 8 ต่อปี เป็นผลมาจากรัฐบาลในช่วงนั้นให้การส่งเสริมกิจการอุตสาหกรรม ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงในภาคอุตสาหกรรม คือ เปลี่ยนจากอุตสาหกรรมดั้งเดิมเป็นอุตสาหกรรมใหม่มากขึ้น ในด้านการกระจายรายได้ ในช่วงระยะเวลาอันปรากฏว่าประสบผลสำเร็จในการยกระดับรายได้ของคนเป็นจำนวนมาก แต่กลับเกิดความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างภาคต่าง ๆ และระหว่างกลุ่มชนต่าง ๆ เนื่องจากรัฐบาลได้ทุ่มเททรัพยากรส่วนใหญ่ไปสู่บริเวณกรุงเทพมหานคร (สมศักดิ์ ชุโต และคนอื่น ๆ, 2524 : 34 - 39) ส่วนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515 - 2519) ช่วยแก้ปัญหาความ

ไม่เป็นธรรมในการกระจายรายได้ประชาชาติซึ่งกลายเป็นปัญหาเรื้อรัง ความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบทโดยเฉพาะความยากจนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) เป็นช่วงที่ความผันผวนด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเมืองหลายประการ อาทิเช่น ภาวะเงินเฟ้อ สถานะการเงินตึงตัว ภาวะความแห้งแล้งทางเกษตรกรรม การขาดดุลการค้าและดุลชำระเงินระหว่างประเทศ การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนความแตกต่างในด้านเป้าหมายและนโยบายเศรษฐกิจของพรรคการเมืองที่ร่วมรัฐบาล นอกจากนี้ปัญหาความยากจน ความไม่เป็นธรรมในการกระจายรายได้ประชาชาติ ปัญหาความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบทยังคงมีอยู่เป็นปัญหาเรื้อรัง และมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น (รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์. 2526 : 48 - 49) อย่างไรก็ตามประเทศไทยก็ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาบางด้าน เช่น การส่งสินค้าออกสูงกว่าเป้าหมาย การลดอัตราการเจริญพันธุ์ และอัตราการเพิ่มรายได้ประชาชาติซึ่งค่อนข้างดีเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศพัฒนาอื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2526 : 27 - 28) สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ที่เพิ่งสิ้นสุดลงนี้มีลักษณะเด่นคือ การเน้นการแก้ปัญหาความยากจนในชนบทเป็นหลัก และการพัฒนาโครงสร้างและกระจายบริการทางสังคม ทั้งนี้เป้าหมายในการพัฒนาชนบทในพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาที่แล้วมา ให้สามารถช่วยตัวเองได้ในอนาคต แผนงานหลักที่สำคัญคือแผนพัฒนาชนบทยากจน เช่น โครงการสร้างงานในชนบท และแผนงานพัฒนาเฉพาะภาคกับเมืองบิรวาร มีโครงการที่สำคัญ เช่น โครงการพัฒนารายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักในการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปแล้ว จุดเน้นของการพัฒนาอุตสาหกรรมในระยะเวลาดังนั้น เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดเล็กและการกระจายความเจริญไปทั่วประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2525 : 9 - 16)

จากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาสำคัญ ๆ ขึ้นพอสมควรดังต่อไปนี้ มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจในด้านการผลิตสาขาเกษตรกรรมซึ่งสำคัญมากในอดีต ปัจจุบันได้ประสบกับภาวะการผลิตที่ตกต่ำมาก จนทำให้โครงสร้างการผลิตของประเทศเปลี่ยนไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2527 : 23 - 30) นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีประชากรที่ยากจนเหลืออยู่เกือบถึง 1 ใน 3 ของประเทศ กล่าวคือ ไม่น้อยกว่า 10 ล้านคน กระจัดกระจายอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ โดยเฉพาะเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือตอนบน

และโอกาสที่จะหวังให้ประชากรยากจนน้อยลงไปเรื่อย ๆ อย่างที่เคยเป็นมานานก็มีทางเป็นไปได้ยาก เนื่องจากการขยายเนื้อที่เพาะปลูกออกไปมีจำนวนเหลืออยู่อย่างจำกัด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2526 : 43 - 47) ส่วนปัญหาการว่างงานเป็นเรื่องที่แยกจากเนื่องจากเป็นปัญหาเรื้อรังมานาน และมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะการว่างงานของผู้มีการศึกษาเพิ่มจาก 37,000 คน ในปี พ.ศ. 2520 เป็น 59,300 คน ในปี พ.ศ. 2524 และยิ่งพบอีกว่าอัตราการว่างงานให้มีความรุนแรงที่สุดในระดับอาชีวศึกษา รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนปลาย อุดมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้นตามลำดับ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2526 : 10)

✓ ปัญหาที่กล่าวข้างต้น การมัธยมศึกษาได้มีส่วนเข้าไปช่วยแก้ปัญหาโดยวิธีการต่าง ๆ อาทิเช่น โครงการมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท (มพช.) การปรับปรุงหลักสูตรมัธยมศึกษาเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ โดยมุ่งเน้นให้มีส่วนร่วมในการทำงาน มีทักษะพื้นฐานที่จะออกไปประกอบอาชีพได้จริง ๆ ให้สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพอิสระได้ และจัดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องสัมพันธ์กับความต้องการส่งเสริมอาชีพของท้องถิ่น (สิปปนนท์ เกตุทัต. 2518 : 117 - 118) แนวคิดนี้ได้รับการนำมาบรรจุในหลักสูตร "กลุ่มการทำงานและอาชีพ" ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ "วิชาพื้นฐานอาชีพ" ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาสำหรับคนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้เกิดความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2526 : 32 - 34)

2. การจัดการเมืองและความมั่นคง

ระบอบการเมืองไทยยังขาดอุดมการณ์และวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับประชาธิปไตย เพราะวิธีการนั้นขัดกับวิสัยทัศน์และความคิดความเชื่อแบบดั้งเดิมของคนไทยซึ่งยังไม่ได้ถูกระบบกระแสหรือเปลี่ยนแปลงในชุมชนส่วนใหญ่ในสังคม (ชัยอนันต์ สมุทวณิช. 2513 : 247) ได้มีผู้ศึกษาสภาพของการเมืองไทยซึ่งคงเป็นปัญหาต่อไปอีก ดังนี้ (สมศักดิ์ ชุโต. 2524 : 59 - 85)

2.1 การขาดระบบการเมืองที่ยึดมั่นในผลประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่ ประชาธิปไตยถูกใช้เป็นข้ออ้างในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวของผู้มีอำนาจทางการเมือง มีการร่วมมือกันแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวระหว่างผู้มีอำนาจกับผู้ที่มี

2.2 การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่สำคัญ ๆ ยังคงถูกรวบงำจากระบบราชการ การผูกขาดการสรรหาบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ทางการเมือง การควบคุมการทำงานของสื่อมวลชนอย่างใกล้ชิด ซึ่งทำให้ชาวและข้อคิดเห็นที่เป็นอิสระตรงไปตรงมาเกิดขึ้นได้ยาก และการมีอิทธิพลครอบงำของกระบวนการยุติธรรม

2.3 การขาดความรับผิดชอบของประชาชนและขาดประสิทธิภาพของระบบราชการไทย กล่าวคือ ข้าราชการไทยสนใจที่จะสนองตอบความต้องการของผู้บังคับบัญชามากกว่าจะปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล ยิ่งกว่านั้นระบบราชการไทยยังขาดการประสานกันในทุกระดับ นิยมการรวบอำนาจไว้ที่หน่วยเหนือและส่วนกลาง มีการเล่นพรรคเล่นพวก ขาดการใช้เทคนิคในการวางแผนและประเมินโครงการ และผู้บริหารเองขาดความรู้ทางการบริหาร

2.4 การขยายตัวขององค์การในระบบราชการไทย ซึ่งมีมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยมิได้มุ่งที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาต่าง ๆ ของประเทศ แต่เป็นการมุ่งสร้างอาณาจักรของตนเอง ทำให้ต้องแก้ปัญหาทางด้านการบริหาร และต้องจัดตั้งหน่วยงานใหม่ขึ้นมาอีกไม่สิ้นสุด

2.5 คณะทหารได้มีบทบาทสำคัญในทางการเมืองไทยมาตลอดทั้งในอดีตและปัจจุบัน ทั้งในฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ และคงจะเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในศตวรรษหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเข้ารับผิดชอบอนาคตของประเทศสุดแล้วจะเลือกแสดงบทบาทในทางบวกหรือทางลบ เพื่อคนส่วนใหญ่หรือกลุ่มน้อย

2.6 ปัญหาการพัฒนาพรรคการเมืองที่มีฐานสนับสนุนจากประชาชนส่วนใหญ่ พรรคการเมืองขาดอุดมการณ์ทางการเมืองที่ชัดเจน ขาดความต่อเนื่องของระบบ ขาดวินัยและยึดถือตัวบุคคลมากเกินไป

สภาพทางการเมืองนี้มีความเกี่ยวพันกับการให้การศึกษาอบรม แบบแผนการอบรมของคนไทยไม่สอนให้กล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าทำในสิ่งที่ตนเชื่อ ขาดความเข้าใจทางการเมือง และระบบการศึกษาของไทยก็ไม่ได้เอื้ออำนวยต่อความเข้าใจของประชาชนที่จะพึงมีต่อการเมือง ในทางกลับกัน การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ส่งผลกระทบต่อการศึกษาของชาติของไทย นับตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน และการกำหนดงบประมาณ เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เห็นได้ชัดว่ามีผลกระทบต่องานอย่างมากคือ เหตุการณ์เมื่อ 14 ตุลาคม 2516 ซึ่งระยะเวลาหลังจากนั้นเป็นระยะที่มีการแข่งขันทางการเมือง และมีการตื่นตัวทางการเมืองมากกว่าระยะอื่นใด

แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ สถาบันทางการเมืองไม่สามารถพัฒนาได้เร็วพอที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้
 อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าพรรคการเมืองได้ถูกจัดตั้งขึ้น มีการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และ
 หันกลับมาใช้ระบบรัฐสภา แต่ไม่มีพรรคการเมืองใดที่มีความเข้มแข็งและมีคะแนนเสียงข้างมากในสภา
 ที่จะจัดตั้งรัฐบาลได้เพียงพรรคเดียว ภายในแต่ละพรรคมีการแตกแยก นอกจากนั้นยังมีกลุ่มพลังต่าง ๆ
 เกิดขึ้นมาหลายกลุ่ม ที่ทำงานเป็นเอกเทศ ไม่ได้ขึ้นหรือมาพรรคการเมืองใด (สุจิต บุญบงการ .
 2526 : 393 - 394) สภาพเช่นนี้ย่อมมีผลกระทบต่องสังคมเป็นอย่างมาก ในด้านการศึกษาก็ได้เห็น
 - ความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมือง จึงได้มีการตั้ง
 คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาขึ้นเพื่อพิจารณาเสนอแนะแนวทางในการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูป
 การศึกษาให้เหมาะสมกับกาลสมัย เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระบอบ
 ประชาธิปไตย ซึ่งคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาได้เสนอให้จัดการศึกษาอย่างเสมอภาค
 เพื่อช่วยเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคมตามระบอบประชาธิปไตย (สิปปนนท์ เกตุทัต. 2518 :
 15 - 16) ซึ่งผลกระทบครั้งนี้ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษา ดังจะเห็นได้จากการ
 ประกาศใช้แผนการศึกษาพุทธศักราช 2520 ซึ่งได้วางความมุ่งหมายไว้ว่า "ให้ความเข้าใจและ
 กระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตามวิถีทางประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข"
 และได้มีการกล่าวถึงหลักของการเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ซึ่งเป็นผลให้มีการประกาศใช้
 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 เพื่อให้
 สอดคล้องกับความมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
 2520 : อิศำเนา)

สำหรับด้านความมั่นคงของประเทศนั้น สรุปจากการปรากฏของพลเอกอาทิตย์ กำลังเอก
 ได้กล่าวว่า การศึกษาต้องสร้างสำนึกในการทำประโยชน์แก่สังคมมากกว่าการสร้างตนเอง นโยบาย
 การศึกษาเปลี่ยนแปลงไปตามการเมือง จึงยังวางรากฐานให้มั่นคงไม่ได้ ควรคำนึงว่าความมั่นคงของ
 ชาติไม่หมายถึงด้านการทหารอย่างเดียว แต่หมายรวมถึงเศรษฐกิจ การเมือง การต่างประเทศ
 ไปพร้อมกันด้วย การสร้างเด็กไทยให้เป็นพลเมืองคึกคัก ควรจะเป็นทหารที่คึกคัก ในทรรศนะเช่นนี้
 อาจทำให้เข้าใจว่าดูเหมือนเอาแบบทหารไปควบคุมทุกระบบ ไม่ควรไขว่ไขว่ไปถึงอย่างนั้น เพราะ
 การเอาวิธีอย่างทหารมาสร้างวินัยให้เกิดทุกคนในชาติ ควรเริ่มจากสถานศึกษามากกว่าว่าวินัยในระบบ

ทหารมาใช้แต่เพียงวิธีเดียว วิทยาการทหารมีความจำเป็นที่ควร เรียนรู้ในขอบเขตกว้าง ๆ เพื่อ การป้องกันประเทศทั้งชายและหญิง ไม่ตองเพื่อเป็นทหารเท่านั้น หลักสูตรนักศึกษาวิชาทหาร เป็น หลักสูตร ยุทธวิธี คือสอนคนให้เป็นทหาร แต่ไม่ใช่ทหารประจำการ เป็นทหารกำลังสำรอง วิธีการสอน หลักสูตรนี้ จึงต้องฝึกการปฏิบัติในหน้าที่การรบ สร้างความคุ้นตัวและวินัยตามแบบอย่างทหาร ซึ่งควร สอนให้เด็กตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นต้นไป" (กองทัพบก. 2527 : 65 - 124)

3. ด้านสังคม วัฒนธรรมและจริยธรรม

โครงสร้างของสังคมไทยเป็นสังคมในประเทศกำลังพัฒนา มีลักษณะเป็น "ทวีลักษณ์" คือ มีสองอย่างในขณะเดียวกัน เช่น มีชุมชนเมืองและชนบท มีชุมชนอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม มีความเชื่อและพฤติกรรมแบบสมัยใหม่และแบบดั้งเดิม ซึ่งยึดถือคติชนวิทยาในเรื่อง ความศักดิ์สิทธิ์ ลักษณะดังกล่าวทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำสืบสนอยู่ในสังคมไทย ริกส์ (Riggs. 1980 : 10) กล่าวว่า "สังคมไทยเป็นสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงจากระบบสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมสมัยใหม่ (Modern Society) หรือระบบสังคมอุตสาหกรรม ผลของการเปลี่ยนแปลงนี้จะทำให้บทบาทของ สถาบันทางสังคมเปลี่ยนแปลง และทำให้เกิดผลกระทบไปถึงพฤติกรรมทางการเมืองและการบริหาร ประเทศ" การดำเนินชีวิตแบบบูรณาการอุตสาหกรรมในลักษณะของสังคมเมือง ความเจริญทางเทคโนโลยี และการแพร่กระจายวัฒนธรรมทางชาติ ใ้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงรอบด้าน ความสัมพันธ์ใกล้ชิด จินตนิยมทรุดลงไป ความเจริญทางวัตถุทำให้เกิดปัญหาในสังคม เช่น ปัญหาอาชญากรรม การเสพยาเสพติด ความขัดแย้งทางการเมือง นอกจากนี้คนไทยมีความเข้าใจในเรื่องวัฒนธรรมไม่ตรงกัน มักจะสนใจด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมมากกว่าการสร้างสรรค์วัฒนธรรมใหม่ให้สอดคล้องกับ ความเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาประเทศ ความเจริญทางเทคโนโลยีทำให้สังคมเมืองนิยมความสุขสบาย ทางวัตถุมากกว่าการคำนึงถึงศีลธรรม คุณธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา รูปแบบสังคมไทยในอดีตขึ้นอยู่กับ ฐานะทางฐานะในถิ่นที่อยู่หรือในครอบครัว สมาชิกไม่จำเป็นต้องศึกษานหรือทำอะไรด้วยตนเองมากนัก จุดอ่อนของวัฒนธรรมก็คือความเชื่อในขนบธรรมเนียมบางอย่างที่มีความกลัวเป็นพื้นฐาน ทำให้ไม่เปิด โอกาสให้บุคคลได้ใช้ความคิดของตนอย่างตรงไปตรงมาได้ ความกลัวหรือเกรงใจผู้มีอำนาจจึงเป็น ความอ่อนแอในทางความคิด (ระงับ วัฒนสิงห์. 2525 : 4 - 5) ในการจัดการศึกษา จำเป็น ต้องเปลี่ยนแปลงความเชื่อถือในด้านการแนะแนวทางให้เยาวชนรู้จักใช้วิจารณญาณเลือกรับและเลือก

ปฏิบัติ เพื่อให้เยาวชนดำเนินชีวิตตามแนววัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ปรับตัวไปตามรูปแบบของสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้โดยไม่ถูกวัฒนธรรมต่างประเทศครอบงำ

หลักสูตรมัธยมศึกษาได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมไทย ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงจากลักษณะสังคมแบบเกษตรกรรม มาเป็นสังคมแบบอุตสาหกรรมมากขึ้น สาระสำคัญในหลักสูตรมัธยมศึกษา ได้จัดการพัฒนาในด้านปริมาณและคุณภาพให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนในระดับกลางเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ พร้อมทั้งสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของสังคม ในการที่จะช่วยเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2525 : 23)

4. ด้านประชากร

รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาประชากร และความจำเป็นในการลดอัตราการเพิ่มประชากร จึงได้ประกาศนโยบายการลดประชากร โดยการวางแผนครอบครัวอย่างสมัครใจมาตั้งแต่ พ.ศ. 2513 ในช่วงนี้อัตราการเพิ่มประชากรได้ลดลงอย่างรวดเร็ว อาจกล่าวได้ว่าประเทศไทย ประสบผลสำเร็จในการนี้ โดยปรากฏว่าอัตราการเจริญพันธุ์ทั่วไปในรอบปี พ.ศ. 2521 - 2525 ได้ลดลงมาตลอดจาก 106.8 ต่อพันคนในปี พ.ศ. 2521 เหลือประมาณร้อยละ 1.79 ในปี พ.ศ. 2525 และจากการคาดประมาณจำนวนประชากรของประเทศไทยของคณะกรรมการการคาดประมาณจำนวนประชากร คาดว่าในปี พ.ศ. 2543 - 2548 อัตราการเพิ่มของประชากรจะลดลงเหลือเพียงร้อยละ 1.21 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2527 : 1 - 5) ทว่าของประชากรดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อการศึกษา โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงประชากรในกลุ่มอายุต่าง ๆ ทำให้โครงสร้างนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งมีประชากรในอายุ 12 - 14 ปี จะมีจำนวนคงที่อยู่มาก 3.3 - 3.6 ล้านคนในช่วง 15 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2532 - 2546) สำหรับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีประชากรในอายุ 15 - 17 ปี จำนวนประชากรในวัยนี้ จะคงที่อยู่มาก 3.6 - 3.7 ล้านคน ในช่วง 15 ปีข้างหน้าเช่นกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2526 : 24 - 25)

การมัธยมศึกษาในอดีต

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาก่อนปี พ.ศ. 2430 ไม่มีหน่วยงานที่หน้าที่บริหารงานเกี่ยวกับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เพียงแต่เริ่มมีการควบคุมในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามพระบรมราชโองการ และไม่ปรากฏว่ามีการแยกการบริหาร เป็นระดับประถม มัธยมแต่อย่างใด การให้การศึกษาในราชสำนัก สำนักราชบัณฑิต วัด โรงเรียน และสำนักของเจ้านาย ก็แตกต่างกันออกไป แต่ละแห่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายของแต่ละหน่วยงาน

การศึกษาของไทยเริ่มปฏิรูปเป็นครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ตั้งกรมศึกษาธิการขึ้นในปี พ.ศ. 2430 ผู้ซึ่งได้รับพระสละพระราชดำริ เป็นหัวหน้าพนักงานจัดการเล่าเรียน เป็นตำแหน่งข้าหลวงผู้บัญชาการศึกษา โรงเรียนต่าง ๆ เข้ามายู่ในความรับผิดชอบของรัฐบาลกลาง โอนโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ซึ่งเดิมอยู่กับกรมมหาดเล็ก มาอยู่ในความรับผิดชอบ และต่อมาในปี พ.ศ. 2432 ได้รวมกรมศึกษาธิการ กับกรมธรรมการเข้าด้วยกัน เรียกว่า "กรมธรรมการ" และได้ยกฐานะขึ้นเป็นกระทรวงธรรมการ เมื่อ 1 เมษายน 2435 มีเจ้าพระยาภาสกรวงศ์ เป็นเสนาบดีคนแรก มีกรมต่าง ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบ รวม 5 กรม คือ

1. กรมธรรมการกลาง รับผิดชอบเกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของกระทรวงและราชการที่มีนโยบายให้เป็นหน้าที่ของกรมใดโดยเฉพาะ มีลักษณะเช่นเดียวกับสำนักงานปลัดกระทรวง ในปัจจุบัน มีปลัดหลวงสองทำหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชา

2. กรมศึกษาธิการ รับผิดชอบในการจัดการศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ และการฝึกหัดครู

3. กรมพยาบาล รับผิดชอบในการจัดโรงเรียนแพทย์ และโรงเรียนพยาบาล และดูแลโรงพยาบาลทั้งหมด

4. กรมพิพิธภัณฑ รับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาสัมบัติวัฒนธรรมของชาติ

5. กรมสังฆการี รับผิดชอบกิจการต่าง ๆ อันเกี่ยวกับการทำนุบำรุงศาสนาเช่นเกี่ยวกับกรมการศาสนาในปัจจุบัน

กรมศึกษาธิการ แต่งตั้งสารวัตรใหญ่ให้ไปเป็นผู้รับผิดชอบการศึกษาในมณฑล จังหวัด อำเภอ และแขวง การดูแลโรงเรียนมัธยมศึกษาและวิสามัญ เรียกว่า แขวง มีการแบ่งเขต แขวง สำหรับ

การตรวจโรงเรียน เนื่องจากจำนวนโรงเรียนที่จัดทำโครงการศึกษามีมาก จึงมีการแบ่งแขวง โดยให้รวมสามัญศึกษามัธยมศึกษาทั่วไปเป็นแขวงมัธยม และการศึกษาพิเศษต่าง ๆ เป็นแขวงวิสามัญศึกษา และมีการกำหนดอาณัติโรงเรียนที่เข้าเรียนในแต่ละระดับด้วย

ต่อมาในปี พ.ศ. 2445 ได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของการศึกษาใหม่ โดยแบ่งการศึกษาออกเป็นสายสามัญศึกษาและวิสามัญศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และระยะต่อมางานของกรมศึกษาธิการมีมากขึ้น จึงได้ตั้งกองใหม่เพิ่มอีก 2 กอง คือกองทะเบียนและรายงาน กับกรมตรวจการศึกษามณฑล กองทะเบียนและรายงานมีหน้าที่จัดทำทะเบียนต่าง ๆ และรายงานประจำปีของกรม ส่วนกรมตรวจการศึกษามณฑลมีหน้าที่ปกครองโรงเรียนต่าง ๆ และจัดการโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2465 ได้มีการประกาศใช้โครงการศึกษาแผนใหม่ มีนโยบายที่จะสอนให้พลเมืองมีความรู้วิชาอาชีพตามควรแก่อัธยาศัยของตน ได้แก่ หัตถกรรม กลีกรรม การแพทย์ ครุ พานิชยกรรม และวิชาสามัญอื่น ๆ ผู้จบประถมทุกคนต้องมีวิชาอาชีพติดตัว ส่วนมัธยมจัดใหม่ 8 ชั้น แบ่งเป็นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 4 ชั้น ตอนกลาง 3 ชั้น และตอนปลาย 2 ชั้น จัดให้หลักสูตรพิเศษสำหรับผู้หญิงคือ เมื่อเรียนจบประถม 3 แล้ว ก็เรียนต่อมัธยมได้เลยและเรียนอีกเพียง 6 ชั้น ไม่ต้องเรียนมัธยม 7 - 8 ก็ถือว่าจบมัธยมศึกษา ในปี พ.ศ. 2458 ได้มีการเปลี่ยนแปลงและขยายการศึกษาสายวิสามัญออกเป็นมัธยมวิสามัญชั้นต้น ชั้นกลาง และชั้นสูง และหญิงที่จบมัธยม 6 อาจต่อมัธยมวิสามัญชั้น 7 - 8 ก็ได้ ถ้าไม่ต้องการเรียนต่อในมหาวิทยาลัย

ในปี พ.ศ. 2462 ประกาศเปลี่ยนชื่อกระทรวงธรรมการ เป็นกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบไปด้วย 3 หน่วยงานคือ กองบัญชาการ กรมศึกษาธิการ และกรมมหาวิทยาลัย ในปีเดียวกันนี้เอง ได้ประกาศให้การศึกษาภาคบังคับ คือพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464 บังคับให้เด็กทุกคนที่มีอายุ 7 ปีบริบูรณ์ หรือย่างเข้าปีที่ 8 ต้องอยู่ในโรงเรียนจนถึงอายุ 14 ปีบริบูรณ์ และไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน ผู้จะเรียนสูงขึ้นไปกว่าภาคบังคับ คือระดับมัธยม เป็นวิชาความรู้ที่ไม่บังคับ แล้วแต่ทุนทรัพย์และสติปัญญาของแต่ละคน ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่เพียงการวางแผนปฏิบัติและควบคุมมาตรฐานการศึกษาเท่านั้น สำหรับการจัดโรงเรียนเป็นหน้าที่ของสมุหเทศาภิบาล ซึ่งเป็นผู้แทนของเสนาบดีทุกกระทรวง ในปี พ.ศ. 2471 มีการจัดหลักสูตรมัธยมปลาย (มัธยม 7 - 8) ออกเป็น 3 แผนก คือแผนกกลาง แผนกภาษา และแผนกวิทยาศาสตร์ และในปี พ.ศ. 2474 ได้ยุบกรมสามัญศึกษา

และกรมวิสามัญศึกษาเสีย งานที่อยู่ในความรับผิดชอบของทั้งสองกรมอยู่ในความบังคับบัญชาโดยตรงของกรมศึกษาธิการ ซึ่งโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในสังกัดของกรมทั้งสองนี้จะขึ้นตรงต่อกรมศึกษาธิการด้วย

ในปี พ.ศ. 2481 ได้มีการยุบเลิกกรมศึกษาธิการ เพิ่มกรมสามัญศึกษา และกรมวิชาการ โรงเรียนทุกโรงที่สังกัดกองวิสามัญศึกษา กรมศึกษาธิการ (เดิม) ไปสังกัดกองอาชีวศึกษา กรมวิชาการ โรงเรียนทุกโรงเรียนที่เคยสังกัดกองสามัญศึกษา กรมศึกษาธิการและโรงเรียนมัธยม หอวัง ไปสังกัดกองโรงเรียนมัธยม กรมสามัญศึกษา ซึ่งกรมมีหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมโรงเรียน รัฐบาลที่ดำเนินการสอบตามหลักสูตร ประถมและมัธยมทั่วราชอาณาจักร และในปี พ.ศ. 2484 ได้มีการเปลี่ยนชื่อกระทรวงธรรมการ เป็นกระทรวงศึกษาธิการอีกครั้งหนึ่ง กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และลักษณะบุคคลที่แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนมัธยม ดังนี้

1. อายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี
2. มีวุฒิ ปม. หรือเทียบเท่า หรือเป็นข้าราชการชั้นตรี
3. มีเวลาเป็นครูไม่ต่ำกว่า 2 ปี
4. มีสุขภาพอนามัยดี
5. มีความประพฤติดี ซื่อสัตย์ซึ้งในการทำงาน มีบุคลิกลักษณะที่จะเป็นผู้นำของโรงเรียนหลักเกณฑ์ที่พัฒนาและปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์มาตลอดจนถึงปัจจุบัน

การบริหารการมัธยมศึกษาตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดินนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้มีการเปลี่ยนแปลงหน่วยงานในสังกัดหลายครั้งทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เปลี่ยนกรมประถมศึกษาเป็นกรมสามัญศึกษาในปี พ.ศ. 2495 กรมที่รับผิดชอบการศึกษาระดับมัศึกษามี 3 กรม คือ

กรมวิสามัญศึกษา แบ่งความรับผิดชอบเป็น 2 กอง ได้แก่

กองโรงเรียนมัธยม รับผิดชอบโรงเรียนมัธยมทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

กองโรงเรียนราษฎร์ รับผิดชอบโรงเรียนราษฎร์ระดับมัธยมทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

กรมสามัญศึกษา รับผิดชอบการศึกษาพิเศษในระดับมัธยมศึกษา

กรมอาชีวศึกษา รับผิดชอบโรงเรียนมัธยมศึกษาสายอาชีวศึกษา

การบริหารภายในโรงเรียนมัศึกษานั้น โรงเรียนมัธยมศึกษาถือว่าเป็นองค์การหนึ่ง โรงเรียนแต่ละโรงเรียนจะมีขนาดเล็กหรือใหญ่ขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกที่อยู่ในองค์การนั้น ๆ หัวหน้า

สถานศึกษา คือครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ จะทำหน้าที่ควบคุมและดำเนินการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายและหลักสูตร โรงเรียนมัธยมศึกษาในระยะเริ่มแรกที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย ยังมีจำนวนนักเรียนและครูไม่มากนัก โรงเรียนที่จัดเป็นขนาดเล็กจะสอนเพียงชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนขนาดกลางเป็นโรงเรียนที่สอนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนตั้งแต่ 150 คนขึ้นไป โรงเรียนขนาดใหญ่เปิดสอนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และมีนักเรียนตั้งแต่ 250 คนขึ้นไป ความยุ่งยากในการบริหารภายในโรงเรียน คงจะมีไม่มากนัก การจัดการบริหารภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2494 - 2500 การดำเนินงานทั้งหมดอยู่ภายใต้การควบคุมของหัวหน้าสถานศึกษา และจะมีผู้ช่วยเมื่อโรงเรียนมีขนาดใหญ่ขึ้น ครูประจำวิชาต่าง ๆ จะทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้นในขณะเดียวกันด้วย การนิเทศแนะนำระเบียบปฏิบัติราชการต่าง ๆ ตลอดจนการเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของหัวหน้าสถานศึกษา จะต้องเอาใจใส่ดูแลและดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาในสมัยนั้น ๆ

การมัธยมศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน

การมัธยมศึกษาในยุคปัจจุบันเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2502 คือเริ่มมีพระราชบัญญัติสภาการศึกษาแห่งชาติขึ้นเป็นครั้งแรก การศึกษาระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทยจึงเริ่มมีโครงสร้างที่ชัดเจนขึ้นจนกระทั่งถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตามการจัดการมัธยมศึกษาในปัจจุบันก็ยังตกอยู่ตมหน่วยงาน หรือองค์การต่าง ๆ หลายหน่วย อาทิเช่น กรมสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษา กรมศิลปากร กรมการฝึกหัดครู กรมการศึกษานอกโรงเรียน คณะกรรมการการศึกษาเอกชน ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงกลาโหม จึงทำให้การมัธยมศึกษาขาดการประสานงานกันทั้งในค่านโยบาย จุดหมาย การบริหาร และหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ผู้วิจัยขอแยกกล่าวเป็นแต่ละด้านต่อไปนี้

นโยบายและจุดหมายการมัธยมศึกษา

ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 1 (พ.ศ. 2504 - 2509) เน้นให้มีการผลิตกำลังคนในระดับต่าง ๆ ที่ใช้ในแผนงานพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศแต่ละแขนงอย่างเพียงพอ กำลังคนที่ขาดแคลนมากในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 คือกำลังคนระดับกลาง และกำลังคน

ระดับสูงในสาขาแพทยศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และแขนงวิชาชีพสำคัญ ๆ แขนงอื่น ๆ ในช่วงแผนนี้จึงได้กำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการมัธยมศึกษาไว้ว่า "เพื่อขยายและปรับปรุง การศึกษาระดับกลางทั้งในค่านิยมและอาชีพศึกษาให้เป็นรากฐานในการสร้างกำลังแรงงานใน แขนงอาชีพต่าง ๆ ให้ทันความต้องการอันรีบด่วนของประเทศ ในด้านการศึกษามัธยม จะปรับปรุง มาตรฐานชั้นมัธยมศึกษาให้เข้มแข็ง เพื่อเป็นพื้นฐานที่มั่นคงของการศึกษาระดับอุดมศึกษาซึ่งเป็นชั้นสูงสุด" (อัมพร สร้อยสุข. 2529 : 55) ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 2 (พ.ศ. 2510 - 2514) มีนโยบายหลักในการจัดการศึกษาให้สัมพันธ์กับความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคม เน้น การปรับปรุงคุณภาพเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง สำหรับจุดหมายการมัธยมศึกษาในแผนฯ นี้ที่ชัดเจนที่สุดกล่าว ไว้ว่า "การผลิตกำลังคนให้ไปตามความต้องการของประเทศ โดยเน้นการผลิตกำลังคนระดับกลาง เป็นพิเศษ" และ "พยายามจัดการศึกษามัธยมศึกษาโดยขยายจาก 4 ปี เป็น 7 ปี ให้ได้สัดส่วนกับ การขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษา" (จิตพิสัย ชรमानุสรณ์. 2522 : 196) ในช่วงแผนพัฒนา การศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2515 - 2519) ได้กำหนดนโยบายการมัธยมศึกษาไว้ดังนี้

1. ปรับปรุงและขยายการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนระดับกลาง โดย เร่งรัดการศึกษาในส่วนภูมิภาคเป็นพิเศษ และปรับปรุงการจัดการมัธยมศึกษาให้เหลือสูตรกว้างขวาง ให้เด็กได้มีโอกาสเลือกเรียนได้ตามความถนัด

2. ปรับปรุงประสิทธิภาพการศึกษาเพื่อลดอัตราการสูญเปล่า โดยเฉพาะในระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย

ส่วนจุดหมายสำคัญในการจัดการมัธยมศึกษาไว้ดังนี้

1. ด้านปริมาณขยายระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ. 1 - 3) เพื่อเตรียมรับนักเรียนจาก ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกันก็มีการลดอัตราการซ้ำชั้น และ การออกกลางคันลงเล็กน้อย และให้มีการลดอัตราการซ้ำชั้น และการออกกลางคันลงอย่างมากในระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ. 4 - 5) และให้สามารถผลิตผู้สำเร็จ ม.ศ. 5 สายสามัญให้เพียงพอับ ความต้องการ ของมหาวิทยาลัย

2. ด้านคุณภาพจะปรับปรุงคุณภาพมัธยมศึกษา โดยปรับปรุงโรงเรียนมัธยมแบบประสมแบบ 1 (โครงการเงินกู) ให้ดำเนินงานโดยลดตามเป้าหมาย และปรับปรุงขยายโรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วน

ภูมิภาค โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมในด้านการลงทุนว่าเป็นไปได้โดยประหยัดหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อปรับปรุงคุณภาพการมัธยมศึกษาในส่วนภูมิภาคให้กว้างขวางยิ่งขึ้น (สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป. : อิศำเนา) ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) ได้กำหนดนโยบายการมัธยมศึกษาไว้ดังนี้

1. จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาแบบไม่แยกสาย โดยให้ผู้เรียนมีทั้งความรู้ทั้งวิชาการ และวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของแต่ละบุคคล
2. จัดโครงสร้างของหลักสูตรให้ลักษณะที่จะจบในตัวเองได้ และเหมาะสมกับสภาพ เศรษฐกิจและสังคม
3. ปรับปรุงเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนรู้ ให้ตอบสนองความต้องการ ของบุคคลท้องถิ่น นโยบาย โครงการ และเอกลักษณ์ในการจัดการศึกษาของชาติ เพื่อการพัฒนาประเทศ และ เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถของตนเอง และให้คิดเป็น ทำเป็น
4. เปลี่ยนระบบการวัดผล การนิเทศ ให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และ กระจายอำนาจหน้าที่การวัดผลการศึกษาไปให้โรงเรียน โดยจัดให้มีการควบคุมคุณภาพการศึกษา ให้ได้มาตรฐานพร้อม ๆ กันไป
5. ขยายปริมาณและปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนมัธยมในจังหวัดต่าง ๆ ตามสภาพท้องถิ่น โดยคำนึงถึงสัดส่วนที่เสมอภาคกัน
6. จัดแบ่งเขตโรงเรียนตามเมืองใหญ่และตามท้องถิ่นต่าง ๆ โดยพิจารณาความเหมาะสม ในลักษณะสภาพท้องที่ และระยะเวลาเดินทาง
7. ปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาให้เหมาะสมกับการลงทุน เพื่อการจัดการศึกษาในระดับนี้ และในขณะเดียวกันให้เพิ่มทุนการศึกษาแก่ผู้ยากไร้ในระดับนี้ให้ มากขึ้นกว่าเดิม

สำหรับจุดหมายการมัธยมศึกษาได้กำหนดไว้ว่า "เพื่อเร่งรัดพัฒนาการมัธยมศึกษาทั้งในด้าน ปริมาณและคุณภาพ ให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนในระดับกลาง เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของประเทศ พร้อมทั้งสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของสังคม ในการที่จะช่วยเสริมสร้างคุณธรรมและ จริยธรรมเพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพ และแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการจัดการมัธยมศึกษาในแผน

พัฒนาการศึกษาระยะที่ 3 โดยมุ่งส่งเสริมความเสมอภาคในโอกาสที่จะเข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษา" (กรมสามัญศึกษา. ม.ป.ป. : อัคราเนา) ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ได้กำหนดนโยบายการมัธยมศึกษาไว้ ดังนี้

1. ปรับปรุงโรงเรียนที่ยังไม่ได้มาตรฐานให้สูงขึ้นโดยการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพให้ทัดเทียมกัน พร้อมทั้งสนับสนุนให้โรงเรียนที่อยู่ใกล้กันช่วยเหลือและใช้ทรัพยากรร่วมกัน
2. ปรับปรุงการประเมินผลการศึกษา และควบคุมคุณภาพการศึกษาให้มาตรฐานใกล้เคียงกันทุกห้องที่ และให้มีการติดตามประเมินผลนักเรียนที่จบการศึกษา ทั้งในส่วนที่ไปศึกษาต่อ และส่วนที่ไปประกอบอาชีพ
3. ปรับปรุงและส่งเสริมการนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษาให้ประสิทธิภาพ
4. ปรับปรุงระบบการบริหารการศึกษาให้มีการประสานสัมพันธ์กัน และการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาไปสู่ระดับจังหวัด และสู่โรงเรียนให้มากที่สุด
5. ปรับปรุงระบบการรับนักเรียนเข้าเรียน โดยมุ่งให้เกิดความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา
6. ส่งเสริมและวางมาตรฐานการช่วยเหลือโรงเรียนเอกชนในด้านบุคลากร งานวิชาการ และงบประมาณ ให้สามารถร่วมมือขอรับในการจัดมัธยมศึกษาอย่างมีคุณภาพ
7. ปรับปริมาณการรับนักเรียนเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาทั้งในสถานศึกษาของรัฐและเอกชนให้มากขึ้น ทั้งนี้ โดยอาศัยหลักการวางแผนกำหนดที่ตั้งสถานศึกษาเป็นเกณฑ์การพิจารณา
8. จัดสรรงบประมาณเพื่อจัดตั้งสถานศึกษา โดยให้ความสำคัญแก่ท้องถิ่นห่างไกลทุรกันดาร และยากจนเป็นอันดับแรก
9. ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งจากท้องถิ่น เอกชน องค์กรระหว่างประเทศ เพื่อลงทุนในการจัดตั้งและขยายโรงเรียน
10. ปรับปรุงค่าเล่าเรียนและค่าบำรุงต่าง ๆ ในระดับมัธยมศึกษาให้เหมาะสมกับการลงทุนเพื่อจัดการศึกษาในระดับนี้ และในขณะเดียวกันจะเพิ่มทุนและแสวงหาทุนการศึกษาให้แก่ยากไร้ด้วย
11. จัดกระบวนการเรียนการสอนให้ผสมผสาน และสอดคล้องกันและกันระหว่างการศึกษาในระบบและนอกระบบโรงเรียน

12. จักรกระบวนการ เรียนการสอนเพื่อปลูกฝังส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรม โดยเฉพาะในค่านิยม จริยธรรม และศิลปให้แก่นักเรียน และสนับสนุนให้ใช้บุคลากร สถาบัน องค์การในท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานดังกล่าว

13. จักรกระบวนการ เรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสุขภาพ อนามัยทั้งทางกายและทางจิต และการกีฬาให้แก่ นักเรียน

14. จักรกระบวนการ เรียนการสอนเพื่อปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย การรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนและของผู้อื่น และความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคม

15. หาข้อมูลและกำหนดมาตรการ สนับสนุนให้โรงเรียนสามารถใช้ทรัพยากร โดยเฉพาะทรัพยากรมนุษย์จากสถานประกอบการ ของรัฐและเอกชนในท้องถิ่น เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษา และเป็นแหล่งฝึกงานของนักเรียน

16. จัดกิจกรรมครูทั้งก่อนประจำการและหลังประจำการ ให้ครูสามารถสอนผู้เรียนให้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

17. จักรกระบวนการ เรียนการสอนในโรงเรียนให้เน้นภาคปฏิบัติเป็นสำคัญ

18. ปรับปรุงระเบียบและแนวปฏิบัติเพื่ออำนวยความสะดวกให้โรงเรียนเป็นแหล่งกลางในการพัฒนาชุมชน ในด้านต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมอาชีพ สุขภาพอนามัย วัฒนธรรม การกีฬา และการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

สำหรับจุดหมายการมัธยมศึกษาได้กำหนดไว้ดังนี้

1. เพื่อปรับปรุงโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีคุณภาพทัดเทียมกัน

2. เพื่อกระจายความเสมอภาคทางโอกาสของการ เข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา

ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

3. เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีพลานามัยที่สมบูรณ์ รู้จักสิทธิหน้าที่ของพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย อัมมัตระมหากษัตริย์เป็นประมุข

4. เพื่อปรับปรุงกระบวนการ เรียนการสอน และกระบวนการ เรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนสามารถคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น และรักการทำงาน เพื่อการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขในสังคม

5. เพื่อปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นสื่อกลางในการพัฒนาท้องถิ่น

เมื่อสิ้นระยะของแผนนี้ได้มีการเปลี่ยนชื่อแผนฯ ใหม่ โดยเพิ่มศาสนา ศิลปและวัฒนธรรม
ด้วย เรียกว่า แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปและวัฒนธรรมแห่งชาติระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534)

ในช่วงระยะของแผนนี้ ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีกำลังเข้ามามี
บทบาทในระบบเศรษฐกิจและสังคมของไทยเป็นอย่างมาก นโยบายและจุดหมายส่วนรวมจะเน้นด้าน
การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และคุณภาพการศึกษาเป็นหลัก สำหรับนโยบายและจุดหมายการ
มัธยมศึกษาในแผนฯ นี้กล่าวไว้ดังนี้ (กรมสามัญศึกษา. ม.ป.ป. : อักสำเนา)

✓ นโยบาย

1. ขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เร่งรัดคุณภาพการเรียนรู้ให้ไ้ความรู้ ความคิด ทักษะ และเจตคติ
3. พัฒนาการสอนและฝึกวิชาชีพท้องถิ่น และการศึกษาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ
4. ส่งเสริมจริยศึกษา คุณธรรม และค่านิยมที่เอื้อต่อการพัฒนาชีวิต
5. ส่งเสริมการเรียนรู้ และการริเริ่มสร้างสรรค์ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
6. เน้นการศึกษาเพื่อร่วมมือป้องกันอุบัติเหตุ ภัยจากสิ่งเสพติดให้โทษ ภัยจากอบาณูช
ภัยจากอาชญากรรม และการร่วมมือกันเพื่อพัฒนาชีวิตในครอบครัว พัฒนาสิ่งแวดล้อม สาธารณประโยชน์
และชุมชน

7. ส่งเสริมสุขภาพกายและใจ
8. ส่งเสริมสร้างศรัทธายึดมั่นประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา และวัฒนธรรม
9. ส่งเสริมระดมสรรพกำลังเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา และการพัฒนาเยาวชน
10. เร่งรัด พัฒนาระบบบริหารและสนับสนุน

✓ จุดหมาย

เพื่อพัฒนานักเรียนในระดับมัธยมศึกษาให้มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถในการต่าง ๆ
โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพียงพอที่จะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ของตนเอง ครอบครัวและชุมชนให้มีความรู้สูงขึ้น และเพียงพอที่จะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการศึกษาต่อ
รู้จักคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาและการพัฒนาอย่างมีระบบ มีความเข้าใจในปัญหาและแนวทางที่จะ
แก้ปัญหาของสังคม รู้จักปรับปรุงตนเองให้เกิดความเหมาะสมที่ทำงาน ท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางด้าน
เศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลง มีความสามารถและเจตคติที่ดีในการทำงาน มีทักษะในการทำงาน

อย่างมีระบบ และการทำงานเป็นหมู่คณะ มีศีลธรรม คุณธรรมและค่านิยมที่ดีงาม ประพฤติปฏิบัติตาม
 ครุฑของของศาสนา และวัฒนธรรมอันดีงามของไทย มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งกายและใจ มีความสามารถ
 ในด้านกีฬา พร้อมควยน้ำในกีฬา มีทักษะความสามารถในวิชาชีพ โดยเฉพาะการประกอบอาชีพ
 อิสระ สามารถสืบต่อเนื่องและพัฒนาประสิทธิภาพอาชีพของบิดามารดา หรืออาชีพอื่นที่กระทำได้โดยใช้
 ทรัพยากรของท้องถิ่น มีความเป็นพลเมืองดีของชาติ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน
 ระหว่างคนในชาติ เคารพยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองตามระบอบ
 ประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

จากที่กล่าวมาแล้วทั้งนี้แล้วจะเห็นว่านโยบาย และจุดหมายการมัธยมศึกษาได้มีการเปลี่ยนแปลง
 ให้เหมาะสมกับกาลสมัย การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความก้าวหน้าทาง
 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาเป็นลำดับ สำหรับนโยบายและจุดหมายการมัธยมศึกษาในอนาคตนั้น
 ผลจากการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง "การมัธยมศึกษา กับ สังคมไทยในอนาคต" ซึ่งกรมสามัญศึกษา
 ได้จัดขึ้นระหว่างวันที่ 21 - 24 พฤษภาคม 2528 มีข้อสรุปได้ดังนี้ (กรมสามัญศึกษา. 2529 : 119)

เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคตด้านประชากร เทคโนโลยี ค่านิยม สังคม วัฒนธรรม
 และเศรษฐกิจของสังคมไทย การมัธยมศึกษาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยต้องได้รับผลกระทบจาก
 การเปลี่ยนแปลงสังคมไทยดังกล่าว การมัธยมศึกษาจึงต้องมีการกระจายอำนาจมากกว่าปัจจุบัน
 มีระบบสารสนเทศที่ชัดเจน คล่องตัว ทันเวลา มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดให้เกิดประโยชน์
 สูงสุด สนับสนุนให้เกิดการพึ่งตนเอง ตลอดจนการระดมทรัพยากรร่วมกันให้มากยิ่งขึ้น

ดังนั้น นโยบายและจุดหมายของการมัธยมศึกษา จึงควร เปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสังคม
 ที่เปลี่ยนแปลงคือ

1. ให้การมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาเพื่อป้องกัน โดยการขยายการศึกษาภาคบังคับ
 ถึงระดับมัธยมศึกษา และให้ทุกคนมีโอกาสทางการศึกษาทัดเทียมกัน
2. ให้โรงเรียนมัศึกษามีความทัดเทียมกันทั้งด้านคุณภาพการศึกษา
3. จัดการมัธยมศึกษาให้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชน
4. จัดการมัธยมศึกษาให้พัฒนาความสามารถของแต่ละบุคคลให้ถึงขีดสูงสุด
5. ให้มีการระดมทรัพยากรทุกด้านทั้งภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อในการจัดการมัธยมศึกษา
 เป็นไปอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพสูงสุด

6. มุ่งเน้นการจัดการมัธยมศึกษาให้เยาวชนมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการพัฒนาตนเอง สังคม และนำไปสู่การพัฒนาประเทศ

7. ให้เยาวชนมีทักษะและเจตคติในการศึกษาค้นคว้าเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีเหตุผล เลือกสรร จัดการตลอดจนการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ

8. ให้เยาวชนมีความสามารถและทักษะในการปรับตัวให้รับกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

9. มุ่งเน้นให้เยาวชนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต มีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ

10. มุ่งเน้นให้เยาวชนมีความรู้และทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้สามารถใช้และสร้างเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ รู้จักอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างชาญฉลาด

11. จัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะและเจตคติในการประกอบสัมมาชีพ มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอย่างครบวงจร และมีรายได้ระหว่างเรียน

การบริหารการมัธยมศึกษา

ในปี พ.ศ. 2502 ได้มีการประกาศให้มีพระราชบัญญัติสภาการศึกษาแห่งชาติ โดยให้สภาการศึกษาแห่งชาติทำหน้าที่ประสานงานด้านการศึกษาทุกระดับ และควบคุมการศึกษาทั่วไปให้มีมาตรฐานที่ยั่งยืน ปี พ.ศ. 2503 ได้ประกาศใช้แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2503 มุ่งหวังให้พลเมืองทุกคนได้รับการศึกษาตามควรแก่สภาพในด้านจริยศึกษา พลศึกษา พุทธิศึกษา และหัตถศึกษา แบ่งการมัธยมศึกษาออกเป็น 2 สาย คือสายสามัญและสายอาชีพ ในปีได้มีการจัดตั้งโรงเรียนมัธยมแบบประสมที่ถาวรแห่งแรกของประเทศไทยที่โรงเรียนสุนารี จังหวัดนครราชสีมา มีการเปลี่ยนแปลงหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดมัธยมศึกษาคือ

1. กรมสามัญศึกษา (กรมวิสามัญศึกษาเดิม) รับผิดชอบโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐและโรงเรียนศึกษาพิเศษ

2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบโรงเรียนมัธยมศึกษาของเอกชนทุกประเภท

3. กรมการฝึกหัดครู รับผิดชอบโรงเรียนสาธิตวิทยากรต่าง ๆ

4. ทบวงมหาวิทยาลัย รับผิดชอบโรงเรียนสาธิตที่จัดขึ้นในคณะศึกษาศาสตร์ และคุรุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ

ในปัจจุบันนี้องค์กรด้านการมัธยมศึกษาที่มีบทบาทมากยิ่งขึ้น คือกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ทำหน้าที่บริหารการมัธยมศึกษาในระดับต่ำกว่ากรม แต่ระดับสูงกว่าโรงเรียน การบริหารภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 เป็นต้นมา เริ่มมีระบบและเป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผนมากขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุจุดประสงค์ และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ภายในโรงเรียนจะมีหัวหน้าสถานศึกษาเป็นครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการเป็นผู้บังคับบัญชา มีสายงานประจำซึ่งได้แก่ ครู - อาจารย์ ที่ปฏิบัติงานประจำในโรงเรียน มีสายงานบังคับบัญชาสลับกันลงมา ส่วนอีกสายงานหนึ่งคือ สายงานที่ปรึกษา เช่น คณะกรรมการต่าง ๆ และสมาคม เป็นต้น มีหน้าที่ให้คำปรึกษาหรือแก้หัวหน้าสถานศึกษา นอกจากนั้นโรงเรียนยังมีผู้ช่วยครูใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ช่วย จำนวน 1 - 4 คน แล้วยุทธศาสตร์ของโรงเรียน การจัดองค์การบริหารโรงเรียนขนาดต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับโรงเรียนแต่ละโรงเรียนจะพิจารณาเห็นเหมาะสม (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2526 : 69 - 78)

สำหรับระบบบริหารการมัธยมศึกษาในอนาคตกนั้น ผลจากการประชุมสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "การมัธยมศึกษากับสังคมไทยในอนาคต" ซึ่งแนะไว้ว่า ระบบบริหารการมัธยมศึกษา ซึ่งประกอบด้วยองค์กรระดับกรม เขต จังหวัด และโรงเรียน หน่วยงานทั้งสี่ระดับจะต้องมีการกิจที่ร้อยรัดประสานสัมพันธ์ และเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและจุดหมายของการมัธยมศึกษาที่มีโอกาสเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต กล่าวคือ

องค์กรระดับกรม ประกอบด้วยหน่วยงานย่อย ซึ่งมีหน้าที่หรือแนวทางการดำเนินงานดังนี้

1. กำหนดนโยบาย จุดมุ่งหมายการมัธยมศึกษา ระดับประเทศ
2. กำหนดแนวทางในการพัฒนาการมัธยมศึกษา และความร่วมมือระหว่างโรงเรียน

กับชุมชน

3. กำหนดเกณฑ์มาตรฐานของคุณภาพการศึกษาในบางส่วนที่มีลักษณะกลาง ๆ
4. กำหนด กฎ ระเบียบ คำสั่ง เกี่ยวกับการบริหารการมัธยมศึกษา การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนทางการศึกษาให้แก่ส่วนภูมิภาคตามแผนงาน และโครงการ ของส่วนภูมิภาคโดยให้สอดคล้องกับนโยบาย

5. กำหนดแนวทางการจัดหลักสูตรระดับประเทศ (กำหนดจุดประสงค์ หลักการ โครงสร้าง
เกณฑ์การ จัดหลักสูตร)

6. บริหาร งบประมาณตามนโยบายและจัดสรร งบประมาณสนับสนุนการศึกษาตามแผนงาน
ของส่วนกลางและเขตการศึกษา

7. จัดให้มีระบบการหมุนเวียน สับเปลี่ยนหน้าที่ รวมทั้งพัฒนาบุคลากร โดยส่วนรวมของ
ประเทศ

8. วิจัยและพัฒนาการศึกษา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

9. จัดให้มีศูนย์สารสนเทศระดับประเทศ

10. แนะนำ ส่งเสริม งานด้านวิชาการ นิติการ และบุคลากร

11. จัดระบบนิเทศ ติดตาม ทดสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานตามนโยบาย

12. กำหนดกลไกการประสานงานในระดับส่วนกลาง เขต - จังหวัด และโรงเรียน

องค์กรระดับเขต (สำนักงานกรมสามัญศึกษา เขต) ประกอบหน่วยงานย่อย ซึ่งดำเนินการ
การจัดการมัธยมศึกษาตามนโยบายของส่วนกลางให้สอดคล้องกับท้องถิ่นภายในเขต

1. วิจัยและพัฒนาการมัธยมศึกษาในระดับเขตการศึกษา

2. พัฒนหลักสูตรระดับเขตให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น รวมทั้งพิจารณา
ให้ความเห็นชอบหลักสูตรระดับจังหวัด

3. วางแผนปฏิบัติและพัฒนาการมัธยมศึกษาให้เป็นไปตาม เกณฑ์มาตรฐานของคุณภาพการศึกษา

4. กำหนดแนวทางปฏิบัติและบริหารงานให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบของส่วนกลาง

5. สรรหา และพัฒนาบุคลากรของเขต

6. จัดให้มีศูนย์สารสนเทศระดับเขต

7. เป็นที่ปรึกษาและเป็นแหล่งบริการ และจัดศูนย์วิชาการ หรือบริการทางวิชาการเคลื่อนที่

8. ทำการวิจัย ทดลอง และพัฒนาการมัธยมศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระดับเขต

9. นิเทศ ติดตาม ทดสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานระดับเขต

10. บริหารงานงบประมาณให้เป็นไปตามแผนฯ ของเขต และจัดสรรงบประมาณให้จังหวัด
และโรงเรียน

11. จัดและประสานงานให้มีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพและคุณภาพสูงสุด

ระดับจังหวัด ประกอบด้วยหน่วยงานสามัญศึกษาจังหวัด หรือกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนกลาง ซึ่งดำเนินงานการจัดการมัธยมศึกษาตามแนวนโยบายของส่วนกลาง ให้สอดคล้องกับท้องถิ่น โดยมีภารกิจดังนี้

1. วางแผนดำเนินงานในการจัดการมัธยมศึกษาในระดับจังหวัด
2. กักแปลงหลักสูตรให้เหมาะสมกับจังหวัด
3. ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของ

คุณภาพทางการศึกษา

4. จัดให้มีศูนย์สารสนเทศระดับจังหวัด
5. บริหารงานให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ และคำสั่งของส่วนกลาง
6. สรรหา และพัฒนาบุคลากร ของจังหวัด
7. เป็นที่ปรึกษาและเป็นแหล่งบริการทางวิชาการ ระดับจังหวัด
8. วิจัย ทดลองและพัฒนาการมัธยมศึกษาในระดับจังหวัด
9. นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานระดับจังหวัด
10. บริหารงานงบประมาณให้เป็นไปตามแผนงานของจังหวัด
11. วิจัยและพัฒนาการศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ระดับโรงเรียน นอกจากโรงเรียนจะต้องดำเนินการตามนโยบายและจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตร และเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของคุณภาพการศึกษาแล้ว โรงเรียนจะต้องทำหน้าที่เพิ่มขึ้น ดังนี้

1. นำหลักสูตรไปดำเนินการให้เกิดผล
2. จัดให้มีศูนย์สารสนเทศระดับโรงเรียน
3. สรรหา และพัฒนาบุคลากร ของโรงเรียน
4. พัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้เหมาะสมกับท้องถิ่น
5. จัดให้มีการใช้เทคโนโลยีให้คุ้มค่า

(กรมสามัญศึกษา. 2529 : 120 - 122)

หลักสูตรมัธยมศึกษาและกระบวนการเรียนการสอน

ในปี พ.ศ. 2501 ได้มีการจัดตั้งสภาการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งปัจจุบันคือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติขึ้นใหม่ และรัฐบาลประกาศใช้เมื่อ พ.ศ. 2503 หลักสูตรมัธยมศึกษาแบ่งเป็น 2 สาย คือสายสามัญ และสายอาชีพ หลักสูตรมัธยมศึกษาสายสามัญ พ.ศ. 2503 ทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย มีความมุ่งหมายเพื่อให้ได้มีการศึกษาทั่วไป อันเหมาะสมกับวัยและสภาพของสังคม ให้มีโอกาสสำรวจหาความสนใจหรือความถนัด และจะได้ส่งเสริมในทิศทาง หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญกำหนดให้เรียนเป็นเวลา 3 ปี (ม.ศ. 1 - 3) สำหรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ กำหนดเวลาเรียน 2 ปี (ม.ศ. 4 - 5) แยกเป็น 3 แผนก คือแผนกวิทยาศาสตร์ แผนกศิลป์ และแผนกทั่วไป หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ พ.ศ. 2503 มีความมุ่งหมายเพื่อให้ได้ความรู้และทักษะอันเพียงพอแก่การประกอบอาชีพ หรือให้มีความรู้ที่จำเป็นแก่การฝึกงานหรือการศึกษาต่อไป และได้กำหนดเวลาเรียนของมัธยมศึกษาตอนต้นสายอาชีพไว้ 3 ปี (ม.ศ. 1 - 3) ส่วนหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ กำหนดเวลาเรียนไว้ 3 ปี (ม.ศ. 4 - 6) โดยต่อเนื่องกับมัธยมศึกษาตอนต้น ทอมากระทรวงศึกษาธิการพิจารณาเห็นว่านักเรียนที่จบหลักสูตรมัธยมศึกษาสายสามัญแล้ว ประสพปัญหาในการออกไปประกอบอาชีพ จึงได้ประกาศใช้หลักสูตรมัธยมแบบประสม พ.ศ. 2610 ขึ้นเป็นหลักสูตรกว้าง ๆ ที่เด็กจะเลือกเรียนได้ตามความสามารถและความสนใจ แบ่งเป็น 2 ระดับคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรกำหนดไว้ให้เรียน 3 ปี (ม.ศ. 1 - 3) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายกำหนดให้เรียน 2 ปี (ม.ศ. 4 - 5)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2518 ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2503 เสียใหม่ โดยให้รายวิชาที่จัดไว้ในหลักสูตรมีทั้งวิชาที่เป็นภาคทฤษฎีล้วน วิชาที่เป็นภาคปฏิบัติล้วน และวิชาที่มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติรวมกันอยู่ เปลี่ยนแปลงวิธีวัดผลการเรียนรู้เป็นหน่วยกิต เนื่องจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ หลังประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503 ที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาก็เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมาก วิทยาการต่าง ๆ ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วยิ่งเช่นเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทั้งในแง่ระบบการศึกษาและหลักสูตร จึงได้ปรับปรุงหลักสูตรขึ้นมาใหม่ ให้รับกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ซึ่งถือว่าการศึกษาคือกระบวนการต่อเนื่องกันตลอดชีวิต ในการจัดการศึกษานั้นการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความรู้รอบคอบ รอบคอบ ความมั่นคง และ

ความผาสุกร่วมกันในสังคม อันเป็นการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม จึงได้ประกาศหลักสูตรมัธยมศึกษา
ตอนต้น พ.ศ. 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 ขึ้น ใช้เวลาเรียนตอนละ 3 ปี
ในมัธยมศึกษาตอนต้นกำหนดให้ใหญ่เรียนได้เลือกเรียนกลุ่มวิชาการและวิชาชีพตามความถนัดและความสนใจ
อย่างกว้างขวางในมัธยมศึกษาตอนปลาย จึงให้ใหญ่เรียนได้เน้นการ เรียนกลุ่มวิชาที่ผู้เรียนจะยึดเป็นอาชีพ
ต่อไป การศึกษาระดับมัธยมศึกษาไม่มีการแบ่งเป็นสายสามัญและสายอาชีพเช่นแผนการศึกษาเดิม
การจัดการ เรียนการสอนได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่เน้นการ เข้าร่วมกิจกรรมนอกชั้นเรียนของผู้เรียน
และการ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนวิชาตามความถนัด และความสนใจมากขึ้น เป็นหลักสูตรที่มี
หลักการคล้ายคลึงกับหลักสูตร โรงเรียนมัธยมแบบประสม ที่เป็นหลักสูตรกว้าง และมีลักษณะที่จบใน
ตัวเอง (อัมพร สรอยสุข. 2529 : 22 - 52)

สำหรับหลักสูตรมัธยมศึกษาและกระบวนการ เรียนการสอนในอนาคตกนั้น จากการประชุมสัมมนา
ทางวิชาการ เรื่อง "การมัธยมศึกษากับสังคมไทยในอนาคต" ซึ่งกรมสามัญศึกษาได้จัดขึ้นนั้น พอจะได้
ข้อเสนอแนะ ดังนี้ (กรมสามัญศึกษา. 2529 : 123 - 124)

หลักการ

1. เป็นหลักสูตรที่ให้การ ศึกษาทั่วไป อันเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบสัมมาชีพ ความ
ความสามารถและความสนใจโดยโรงเรียนสามารถจัดแผนการ เรียนให้จบในตัวเองโดยมุ่งให้ผู้เรียน
มีทักษะและประสบการณ์ในการ ประกอบอาชีพครอบครัว และมีรายได้ระหว่างเรียน
2. เป็นหลักสูตรที่ใช้การระดมสรรพกำลังจากชุมชนให้มีส่วนร่วม ทั้งในการพัฒนาหลักสูตร
และการ จัดการ เรียนการสอน
3. เป็นหลักสูตรที่เน้นกระบวนการ เรียนรู้ เพื่อเป็นพื้นฐานในการ เรียนรู้ตลอดชีวิต
4. เป็นหลักสูตรที่มุ่งผสมผสานความรู้กับการปฏิบัติให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ สังคม
และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
5. เป็นหลักสูตรที่มุ่งจัดมวลประสบการณ์ เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย
และจิตใจ มีคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนมีความสามารถในการปรับตัวให้รับการ เปลี่ยนแปลงทางด้าน
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
6. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของแต่ละบุคคลให้ถึงขีดสูงสุด

โครงสร้างของหลักสูตร

ในอนาคตร่างกายวิชาออกเป็น 2 ลักษณะ

1. วิชาบังคับ หมายถึง รายวิชาที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ การดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกันในสังคม รายวิชาเหล่านี้จะมีการกำหนดในระดับประเทศ และเป็นรายวิชาที่ทุกคนต้องเรียน
2. วิชาเลือก หมายถึง รายวิชาที่ส่งเสริมความรู้ ทักษะ ตามความต้องการ ของผู้เรียน และท้องถิ่น รายวิชาเหล่านี้ส่วนกลางและภูมิภาคจะเป็นผู้กำหนดเพิ่มเติมจากรายวิชาบังคับตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ในระดับประเทศ ตามความจำเป็น ทั้งนี้ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด จะทำให้สามารถควบคุมมาตรฐานการศึกษาให้ทัดเทียมกัน

กระบวนการเรียนการสอน

1. ครูควร เปลี่ยนบทบาทจากการ เป็นผู้บอกความรู้ เป็นผู้จัดการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ หรือเรียนด้วยตนเอง
 2. การ เรียนการสอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิด ค้นคว้า ทดลอง มีปฏิบัติและมีประสบการณ์ รวมทั้งเน้นกระบวนการกลุ่มและกระบวนการแก้ปัญหา
- เพื่อให้การ ศึกษาแนวใหม่การมัธยมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า มีภาพพจน์ที่ชัดเจนขึ้น จึงขอขอก่อสรุปลการจัฒยมัธยมศึกษาของประเทศไทยใกล้เคียงเป็นการ เปรียบเทียบดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2526 : 208 - 209)

สาธารณรัฐเกาหลีจัดโครงการ เรียนทางอากาศขึ้นเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาไปให้คนที่ทำงาน โครงการนี้เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2515 การสอนใช้วิธีบรรยายทางวิทยุกระจายเสียง 15 นาที ประกอบเอกสารการสอน มีมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน 6 แห่ง และวิทยาลัยครู 11 แห่ง ทำหน้าที่เป็นศูนย์บริการทางการศึกษา นักศึกษาจะมาที่ศูนย์บริการไปละ 2 ครั้ง ครั้งละ 2 สัปดาห์ ในระหว่างที่โรงเรียนหยุดเพื่อรับการสอนเสริมและสอบ

ประเทศอินเดียเขียนในวางแผนพัฒนาประเทศฉบับที่ 2 (2517 - 2521) ได้ให้ความสำคัญกับความต้องการศึกษาสำหรับประชากรกลุ่มอายุ 10 ถึง 24 ปี ซึ่งไม่มีโอกาสเรียนหรือเรียนแต่ไม่จบต้องออกกลางคัน ในเดือนสิงหาคม 2521 ประธานาธิบดีรัฐอาโตะประกาศที่จะขยายมัธยมศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เฉพาะอย่างยิ่งในชนบท โดยให้โรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นระบบเปิดในบางแห่ง (The Open Junior - High School) ต่อมาในปี 2522 กระทรวงศึกษาธิการก็ดำเนินการ

ทำแผนปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญคือ เปิดโรงเรียนมัธยมต้นแบบเปิดขึ้น สำหรับผู้จบประถมศึกษา โดยการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ ที่เรียนได้ด้วยตนเอง เช่น บทเรียนทางไปรษณีย์และรายการวิทยุกระจายเสียง เป็นต้น

สำหรับประเทศสิงคโปร์ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการศึกษานอกระบบมากขึ้น มีการจัดตั้งคณะกรรมการฝึกอบรมทางอาชีพศึกษาและอุตสาหกรรมขึ้น (Vocational and Industrial Training Board) เพื่อรับผิดชอบจัดหลักสูตรการศึกษาทั่วไปและการศึกษาวิชาชีพ สำหรับการศึกษาทั่วไปซึ่งเปิดระบบวิชาสามัญนั้น เปิดขึ้นสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาซึ่งสอบตกหรือออกกลางคัน เป็นหลักสูตรที่สามารถเรียนต่อมหาวิทยาลัยได้ สำหรับหลักสูตรวิชาชีพก็เปิดสอนหลายระดับ โอกาสทางการศึกษาจึงมีกว้างขวาง

ในประเทศมาเลเซีย หน่วยงานนอกกระทรวงศึกษาธิการมีบทบาทสำคัญมากในการจัดวิชาชีพ หน่วยงานที่ประสานงานการฝึกอบรมวิชาชีพเฉพาะทางก็คือ คณะกรรมการฝึกอบรมทางอุตสาหกรรมและควบคุมวิชาชีพการค้า (National Industrial Training and Trade Certification Board) นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบการศึกษาระบบเปิดในระดับมัธยมศึกษา เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสวัสดิการ และกระทรวงข่าวสาร เป็นต้น

ฟิลิปปินส์ตระหนักในบทบาทสำคัญของการศึกษานอกระบบในระดับมัธยมศึกษา แผนพัฒนาประเทศ 5 ปี (2521 - 2525) กำหนดให้การศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาควบคู่และทดแทน (Complement and Supplement) นอกจากนี้ ยังมีนวัตกรรมทางการศึกษา (Innovation) ที่แสดงถึงการจัดการศึกษาแบบเปิดมากขึ้น เช่น โครงการในโรงเรียน นอกโรงเรียน (In School - Off School Approach - IS - OSA) ซึ่งเป็นโครงการที่เน้นการประสานสอดคล้องกันระหว่างประสบการณ์ในโรงเรียนและชุมชน

ทั้งแนวคิดและความเคลื่อนไหวดังกล่าว จะเห็นว่าการมัธยมศึกษาในอนาคตของประเทศไทย อาจจะเปิดกว้างโดยใช้การศึกษานอกระบบ (Non - Formal Education) หรือเปิดโดยจัดตั้งโรงเรียนแบบเปิด (Open School) ขึ้น

สำหรับแนวคิดของนักการศึกษาต่างประเทศ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา ได้มีการให้ทรรศนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการมัธยมศึกษาในอนาคตไว้หลายท่าน อาทิเช่น ไวลส์ (Wiles. 1969 : 13) คาดคะเนแนวโน้มของมัธยมศึกษาในอนาคตไว้ว่า หลักสูตรในอนาคตนั้น จะประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์ประสบการณ์และค่านิยม
2. การเสริมสร้างทักษะพื้นฐาน
3. การคมนาคมทางวัฒนธรรม และ
4. การศึกษาหาความชำนาญเฉพาะทางและการคิดสร้างสรรค์

ส่วน ทอฟเฟเลอร์ (Alvin Toffler) ได้ให้สัมภาษณ์แก่มอร์ริสซาว (Morrisau. 1973 : 13) ไว้ว่า "อยากจะยกการมัธยมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ไปไว้ที่ชุมชน จัดให้เยาวชนและครูได้ทำงานร่วมมือกันอยู่ใหญ่ในชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่ปล่อยปละละเลยมานาน เนื่องจากขาดแคลนครูวิทยากร" นักอนาคตนิยมที่มีชื่อเสียงมากอีกคนหนึ่งในปัจจุบันคือ เซน (Harold G. Shane) ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับการศึกษาในอนาคตไว้ในหนังสือของ ทิล (Til. 1978 : 374) ไว้ว่า "เพื่อแก้ไขปัญหาที่น่าทึ่งใจเกี่ยวกับการศึกษาในอนาคต ควรให้มีการอบรมครูประจำการแบบริเริ่ม เช่น มีโครงการแลกเปลี่ยนครู การลาไปเพิ่มทุนประสบการณ์และการฝึกปฏิบัติงานตามหน่วยงานต่าง ๆ การจัดหลักสูตรจะต้องเป็นแบบหลักสูตรตลอดชีวิต ใช้หน่วยงานสำหรับการเรียนการสอน ใช้สื่อการสอนและอุปกรณ์อย่างเต็มที่" นักอนาคตนิยมอีกผู้หนึ่งที่สนใจบทบาทของการศึกษาในอนาคต คือ มาเรียน (Marien) ขณะที่ได้ไปประจำที่สถาบันโลก (World Institute) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับทางเลือกของโลกในอนาคต เขาเชื่อในความคาดหวังของนักอนาคตนิยมที่ว่าโลกเราจะมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี คือจะมีประชากรมากขึ้น สังคมเปลี่ยนแปลงจากแบบเกษตรกรรมเป็นสังคมอุตสาหกรรม ประชาชนได้รับการศึกษามากขึ้น ความพอใจในโลกมีเพิ่มขึ้น จากแนวโน้มของโลกดังกล่าว มาเรียนจึงคาดคะเนแนวโน้มแห่งการเปลี่ยนแปลงการศึกษาในอนาคตว่า การศึกษาจะเลื่อนไหวจากการสอนในระบบปิด (Closed Teaching System) ของเมื่อก่อนนี้ ไปสู่การเรียนในระบบเปิด (Open Learning System) ของวันพรุ่งนี้ และได้แสดงแนวโน้มแห่งการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในอนาคตไว้ในหนังสือของ ทิล (Til. 1978 : 371 - 373) ดังนี้

1. ระบบการเรียนการสอน นักเรียนจะเป็นศูนย์กลาง และใช้ระบบการศึกษาคนควาเอง
2. สภาพแวดล้อมทางสังคมเปลี่ยนไปเป็นสังคมอุตสาหกรรม หรือพัฒนาต่อไปจากสังคมอุตสาหกรรม การปกครองจะมีระบบประชาธิปไตย และระบบคุณธรรมเพิ่มขึ้น การสอนจะมีหน้าที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้อยู่ในสังคมดังกล่าวอย่างมีความสุข การเรียนจะเป็นสิ่งสนุกสนานและเกิดขึ้น

จากความสนใจของผู้เรียน แหล่งวิชาการมีหลายแห่งรวมทั้งเพื่อนที่ร่วมเรียน นักเรียนจะเป็นฝ่ายเสาะแสวงหาและพัฒนาศักยภาพของตนเองมากขึ้น

3. การบริหารจะเน้นที่ผลิตผลและบริการที่เกิดขึ้น จะมีการจัดงบประมาณแบบโครงการ และบูรณาการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากขึ้น

4. หลักสูตรจะมีขอบข่ายกว้าง เน้นการเปลี่ยนแปลงและอนาคต เน้นวิชาเสาะแสวงหาความรู้ ครูและนักเรียนจะร่วมกันกำหนดหลักสูตร บทเรียนจะเป็นเพียงสื่อที่ใช้แนะแนวทางการเรียน มีทางเลือกและสามารถขยายโอนวิชาเรียนได้ นักเรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัด ความสนใจ และความสะดวก เน้นมนุษยนิยม เน้นวัฒนธรรมโลก และเน้นความคล้ายคลึงกันของสังคมโลก

5. ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน ครูจะปฏิบัติต่อนักเรียนแบบรายบุคคล ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูเป็นผู้ช่วยเหลือแนะนำ เป็นเสมือนนักศึกษาอาวุโส นักเรียนเป็นผู้ร่วมงาน ครูจะมีความร่วมมือกันสอนเป็นคณะ (Team Teaching) นักเรียนจะเรียนรู้จากวิทยากร และผู้มีประสบการณ์หลาย ๆ คน

6. กิจกรรมของนักเรียน จะเปิดโอกาสให้เรียนนอกห้องเรียน และเลือกโรงเรียนได้ นักเรียนจะได้รับบริการแนะแนวเมื่อประสบปัญหา และมีโอกาสร้องเรียนเมื่อไม่ได้รับความยุติธรรม นักเรียนจะร่วมกันกำหนดระเบียบและข้อบังคับแบบประชาธิปไตยตามที่จำเป็น

7. การประเมินผลนักเรียนจะมีหลายแบบทั้งการสอบและการสังเกต และใช้การวัดผลโดยการที่ค่าเป็นตัวเลขตามความจำเป็น

8. การให้รางวัลทางการเรียน จะมีการให้ระดับผลการเรียนเพียงผ่านหรือไม่ผ่านเท่านั้น หรือเป็นแบบไม่ให้ระดับคะแนน ไม่เน้นการแข่งขัน ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการหลายแขนง เน้นความสำเร็จสำหรับทุกคน สร้างแรงจูงใจภายในให้นักเรียนเรียนรู้ เพื่อเพราะอยากรู้ อยากเห็น

9. ความมุ่งหมายการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลให้รู้จักคำถามเพื่อเสาะแสวงหาความจริง เรียนเพื่อที่จะรู้วิธีเรียน การศึกษาเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต การศึกษาเป็นจุดเริ่มต้นเท่านั้น

10. กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นกิจกรรมนอกห้องเรียนที่ส่วนมากกลุ่มเพื่อนนักเรียนด้วยกัน จัดการและความคุม เป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงการศึกษาและการดำรงชีวิตเข้าด้วยกัน

11. ห้องเรียนจัดแบบยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงได้ ให้นักเรียนเลือกที่นั่งเรียนได้ เรียนได้ทั้งในห้องเรียน โดยใช้ศูนย์การเรียนการสอน หรือเรียนที่บ้าน หอพัก จากชุมชน และโลกภายนอกห้องเรียน

ยอมรับและส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน ในสังคมให้หน่วยการเรียนรู้ จากโลกภายนอก

12. เวลาจะไม่เป็นอุปสรรคในการ เรียน นักเรียนเรียนรู้และเลื่อนชั้นเป็นรายบุคคล ไม่จำกัดเวลา กำหนดเวลาเรียนและหน่วยการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น ให้สามารถเรียนและทำงานไปตลอดชีวิต เรียนรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิตไปพร้อมกับเรียนวิชาการ

การเปลี่ยนแปลงการมัธยมศึกษาของไทยในอนาคตอีกประการหนึ่ง คือได้มีการเสนอให้ยุบกรมสามัญศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการมัธยมศึกษาโดยตรง โดยมีการเสนอร่างพระราชบัญญัติการมัธยมศึกษาขึ้นมา 3 ฉบับ คือ ฉบับแรกเสนอโดยพรรคกิจสังคม ซึ่งเป็นฉบับที่นำมาจากความเห็นของสหพันธ์ครูมัธยมศึกษาแห่งประเทศไทย มีหลักการกว้าง ๆ ว่า ทั่วกรมการสามัญศึกษา ให้ใช้วิธีเลือกตั้งมาจากข้าราชการครู ซึ่งหมายถึงทั้งครูสอนและครูที่ทำงานบริหารมีสิทธิเท่ากันที่จะได้รับการเลือกตั้ง พระราชบัญญัติฉบับที่ 2 คือฉบับที่สมาคมผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งประเทศไทย เสนอผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อครั้งที่มีการประชุมที่ภาคใต้ หลักการกว้าง ๆ มีว่า ในการกำหนดทั่วกรมการสามัญศึกษาจะมีการแยกเลือกตั้งออกเป็น 2 ฝ่าย คือผู้บริหารส่วนหนึ่ง ครูส่วนหนึ่ง และพระราชบัญญัติฉบับที่ 3 เป็นของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งนายโกวิท วรพิพัฒน์อธิบดีกรมสามัญศึกษา เป็นผู้ร่าง มีหลักการว่าจะให้ผู้บริหาร เป็นกรรมการ โดยแต่งตั้งในคณะกรรมการสามัญศึกษา อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติทั้ง 3 ฉบับนี้ จะถูกเสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณาเสียก่อน (มติชน. 2531 : 21)

การวิจัยโดยใช้เทคนิคเคอฟาย

สำหรับวิธีการวิจัยโดยใช้เทคนิคเคอฟายนั้น เป็นวิธีการวิจัยแบบหนึ่งในการวิจัยอนาคตซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และเทคนิคเคอฟายเป็นกระบวนการหนึ่งที่ใช้ในการวิจัยเชิงนโยบายอันเป็นแนวทางในการกำหนดอนาคต ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายและความเชื่อพื้นฐานของการวิจัยอนาคตมากที่สุดวิธีหนึ่งในปัจจุบัน เป็นเทคนิคการวิจัยที่รวมเอาจุดเด่นหรือข้อดีของเทคนิค EFR และ Delphi เข้าด้วยกัน วิธีการวิจัยแต่ละเทคนิคมีจุดเด่นและจุดด้อยดังนี้

การวิจัยโดยใช้เทคนิค EFR

EFR เป็นชื่อย่อมาจากคำว่า Etanographic Futures Research หรือการวิจัย เพื่อศึกษาหรือคาดการณ์ถึงแนวทางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในอนาคต วิธีการของการวิจัยตามแนว EFR คือการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เชิงมานุษยวิทยา คือผู้สัมภาษณ์จะถามถึงปัญหาหรือปรากฏการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งอยู่ในระหว่าง 10 - 20 ปี อันเป็นช่วงเวลาที่ผู้นั้นพอจะคาดการณ์ได้ และเป็นอนาคตที่ไม่ไกลเกินไปจนถึงกับจะหาลายแฉงงใจหรือความนึกคิดของผู้ให้สัมภาษณ์ในการมองไปข้างหน้า เป้าหมายสำคัญของการสัมภาษณ์ตามแนว EFR คือการให้ผู้ถูกสัมภาษณ์สร้างภาพในอนาคตที่จะสนับสนุนข้อสรุปจากแนวการมองที่บุคคลเหล่านั้นร่วมกันเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่น่าจะเป็นไปได้ในอนาคต หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นการสร้างหรือกระตือรือร้นจิตสำนึกของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสังคมในอนาคตของเขา เนื่องจากการสัมภาษณ์ตามแนว EFR นั้นเป็นการถามแบบเปิดและโดยไม่มีการถามนำ ดังนั้นเพื่อให้คำตอบนั้นครอบคลุมถึงประเด็นสำคัญต่าง ๆ ในเรื่องที่ผู้วิจัยหรือผู้สัมภาษณ์ต้องการทราบ จึงจำเป็นต้องวางโครงสร้างหรือสร้างกรอบกว้าง ๆ ไว้ วิธีที่ใช้กันทางหนึ่งคือ การกำหนดหัวข้อในการซักถามว่าควรจะมีอะไรหรือครอบคลุมในเรื่องอะไรบ้าง คำถามที่ใช้เป็นเพียงคำถามกว้าง ๆ และเป็นคำถามแบบเปิด ซึ่งยังคงให้เสรีในการตอบแก่ผู้ให้สัมภาษณ์อย่างเต็มที่ การสัมภาษณ์แบบนี้จะกระทำร่วมกันทั้งฝ่ายผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ในขณะที่การสัมภาษณ์ดำเนินอยู่นั้นเอง โดยในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์กำลังกล่าวถึงภาพชีวิตล่วงหน้าอยู่นั้น ผู้สัมภาษณ์จะต้องตั้งใจฟังอย่างเต็มที่ เพราะเมื่อผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวเสร็จเป็นตอน ๆ ไปนั้น ผู้สัมภาษณ์หน้าที่ที่จะต้องสรุปการให้สัมภาษณ์โดยการบันทึกเสียงลงไปในเรื่องบันทึกเสียงให้ตรงกับที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวมาแล้วให้มากที่สุด ถ้าผู้ให้สัมภาษณ์แสดงท่าไม่เข้าใจสงสัยหรือต้องการจะเปลี่ยนคำพูดใด ๆ ที่ไปบันทึกเสียงไปแล้ว ผู้ให้สัมภาษณ์ก็อาจจะขอแก้ไข ลบ หรือเพิ่มคำพูดของตนเสียใหม่ได้ ภายหลังจากการสัมภาษณ์แล้วผู้สัมภาษณ์ดำเนินการถอดเทป และจัดพิมพ์ร่างบันทึกการสัมภาษณ์ขึ้น พร้อมกับส่งร่างบันทึกนั้นให้ผู้สัมภาษณ์อ่านเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ผู้สัมภาษณ์จะต้องขอร้องให้ผู้ให้สัมภาษณ์ทำการแก้ไขไม่เพียงส่วนใดส่วนหนึ่งในการบันทึกคำให้สัมภาษณ์เท่านั้น หากจะต้องทบทวนบันทึกนั้นทั้งหมด โดยสามารถจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างไรก็ตามที่เห็นสมควร ข้อดีของการใช้เทคนิค EFR นี้คือ ผู้ให้สัมภาษณ์พอใจในการบันทึกการให้สัมภาษณ์ของตน และสามารถแก้ไขบันทึกของ

ตนเองได้โดยลำพังและเป็นอิสระ เพราะไม่มีตัวผู้ให้สัมภาษณ์ปรากฏอยู่ ทำให้ข้อมูลที่ได้รับความถูกต้องและน่าเชื่อถือ แต่อย่างไรก็ตามการใช้เทคนิค EFR ก็มีข้อจำกัดอยู่มาก คือผู้สัมภาษณ์จะต้องใช้เวลาอย่างมากในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง และในการสรุปรวมประเด็นจากการสัมภาษณ์เพื่อทำนายนาคานั้น ยังไม่มีการใช้สถิติข้อใดเป็นเกณฑ์ชี้ลงไปในความต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ชี้ทำนายนาคได้ค่อนข้างแท้จริง และน่าเชื่อถือ (พันธุสุชัย ลากวัลย์. น.ป.ป. : 1 - 16)

การวิจัยโดยใช้เทคนิคเคสฟาย

เทคนิคเคสฟาย คือขบวนการที่จะเสาะหาความคิดเห็นที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มคนเกี่ยวกับความเป็นไปในอนาคต ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเวลา ปริมาณ และสภาพการณ์ที่ต้องการจะให้เป็นที่นี้โดยใช้วิธีการ เสาะหาความคิดเห็นด้วยการใช้แบบสอบถาม แผนการ เวิร์กประชุม โดยปรกติแล้วกระบวนการวิจัยหรือการเสาะหาข้อมูล โดยการใช้เทคนิคเคสฟายนี้ จะให้ผู้เข้าร่วมโครงการที่ได้รับการคัดเลือกไว้แล้วตอบแบบสอบถามเป็น 4 รอบ คือ

รอบแรก ผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามไปให้ผู้เข้าร่วมโครงการกรอกในเรื่องที่ผู้วิจัยต้องการจะศึกษาหรือทราบความคิดเห็น

รอบที่สองนั้น ผู้วิจัย จะนำข้อความที่ได้รับจากการตอบรอบแรกของผู้วิจัยทุกคนแล้วนำมารวมเข้าด้วยกัน ตลอดจนคัดกรองสิ่งซ้ำ ๆ กัน หรือสิ่งที่เกินต้องการออก จากนั้นก็จัดทำเป็นแบบสอบถามแบบ Likert แล้วจัดส่งไปให้ผู้เข้าร่วมโครงการเลือกโดยให้น้ำหนักตามลำดับความสำคัญของเรื่องต่าง ๆ

รอบที่สาม ผู้วิจัยจะนำคำตอบที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมดมาหาค่าเฉลี่ย ซึ่งโดยปกติกระทำในรูป มัชฌิมฐาน (Median) หรือฐานนิยม (Mode) และ Interquartile Range แล้วจัดส่งแบบสอบถามเดิมไปให้ผู้เข้าร่วมโครงการแต่ละคนตอบ โดยในแบบสอบถามนี้จะแสดงให้เห็นว่า คำตอบเดิมในรอบที่ 2 ของผู้เข้าร่วมโครงการแต่ละท่านนั้นเป็นอย่างไร มีความแตกต่างไปจากคามัชฌิมฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ ของคำตอบทั้งหมดอย่างไร พร้อมกับให้ผู้เข้าร่วมโครงการพิจารณาว่ามีความเห็นด้วยกับตำแหน่งของคำตอบที่ผู้เข้าร่วมโครงการ เห็นสอดคล้องของกันหรือไม่ หากไม่เห็นด้วยก็ให้แสดงเหตุผล แต่ถาผู้ตอบไม่แสดงเหตุผลก็จะถือว่าเห็นด้วยกับตำแหน่งของคำตอบดังกล่าว

รอบที่สี่ ผู้วิจัยจะนำคำตอบที่ได้รับทั้งหมดมาหาค่า มัชฌิมฐาน และพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อ และตำแหน่งของคำตอบที่ผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมโครงการ เห็นสอดคล้องของการและคำตอบของผู้เข้าร่วมโครงการผู้นั้น จากนั้นก็จะส่งไปให้ผู้เข้าร่วมโครงการพิจารณาพบทวนในคำตอบอีกครั้งหนึ่ง

จากคำตอบที่ได้รับ ผู้วิจัยก็จะใช้ข้อมูลหาค่าของการนำไปประกอบการวินิจฉัยสั่งการในเรื่องที่ทำการ โดยข้อมูลที่ได้จะแสดงถึงลำดับความสำคัญ อัตราร้อยละของความสอดคล้องของกันและความไม่สอดคล้องของกันของความคิดเห็น

ข้อดีของเทคนิคเดลฟาย ก็คือ เทคนิคนี้สามารถได้รับข้อมูลจากคนจำนวนมากโดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องสภาพภูมิศาสตร์ และช่วงเวลา มีกลไกการดำเนินงานง่าย ค่าใช้จ่ายต่ำ เป็นการระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพสูง เพราะผู้ตอบจะต้องตอบตามหัวข้อที่กำหนดให้ แล้วเปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้ใคร่ครวญและปรับปรุงแก้ไขความคิดเห็นของตนด้วย

ข้อเสียที่ปรากฏ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมโครงการ ซึ่งอาจไม่ได้ผู้ที่มีความรู้หรือเชี่ยวชาญในเรื่องที่ทำการความคิดเห็นอย่างแท้จริง มีอยู่หลายกรณีผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมโครงการถูกคัดเลือกมา โดยอาศัยความคุ้นเคยมากกว่าความรู้ความสามารถ สำหรับข้อเสียประการอื่นก็เป็นในเรื่องการจัดส่งเอกสารซึ่งมีช่องทางจะสูญหาย หรือไม่ได้รับคำตอบกลับมาไ้ง่าย ส่วนผู้ตอบนั้นก็อาจเกิดความรู้สึกว่าเป็นการรบกวนมากเกินไป จนอาจจะไม่ได้รับความร่วมมือในการตอบคำถามรอบหลัง ๆ ถึงแม้ว่าเทคนิคเดลฟาย จะมีข้อจำกัดในเรื่องความน่าเชื่อถือ และการนำมาใช้เป็นประโยชน์ก็ตาม แต่ก็สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในด้านการรวบรวมความคิดเห็นและการพิจารณาคัดสินใจที่มีระบบ แสดงความสอดคล้องได้อย่างดี รวมข้อดีของทั้งสองเทคนิค ช่วยแก้จุดอ่อนของแต่ละเทคนิคได้เป็นอย่างดี โดยหลักการแล้วเทคนิค EDRF เป็นการผสมผสานระหว่างเทคนิค EFR กับ Delphi เข้าด้วยกัน ขั้นตอนต่าง ๆ ของ EDRF ก็คล้าย ๆ กับ Delphi เพียงแต่ว่ามีการปรับปรุงวิธีให้ความยืดหยุ่นและเหมาะสมมากขึ้น โดยในรอบแรกของการวิจัยจะใช้การสัมภาษณ์แบบ EFR ที่ปรับปรุงแล้วหลังจากการสัมภาษณ์ในรอบแรก ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์และสร้างเป็นเครื่องมือ ซึ่งมักจะมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แล้วส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิตอบตามรูปแบบของเดลฟาย เพื่อที่จะทำการกรองความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาฉันทามติ ซึ่งมักจะทำประมาณ 2 - 3 รอบ หลังจากนั้นจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหา

แนวโน้มที่ความเป็นไปได้นี้มากและมีความสอดคล้องทางความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหรือ
ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อสรุปเขียนเป็นอนาคตภาพ

ถึงแม้ว่า EDRF จะเป็นเทคนิคการวิจัยที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อการวิจัยอนาคตก็ตาม แต่เทคนิคการ
วิจัยแบบ EDRF รวมไปถึง Delphi และ EFR ก็สามารถนำไปใช้วิจัยในทำนองเกี่ยวกับการวิจัย
รูปแบบอื่น ๆ ที่มีอยู่ได้ เช่น การวิจัยเพื่อสำรวจความคิดเห็น สำรวจปัญหา วิจัยเพื่อหารูปแบบเพื่อ
กำหนดนโยบาย เพื่อกำหนดมาตรฐาน เพื่อหาวิธีแก้ปัญหาและเพื่อการตัดสินใจ เป็นต้น จะเห็นได้ว่า
ในปัจจุบันได้มีการนำเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบต่าง ๆ ไปใช้ในงานวิจัยและองค์การต่าง ๆ มากมาย
ทั้งเพื่อการวางแผนในอนาคต วิเคราะห์และแก้ปัญหาในปัจจุบัน ตลอดจนการวิเคราะห์อดีต เพราะ
เทคนิคการวิจัยอนาคตโดยเฉพาะเดลฟาย และ EDRF นั้นช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่เป็ระบบและ
น่าเชื่อถือมากขึ้น (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2532 : 263 - 266)

ผลงานการวิจัยโดยใช้เทคนิค EDRF เท่าที่ค้นคว้ามาได้ มีอาทิเช่น การศึกษาวิจัยเรื่อง
บทบาทของ ก.พ. ในทศวรรษหน้า ซึ่งวิจัยโดย ทิพาวดี เมฆสวรรค์ และคนอื่น ๆ แนวโน้มพัฒนาการ
ของโลกและประเทศไทยในอนาคต (2543) กับ การเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่ง
วิจัยโดย อภิสิทธิ์ พันธุเสน แนวโน้มทางการศึกษาของโลกและของประเทศไทย ซึ่งวิจัยโดย อภิสิทธิ์
พันธุเสน สำหรับงานการวิจัยด้านแนวโน้มของการมัธยมศึกษาเท่าที่ปรากฏนั้น ชนิดา รัชกุลเมือง
และคนอื่น ๆ (2527 : 321 - 346) ได้ศึกษาแนวโน้มการศึกษาในแบบโรงเรียนในช่วงระยะ
แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 และ 7 (พ.ศ. 2530 - 2539) พอสรุปในส่วนที่เกี่ยวข้อง
การมัธยมศึกษาได้ดังนี้ ในระดับมัธยมศึกษา แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้มากเป็นลำดับแรกในช่วงระยะ
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 คือ การขยายการศึกษาในระดับนี้ออกไปมากจนกระทั่งขีดความสามารถในการรับ
ผู้เรียนของระดับอุดมศึกษา ส่วนในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้มากที่สุดคือ
ความต้องการการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจะเพิ่มมากขึ้น การจัดการศึกษา หลักสูตร และเนื้อหาวิชา
ทางด้านอาชีพ และวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีจะได้รับการส่งเสริมมากขึ้น และนอกจากนี้ยังพบว่า
จะมีการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ โดยการจัดโครงการให้ทุนนักเรียนเรียนดีจากต่างจังหวัด
เข้ามาเรียนต่อจนจบอุดมศึกษามากขึ้น จะมีการปลูกฝังค่านิยมในการประกอบอาชีพและการยกย่อง
อาชีพในท้องถิ่นมากขึ้นในแผนฯ 7 จะมีการส่งเสริมวิชาการทหาร เพื่อให้อาวุธป้องกันประเทศมากยิ่งขึ้น
ซึ่งแนวโน้มนี้จะเกิดขึ้นได้พอสมควรในช่วงระยะแผนฯ 6 และเกิดขึ้นได้มากในช่วงแผนฯ 7 จะมี

การกำหนดให้หลักพุทธศาสนาเป็นวิชาบังคับ และมีการเร่งปลูกฝังศีลธรรม จรรยา คุณธรรม ทาน
 แนวพุทธศาสนาโดยให้เป็นฐานของวิชาการ และมีการเร่งผลิตครู ศีลธรรมโดยให้สถาบันสงฆ์ส่วนร่วม
 แนวโน้มดังกล่าวจะเกิดขึ้นพอสมควรในแผนฯ 6 และเกิดขึ้นได้มากในช่วงแผนฯ 7 ในคำแปลประชารณ
 การวิจัยพบว่า ประชากรในวัยเรียนระดับมัธยมศึกษาจะเพิ่มขึ้นหรือคงที่ และอาจจะยังคงมีปัญหาค่า
 สอนของค่าตอบแทนของการศึกษาอยู่ต่อไป ในด้านคุณภาพการศึกษาเห็นว่า คุณภาพของการศึกษาใน
 ด้านการสอนของตลาดแรงงานยังมีปัญหา จะทำให้มีโอกาสเกิดปัญหาการว่างงานของผู้จบการศึกษา
 ระดับมัธยมศึกษาได้มากถึง 2 แผนฯ ส่วนด้านโครงสร้างการศึกษามัธยมศึกษานั้นพบว่า การจะขยายการศึกษา
 ภาคบังคับให้เป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาต้องลงทุนมาก สภาพเศรษฐกิจจึงไม่เอื้ออำนวย และที่จริงแล้ว
 หากคนเห็นความสำคัญของการศึกษา ก็จะเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาเองโดยไม่ต้องบังคับ และพบว่า
 ในอนาคตจะมีแนวโน้มที่จะจัดการศึกษาในระบบและนอกระบบโรงเรียนให้คู่ขนานกัน และมีเอกภาพ
 มากขึ้น พร้อมกันนั้นก็มีการปรับโครงสร้างการประถมและมัธยมศึกษาให้สอดคล้องกัน แนวโน้มดังกล่าว
 จะเกิดขึ้นพอสมควรในแผนฯ 6 และเกิดขึ้นมากในช่วงแผนฯ 7 สำหรับด้านบริหารในระดับมัธยมศึกษา
 นั้น ก็จะมีการแก้ไขระเบียบของกระทรวง เพื่อให้มีการปฏิบัติงานคล่องตัวขึ้น เกี่ยวกับงบประมาณ
 และการลงทุนการศึกษาในระดับมัศึกษานั้นการวิจัยพบว่า จะมีการปรับค่าเล่าเรียนระดับมัธยมศึกษา
 ให้สูงขึ้น ปรับระบบการจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนเอกชนชนบทห่างไกลมากกว่าในเมือง และจะมี
 การอุดหนุนโรงเรียนเอกชนเพื่อการกุศล ในด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนพบว่า ในอนาคตอาจมี
 ปัญหาอยู่บ้างในด้านการปฏิบัติตามหลักสูตรให้ครบถ้วนกระบวนการ โดยเฉพาะครูในชนบทและโรงเรียน
 ขนาดเล็ก แต่ความเข้าใจในเจตนารมณ์และการปฏิบัติตามหลักสูตรจะทำให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ในช่วง 2 แผนฯ
 ข้างหน้า และการเชื่อมโยงการเรียนการสอนซึ่งเชื่อมโยงหลักสูตรกับการ เน้นประสบการณ์ภาคปฏิบัติมากขึ้น
 จะเกิดขึ้นได้มากในช่วงแผนฯ 7 และการเรียนการสอนในระดับต่ำลงจะยังไม่ค่อยมาตรฐานมากในแผนฯ 6
 แต่จะลดลงในแผนฯ 7 และจะมีการมุ่งเน้นแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติตามหลักสูตรอย่างมากทั้ง 2 แผนฯ
 นอกจากนี้ยังพบว่า ในด้านการวัดผลจะมีการใช้ข้อสอบควบคุมมาตรฐานจากส่วนกลาง แทนที่จะจ่ายอำนาจ
 ให้โรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นผู้จัดสอบเองได้มากถึง 2 แผนฯ และผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาจะได้รับ
 การพิจารณาเป็นเกณฑ์หนึ่งในการสอบคัดเลือกเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาพอสมควรในแผนฯ 6
 และมากในแผนฯ 7 เกี่ยวกับเนื้อหาวิชานั้น พบว่า จะมีการส่งเสริมเนื้อหาความรู้ด้านอาชีพและวิทยาศาสตร์

เทคโนโลยี หลักสูตรอาชีพระยะสั้น ปรับปรุงหลักสูตรวิชาชีพในสายสามัญศึกษาให้ดีขึ้นจนเห็นผล
ระดับ ปวช. เขารับราชการได้ และจะเริ่มมีแนวทางร่วมกันระหว่างกรมอาชีวศึกษาและกรมสามัญศึกษา
ได้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ในอนาคต ในด้านครูผู้สอนนั้นแนวโน้มว่าจะมีการพัฒนาคุณภาพของครู โดยการสร้าง
แรงจูงใจให้คนเก่งเข้ามาสู่วิชาชีพ และปีงบประมาณให้ความรู้กว้างขึ้นในอาชีพอื่น ๆ ด้วย
นอกจากด้านการเป็นผู้สอนวิชาการแต่เพียงประการเดียว แนวโน้มนี้จะเกิดขึ้นได้พอสมควรในแผนฯ 6
และเกิดขึ้นมากในแผนฯ 7 สำหรับในค่านักเรียนนั้น จะมีมาตรการคัดเลือกและช่วยเหลือผู้เข้าศึกษา
เช่น การคัดเลือกนักเรียนเข้าเรียนมัธยมศึกษาโดยระบบโควตา การให้ทุนการศึกษาในรูปมูลนิธิ
สงเคราะห์ และการให้ทุนผู้เรียนสายวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ส่วนในด้านคุณลักษณะ ผู้สำเร็จการศึกษา
ทั้งประเทศนั้น พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าควรมีคุณลักษณะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนา เป็นผู้มีความงอกงาม
ทั้งสติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนมีความสำนึกในบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและ
ส่วนรวม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวโน้มการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในช่วง พ.ศ.
2535 - 2544 ตามวิธีการทำนายอนาคตโดยใช้เทคนิคเคสฟาย
รายละเอียดของการดำเนินการวิจัยมีดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ดังนี้

1. คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญทางการมัธยมศึกษา โดยกำหนดเกณฑ์ดังต่อไปนี้ คือมีประสบการณ์
โดยตรงกับการวางแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ หรือมีประสบการณ์โดยตรงกับการวางแผนพัฒนาการ
มัธยมศึกษา หรือมีตำแหน่งหน้าที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการมัธยมศึกษา หรือเป็นนักวิชาการที่ปฏิบัติ
งานเกี่ยวข้องกับการวางแผนและพัฒนาการมัธยมศึกษา จากเกณฑ์ในการพิจารณาดังกล่าวข้างต้น
ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญทางการมัธยมศึกษา 5 ท่าน เพื่อกำหนดกรอบของการมัธยมศึกษา
ประกอบคณา

ดร.พม พงษ์ไพบูลย์	เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
ดร.ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์	รองประธานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
ดร.โกวิท วรพิพัฒน์	อธิบดีกรมสามัญศึกษา
ดร.เอกวิทย์ ณ ถลาง	เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ อธิบดีอธิบดี กรมสามัญศึกษา

นายพะยอม แก้วกำเนต อธิบดีกรมวิชาการ อธิบดีอธิบดีกรมสามัญศึกษา
ให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางการมัธยมศึกษาทั้ง 5 ท่าน คัดเลือกตำแหน่งหน้าที่ของบุรุษ 5 ท่านละ
30 คน จากบัญชีตำแหน่งหน้าที่ของบุรุษ 50 คน ที่ผู้วิจัยเสนอไว้

2. ผู้วิจัยคัดเลือกบุรุษ 5 ท่านที่ถูกเลือกโดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีความถนัดกันตั้งแต่ 3 ขึ้นไป
เป็นกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มของการมัธยมศึกษาของไทย โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษานำโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการคัดเลือกแล้ว ทั้ง 5 ท่าน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มของการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา โดยยึดตัวแปรทั้ง 4 ประการ ได้แก่ นโยบาย การมัธยมศึกษา จุดหมายการมัธยมศึกษา การบริหารการมัธยมศึกษา หลักสูตรมัธยมศึกษาและกระบวนการเรียนการสอน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารายละเอียดในเรื่องดังกล่าวจากเอกสารและวารสารต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางประกอบด้วย การศึกษานำดังกล่าวผู้วิจัยได้กำหนดกรอบ (Frame) ในการศึกษาแนวโน้มของการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้าสำหรับการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดรอบที่ 1 ดังนี้

1. ท่านเห็นว่าแนวโน้มนโยบายการมัธยมศึกษาของไทยควรเป็นอย่างไร ?
2. จุดหมายของการมัธยมศึกษาควรวางไว้อย่างไร ?
3. ระบบบริหารการมัธยมศึกษาควรเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ?
4. หลักสูตรมัธยมศึกษาควรเป็นแบบใด ?
5. กระบวนการเรียนการสอนควรเป็นไปในแนวทางใด ?
6. ควรพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนอย่างไร ?
7. ควรพัฒนาครูปฏิบัติการสอนอย่างไร ?
8. ควรพัฒนาศึกษานิเทศก์อย่างไร ?
9. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ควรเป็นอย่างไร ?
10. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมัธยมศึกษาในอนาคตในด้านอื่น ๆ อย่างไร ?

ซึ่งในการนี้ ผู้วิจัยได้ขออนุญาตคัดลอกคำสัมภาษณ์ไว้เป็นความยาวประมาณหน้าละ 1 ชั่วโมง รวมประมาณ 5 ชั่วโมง

ขั้นที่ 2 นำข้อมูลที่ได้อาจจากการสัมภาษณ์โดยใช้คำถามปลายเปิดรอบที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 โดยนำเอาข้อความที่ได้จากการถอดคำให้สัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญ มาจำแนกเป็น

ข้อกระหนงโดยคัดเลือกหรือความที่เป็นการทำนายแนวโน้มอย่างชัดเจน รวมแนวโน้มความที่ใกล้เคียงกันไว้ในข้อเดียวกัน และพยายามคงความหมายตามความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ในรอบที่ 1 จะได้แบบสอบถามรอบที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แต่ละช่วงมีระยะแน่นอนทางกัน มีความหมายดังนี้ .

- 5 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้มาก
- 3 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้พอสมควร
- 2 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้น้อย
- 1 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้น้อยที่สุด

แบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ตอน รวม 89 ข้อ โดยเฉลี่ยจำนวนข้อในแต่ละตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวโน้มนโยบายการมัธยมศึกษา 20 ข้อ

ตอนที่ 2 แนวโน้มจุดหมายการมัธยมศึกษา 20 ข้อ

ตอนที่ 3 แนวโน้มการบริหารการมัธยมศึกษา 28 ข้อ

ตอนที่ 4 แนวโน้มหลักสูตรมัธยมศึกษาและกระบวนการเรียนการสอน 23 ข้อ

นำแบบสอบถามรอบที่ 2 นี้ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 29 ท่านตอบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านที่มีต่อการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า ตามตัวแปรทั้ง 4 ว่ามีแนวโน้มและความสอดคล้องกันมากน้อยเพียงไร ตัวอย่างของแบบสอบถามรอบที่ 2 เป็นดังนี้

กรุณาให้อันดับคะแนนตามที่ท่านผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าแนวโน้มจะเป็นไปได้ หรือตามที่หลีกเลี่ยง โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับคะแนนที่เลือก

ข้อความ	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
ตอนที่ 1 แนวโน้มนโยบายการมัธยมศึกษา					
1. นโยบายการมัธยมศึกษาจะไม่เปลี่ยนแปลง					

ขั้นที่ 3. นำข้อมูลจากแบบสอบถามรอบที่ 2 ที่ได้รับคืนจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 29 คน มาวิเคราะห์
 คำชี้แจง ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์เป็นรายข้อกระทง แล้วสร้างแบบสอบถามรอบที่ 3 ซึ่งมี
 ข้อกระทงเหมือนแบบสอบถามในรอบที่ 2 แต่ได้เพิ่มตำแหน่งของมัชฌิมฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์
 รวมทั้งตำแหน่งที่ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคนตอบในรอบที่ 2 เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการยืนยัน
 คำตอบเดิม หรือเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่ ในกรณีที่เปลี่ยนแปลงคำตอบ หรือยืนยันคำตอบที่อยู่นอกพิสัย
 ระหว่างควอไทล์ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงเหตุผลด้วยตัวอย่างของแบบสอบถามรอบที่ 3 เป็นดังนี้

กรุณาให้อันที่คะแนนตามที่ท่านผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าแนวโน้มจะเป็นไปได้ หรือตามที่คิดเห็นโดย

1. เขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับคะแนนที่เลือกใหม่ หากต้องการให้คำตอบใหม่
 หรือต้องการ เปลี่ยนแปลงคำตอบ

2. เขียนเหตุผล หากต้องการยืนยันคำตอบเดิมในกรณีคำตอบของท่านอยู่นอกขอบข่าย
 พิสัยระหว่างควอไทล์

o หมายถึง นำหนักคะแนนแนวโน้มที่ท่านตอบในรอบที่ 2

* หมายถึง คำชี้แจงของน้ำหนักคะแนนแนวโน้มจากคำตอบของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

— หมายถึง พิสัยระหว่างควอไทล์ของคำตอบของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อความ	ระดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
ตอนที่ 1 แนวโน้มนโยบายการมัธยมศึกษา						
1. นโยบายการมัธยมศึกษาจะไม่เปลี่ยนแปลง				*		

การตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่สร้างเป็นแบบสอบถามมาทราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ที่สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์ค่าให้สัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยที่มีประสบการณ์ในการวิจัยโดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบคุณภาพในค่านรูปแบบ โครงสร้างและเนื้อหา ผู้วิจัยได้นำคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสมและสะดวกในการตอบของผู้ทรงคุณวุฒิที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญท่านเดิมตรวจสอบคุณภาพอีกครั้งหนึ่ง จึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตอบแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ติดต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านแรก เพื่อขอสัมภาษณ์ โดยนำจดหมายเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ รายละเอียดของการวิจัย และขอทราบความสมัครใจในการให้สัมภาษณ์ ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เตรียมคำถามเป็นลักษณะคำถามปลายเปิดให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตอบอย่างอิสระ และได้ขออนุญาตผู้เชี่ยวชาญในการบันทึกเทป เพื่อนำไปวิเคราะห์ในการสร้างแบบสอบถามในรอบที่ 2
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากความรู้ที่ได้ในข้อ 1 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตอบ พร้อมทั้งนำจดหมายเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ รายละเอียดของการวิจัย รวมทั้งขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้กระทำด้วยตนเองและไปขอแบบสอบถามที่ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้วกลับมาวิเคราะห์ด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่มีรายละเอียดเพิ่มเติมจากข้อ 2 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตอบอีกครั้งหนึ่ง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐานที่จะกล่าวไว้ในหัวข้อถัดไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ มัชยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ เกณฑ์ผู้วิจัยใช้วิเคราะห์ค่าสถิติทั้ง 3 ค่า ได้มาจากการศึกษาผลการวิจัยโดยใช้เทคนิคจากผู้วิจัยหลายท่าน อาทิเช่น ชนิกา รัชพลเมือง และคนอื่น ๆ วิจัยเรื่องแนวโน้ม

การศึกษาในระบบโรงเรียนในช่วงระยะแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 และ 7 การวิจัยของ
 ธีรภา สรรพศรี เรื่องแนวโน้มของการวิจัยการศึกษาในอนาคต และการวิจัยของ ศรีรัตน์ จันทน์สมวงศ์
 เรื่องอนาคตภาพของสหทัศนศึกษาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งเกณฑ์การวิเคราะห์
 คาสถิติใช้เกณฑ์เดียวกันทั้งสิ้น ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงไว้ในหัวข้อย่อยแต่ละคาสถิติ ดังต่อไปนี้

มัชฌฐาน (Median)

จากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยนำมาหาคำมัชฌฐานเป็นรายข้อ
 และแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้

คำมัชฌฐานตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป หมายถึง ข้อความนั้นเป็นแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้มากที่สุด

คำมัชฌฐานอยู่ระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายถึง ข้อความนั้นเป็นแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้มาก

คำมัชฌฐานอยู่ระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายถึง ข้อความนั้นเป็นแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้

พอสมควร

คำมัชฌฐานอยู่ระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายถึง ข้อความนั้นเป็นแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้น้อย

คำมัชฌฐานอยู่ระหว่าง 1.00 - 1.49 หมายถึง ข้อความนั้นเป็นแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้

น้อยที่สุด

พิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

ผู้วิจัยคำนวณหาความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 1 กับควอไทล์ที่ 3 ถ้าข้อความใดค่าพิสัย
 ระหว่างควอไทล์ทั้งหมดตั้งแต่ 1.50 ลงมา แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อข้อความนั้น
 สอดคล้องกัน ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความใดมีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของ
 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อข้อความนั้นไม่สอดคล้องกัน

ฐานนิยม (Mode)

ผู้วิจัยคำนวณค่าฐานนิยมของแต่ละข้อความแล้วนำมาหาความแตกต่างระหว่างคำมัชฌฐานกับ
 ฐานนิยม โดยที่ผู้วิจัยกำหนดว่า ค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่างระหว่างคำมัชฌฐานกับฐานนิยมมีค่า
 ไม่เกิน 1 จึงจะถือว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

การหาฐานนิยมของแต่ละข้อความนั้นผู้วิจัยคำนวณหาค่าความถี่ของระดับคะแนนจาก 1 ถึง 5 สำหรับแต่ละข้อความ ระดับคะแนนใดที่มีความถี่สูงสุดถือว่าเป็นค่าฐานนิยมของข้อความนั้น ในกรณีที่มีความถี่สูงสุดของระดับคะแนนเท่ากัน และระดับคะแนนนั้นอยู่ติดกันจะถือเอาค่ากลางระหว่างคะแนนทั้งสองนั้นเป็นฐานนิยมของข้อความนั้น ส่วนกรณีที่มีความถี่สูงสุดของระดับคะแนนเท่ากัน แต่ระดับคะแนนไม่ได้อยู่ติดกันจะถือว่าระดับคะแนนทั้งสองนั้นเป็นฐานนิยมของข้อความนั้น

ผู้วิจัยจะนำเอาค่ามัธยฐานมาสรุปเป็นระดับของแนวโน้มของข้อกระทงแต่ละข้อและนำเอาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ กับค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับฐานนิยม เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความสอดคล้องของบุหรณคุณวิเศษข้อข้อกระทงแต่ละข้อ ถ้าค่าสถิติทั้งสองอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดจึงจะถือว่าสอดคล้องกัน ถ้าค่าสถิติค่าใดค่าหนึ่งอยู่นอกเกณฑ์ที่กำหนด หรืออยู่นอกเกณฑ์ทั้งสองค่าจะถือว่าไม่สอดคล้องกัน

ในการสรุปความคิดเห็นของบุหรณคุณวิเศษแต่ละข้อกระทงนั้น ผู้วิจัยจะยึดถือค่ามัธยฐานเป็นหลักในการทำนายแนวโน้มของข้อกระทงแต่ละข้อ และจะใช้ค่าสถิติพิสัยระหว่างควอไทล์กับค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม ซึ่งแสดงถึงความสอดคล้องกันของความคิดเห็นของบุหรณคุณวิเศษในข้อกระทงเป็นการเสริมแนวโน้มอีกทีหนึ่ง ผู้วิจัยจะนำเอาข้อความที่กลุ่มบุหรณคุณวิเศษมีความเห็นสอดคล้องกันทั้งในค่ามัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ และฐานนิยม มาสรุปเป็นความคิดเห็นของกลุ่มบุหรณคุณวิเศษเกี่ยวกับแนวโน้มการมีเพศศึกษาของประเทศไทย ในช่วง พ.ศ. 2535 - 2544 ตามกรอบของตัวแปรที่กำหนดไว้ แล้วนำเสนอเป็นผลของการวิเคราะห์ข้อมูล หวังว่าผู้วิจัยจะคัดเลือกข้อกระทงที่มีค่ามัธยฐานมากที่สุด 5 ลำดับแรกในแต่ละตัวแปรมาอภิปรายผลการวิจัยต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล

ข้อมูลผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ เป็นความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวโน้มการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2535 - 2544) ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามเทคนิคเคลฟายรอนที่สาม โดยวิเคราะห์เป็นรายชื่อกระทงและเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปของลำดับที่ของชื่อกระทง เรียงตามลำดับความซับซ้อนสูงสุด โดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างควอไทล์และผลทางระหว่างความซับซ้อนกับฐานนิยม ประกอบด้วย การเสนอผลการวิเคราะห์จะแบ่งเป็น 2 ตอน คือตอนที่หนึ่งจะเป็นในรูปของการวิเคราะห์และแปลผล ข้อมูลที่เป็นค่าสถิติ ตอนที่สองเป็นการเสนอผลการวิเคราะห์แนวโน้มการมัธยมศึกษา จากแบบสอบถามที่ให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้าตามเทคนิคการวิจัยแบบเคลฟาย

ผลการศึกษานโยบายการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้าปรากฏดังนี้

ส่วนที่ 1 แนวโน้มนโยบายการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษ พ.ศ. 2535 - 2544

ตาราง 1 ผลการเรียงลำดับค่ามัธยฐานของข้อทรงเกี่ยวกับแนวโน้มนโยบายการมัธยมศึกษาของ
ประเทศไทย ในทศวรรษ พ.ศ. 2535 - 2544

ลำดับที่	ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ฐานนิยม - มัธยฐาน	พิสัย ระหว่าง ควอไทล์	ความเป็นไปได้ ของ แนวโน้ม	ความสอดคล้อง ของ ผู้ทรงคุณวุฒิ
1	3	4.53	5.00	0.47	0.97	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	5	4.46	5.00	0.54	1.03	มาก	สอดคล้อง
3	9	4.46	5.00	0.54	1.03	มาก	สอดคล้อง
4	11	4.38	5.00	0.62	1.11	มาก	สอดคล้อง
4	13	4.38	5.00	0.62	1.11	มาก	สอดคล้อง
6	7	4.33	4.00	0.33	0.97	มาก	สอดคล้อง
7	14	4.16	4.00	0.16	0.76	มาก	สอดคล้อง
7	16	4.16	4.00	0.16	0.76	มาก	สอดคล้อง
9	18	4.09	4.00	0.09	1.32	มาก	สอดคล้อง
10	4	4.00	4.00	0.00	1.32	มาก	สอดคล้อง
11	10	3.97	4.00	0.03	0.81	มาก	สอดคล้อง
12	15	3.86	4.00	0.14	0.80	มาก	สอดคล้อง
12	20	3.86	4.00	0.14	0.80	มาก	สอดคล้อง
14	2	3.80	4.00	0.18	0.85	มาก	สอดคล้อง
15	17	3.78	4.00	0.22	0.90	มาก	สอดคล้อง
16	19	3.76	4.00	0.24	0.85	มาก	สอดคล้อง
17	12	3.73	4.00	0.27	0.97	มาก	สอดคล้อง
18	6	3.45	4.00	0.55	1.31	พอสมควร	สอดคล้อง

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อที่	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ฐานนิยม - มัธยมศึกษา	พิสัย ระหว่าง ควอไทล์	ความเป็นไปได้ ของ แนวโน้	ความสอดคล้อง ของ ผู้ทรงคุณวุฒิ
18	8	3.45	3.50	0.05	1.31	พอสมควร	สอดคล้อง
20	1	2.46	2.00	0.46	1.21	น้อย	สอดคล้อง

จากตาราง 1 พบว่า กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันในทุกข้อกระทรวงว่าเป็น
แนวโน้ที่จะเกิดขึ้นมากที่สุดจำนวน 1 ข้อ คือข้อ 3 การมีขณศึกษาจะเป็นการศึกษาเพื่อป้องกัน
ตลอดชีพ เป็นแนวโน้ที่จะเกิดขึ้นมากจำนวน 16 ข้อ เป็นแนวโน้ที่จะเกิดขึ้นพอสมควร จำนวน
2 ข้อ และแนวโน้ที่จะเกิดขึ้นน้อย จำนวน 1 ข้อ

ส่วนที่ 2 แนวโน้มจุดหมายการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษ พ.ศ. 2535 - 2544

ตาราง 2 ผลการเรียงลำดับค่ามัธยฐานของข้อกระทงเกี่ยวกับแนวโน้มจุดหมายการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษ พ.ศ. 2535 - 2544

ลำดับที่	ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ฐานนิยม - มัธยฐาน	พิสัย ระหว่าง ควอไทล์	ความเป็นไปได้ ของ แนวโน้ม	ความสอดคล้อง ของ บุหร่งคุณวุฒิ
1	8	4.42	5.00	0.58	1.08	มาก	สอดคล้อง
2	5	4.38	5.00	0.62	1.11	มาก	สอดคล้อง
3	7	4.29	5.00	0.71	1.21	มาก	สอดคล้อง
4	3	4.18	4.00	0.18	0.85	มาก	สอดคล้อง
5	10	4.16	4.00	0.16	0.91	มาก	สอดคล้อง
6	11	4.08	4.00	0.08	1.11	มาก	สอดคล้อง
7	1	4.00	4.00	0.00	1.32	มาก	สอดคล้อง
8	9	3.96	4.00	0.84	1.21	มาก	สอดคล้อง
9	18	3.92	4.00	0.08	0.81	มาก	สอดคล้อง
10	15	3.89	4.50	0.61	1.61	มาก	ไม่สอดคล้อง
11	4	3.87	4.00	0.13	0.97	มาก	สอดคล้อง
12	16	3.85	4.00	0.15	1.45	มาก	สอดคล้อง
13	2	3.84	4.00	0.16	0.76	มาก	สอดคล้อง
14	13	3.79	4.00	0.21	1.21	มาก	สอดคล้อง
15	17	3.64	4.00	0.36	1.32	มาก	สอดคล้อง
16	14	3.55	4.00	0.45	1.45	มาก	สอดคล้อง

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อที่	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ฐานนิยม - มัธยมศึกษา	พิสัย ระหว่าง ควอไทล์	ความเป็นไปได้ ของ แนวโน้ม	ความสอดคล้อง ของ ผู้ทรงคุณวุฒิ
17	20	3.54	4.00	0.46	1.21	มาก	สอดคล้อง
18	6	3.50	4.00	0.50	1.61	มาก	ไม่สอดคล้อง
19	12	3.46	3.00	0.46	1.21	พอสมควร	สอดคล้อง
19	19	3.46	3.00	0.46	1.21	พอสมควร	สอดคล้อง

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าเกือบทุกข้อกระทงเป็นแนวโน้มของ
 จุดหมายการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษ พ.ศ. 2535 - 2544 โดยเป็นแนวโน้มที่
 จะเกิดขึ้นได้มากจำนวน 18 ข้อ และเป็นแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้พอสมควร จำนวน 2 ข้อ มีเพียง
 2 ข้อที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นไม่สอดคล้องกันคือ การมัธยมศึกษามุ่งเน้นการศึกษาค้นคว้าและ
 วิทยาการใหม่ ๆ และมัธยมศึกษาจะเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ฉลาดกว่าผู้โง่เขลา

ส่วนที่ 3 แนวโน้มการบริหารการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษ พ.ศ.

2535 - 2544

ตาราง 3 ผลการเรียงลำดับความมัธยฐานของข้อกระทงเกี่ยวกับแนวโน้มการบริหารการมัธยมศึกษา
ของประเทศไทยในทศวรรษ พ.ศ. 2535 - 2544

ลำดับที่	ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ฐานนิยม - มัธยฐาน	พิสัย ระหว่าง ควอไทล์	ความเป็นไปได้ ของ แนวโน้ม	ความสอดคล้อง ของ ยุทธศาสตร์
1	1	4.38	5.00	0.62	1.11	มาก	สอดคล้อง
2	3	4.22	4.00	0.22	0.90	มาก	สอดคล้อง
3	8	4.18	4.00	0.18	0.85	มาก	สอดคล้อง
3	15	4.18	4.00	0.18	0.85	มาก	สอดคล้อง
5	16	4.16	4.00	0.16	0.76	มาก	สอดคล้อง
6	12	4.12	4.00	0.12	0.85	มาก	สอดคล้อง
6	17	4.12	4.00	0.12	0.85	มาก	สอดคล้อง
6	20	4.12	4.00	0.12	0.85	มาก	สอดคล้อง
9	9	4.07	4.00	0.07	1.00	มาก	สอดคล้อง
9	24	4.07	4.00	0.07	1.00	มาก	สอดคล้อง
11	4	4.03	4.00	0.03	0.80	มาก	สอดคล้อง
11	26	4.03	4.00	0.03	0.80	มาก	สอดคล้อง
13	7	4.00	4.00	0.00	1.16	มาก	สอดคล้อง
14	22	3.97	4.00	0.03	0.81	มาก	สอดคล้อง
15	18	3.96	4.00	0.04	1.21	มาก	สอดคล้อง
16	10	3.95	4.00	0.05	0.69	มาก	สอดคล้อง

ตาราง 3 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อที่	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ฐานนิยม - มัธยมศึกษา	พิสัย ระหว่าง ควาไอศ	ความเป็นไปได้ ของ แนวโน้	ความสอดคล้อง ของ ผู้ทรงคุณวุฒิ
17	11	3.94	4.00	0.06	0.86	มาก	สอดคล้อง
18	25	3.87	4.00	0.13	0.97	มาก	สอดคล้อง
19	13	3.84	4.00	0.16	0.91	มาก	สอดคล้อง
20	2	3.77	4.00	0.23	1.12	มาก	สอดคล้อง
21	23	3.75	4.00	0.25	1.04	มาก	สอดคล้อง
22	6	3.71	4.00	0.29	1.21	มาก	สอดคล้อง
23	21	3.61	4.00	0.39	1.04	มาก	สอดคล้อง
24	19	3.55	4.00	0.45	1.31	มาก	สอดคล้อง
25	14	3.30	3.00	0.30	1.40	พอสมควร	สอดคล้อง
26	5	2.46	2.00	0.46	1.12	น้อย	สอดคล้อง

จากตาราง 3 พบว่า กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันในทุกข้อระหว่างเป็น
แนวโน้ของการบริหารการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษ พ.ศ. 2535 - 2544
โดยเป็นแนวโน้ที่จะเกิดขึ้นได้มากจำนวน 24 ข้อ เป็นแนวโน้ที่จะเกิดขึ้นพอสมควร จำนวน 1 ข้อ
และเป็นแนวโน้ที่จะเกิดขึ้นน้อยจำนวน 1 ข้อ

ส่วนที่ 4 แนวโน้มหลักสูตรมัธยมศึกษาและกระบวนการ เรียนการสอนของประเทศไทย
ในทศวรรษ พ.ศ. 2535 - 2544

ตาราง 4 ผลการเรียงลำดับค่ามัธยฐานของข้อกระทงเกี่ยวกับแนวโน้มหลักสูตรมัธยมศึกษาและ
กระบวนการเรียนการสอนของประเทศไทย ในทศวรรษ พ.ศ. 2535 - 2544

ลำดับที่	ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ฐานนิยม - มัธยฐาน	พิสัย ระหว่าง ควอไทล์	ความเป็นไปได้ ของ แนวโน้ม	ความสอดคล้อง ของ ผู้ทรงคุณวุฒิ
1	2	4.87	5.00	0.22	0.73	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	1	4.59	5.00	0.41	0.91	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	3	4.38	5.00	0.62	1.11	มาก	สอดคล้อง
4	11	4.33	4.00	0.33	0.97	มาก	สอดคล้อง
5	16	4.31	4.00	0.31	1.12	มาก	สอดคล้อง
6	7	4.27	4.00	0.27	0.97	มาก	สอดคล้อง
7	12	4.25	4.00	0.25	1.03	มาก	สอดคล้อง
8	15	4.18	4.00	0.18	1.04	มาก	สอดคล้อง
9	21	4.13	4.00	0.13	0.97	มาก	สอดคล้อง
10	4	4.09	4.00	0.09	0.82	มาก	สอดคล้อง
11	17	4.05	4.00	0.05	1.27	มาก	สอดคล้อง
12	8	4.00	4.00	0.00	0.86	มาก	สอดคล้อง
13	6	3.97	4.00	0.03	0.73	มาก	สอดคล้อง
13	13	3.97	4.00	0.03	0.73	มาก	สอดคล้อง
15	9	3.95	4.00	0.05	1.27	มาก	สอดคล้อง
16	14	3.91	4.00	0.09	1.32	มาก	สอดคล้อง

ตาราง 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อที่	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ฐานนิยม - มัธยมศึกษา	พิสัย ระหว่าง ควอไทล์	ความเป็นไปได้ ของ แนวโน้ม	ความสอดคล้อง ของ บุหร่งคุณวุฒิ
16	23	3.91	4.00	0.09	1.32	มาก	สอดคล้อง
18	19	3.89	4.50	0.61	1.61	มาก	ไม่สอดคล้อง
19	18	3.86	4.00	0.14	1.00	มาก	สอดคล้อง
20	22	3.80	4.00	0.20	0.96	มาก	สอดคล้อง
21	5	3.77	4.00	0.23	1.12	มาก	สอดคล้อง
22	10	3.72	4.00	0.28	1.56	มาก	ไม่สอดคล้อง
22	20	3.72	4.00	0.28	0.90	มาก	สอดคล้อง

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มบุหร่งคุณวุฒิมีความเห็นว่าเกือบทุกข้อกระหังเป็นแนวโน้มของหลักสูตรมัธยมศึกษา และกระบวนการเรียนการสอนของประเทศไทยในทศวรรษ พ.ศ. 2535 - 2544 โดยเป็นแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้มากที่สุดจำนวน 2 ข้อ คือข้อ 2 โครงสร้างหลักสูตรจะใช้เวลาเรียนวิชาบังคับน้อยลง เวลาที่เหลือโรงเรียนจะเลือกรายวิชาเองให้เหมาะสมกับท้องถิ่น และข้อ 1 หลักสูตรจะเปิดกว้างมากขึ้น เป็นแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นมากจำนวน 2 ข้อ มีเพียง 2 ข้อที่บุหร่งคุณวุฒิความเห็นไม่สอดคล้องกันคือ สื่อการสอนจะมีการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ มากขึ้น และหลักสูตร วช. 1 และ วช. 2 จะได้รับความนิยมจากครูเรียนน้อยลง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในศตวรรษหน้า จากความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า

1. ในเรื่องแนวโน้มนโยบายการมัศึกษามีข้อคิดเห็นดังนี้

1.1 การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้งอาจทำให้นโยบายการมัธยมศึกษาขาด

ความต่อเนื่อง

1.2 การเมืองอาจจะทำให้การมัธยมศึกษาต้องขยายตัวปริมาณมากกว่าคุณภาพ

1.3 การวางแผนบริหารการมัศึกษายังขาดข้อมูลที่ดีและถูกต้อง ทำให้แก้ปัญหา

ไม่ถูกต้อง

1.4 การบริหารการมัธยมศึกษาขาดเอกภาพ กระจายไปหลายหน่วยงานมีความ

ซ้ำซ้อนและขาดการประสานงานที่ดี

2. ในเรื่องแนวโน้มจุดหมายการมัศึกษามีข้อคิดเห็นดังนี้

2.1 จะมีการ เน้นการศึกษาเพื่อคุณภาพชีวิต ค่านิยมสุข โภชนาการ และ

สาธารณสุขโลกมากขึ้น

2.2 จะมีการส่งเสริมประชาธิปไตย และบทบาทของครอบครัวที่มีต่อเด็ก

2.3 จะมีการ เน้นสร้างคนใหม่คุณภาพดีขึ้น รู้จักตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลส่วนตัว

ข้อมูลด้านวิชาการและสังคม

2.4 จุดหมายการมัศึกษาคือ การยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยให้ดีขึ้นโดยให้ความรู้เป็นตัวกำหนด ไม่ใช่ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจเป็นตัวกำหนด แต่มีใช้การเรียนรู้สูงหรือเรียนมาก หากหมายถึงให้เรียนแล้วนำไปใช้ประโยชน์เชิงปฏิบัติได้จริง ทำให้ชีวิตมีคุณภาพสูงขึ้น

2.5 การมัศึกษานำเสนอข้อมูลพื้นฐานของทรัพยากรมนุษย์คือ ความขยัน มีอุดมการณ์เพื่อชาติ มีระเบียบวินัย ออกกำลังกาย มีการศึกษาอบรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนา

3. ในเรื่องแนวโน้มการบริหาร การมัศึกษามีข้อคิดเห็นดังนี้

3.1 ทรัพยากรและงบประมาณมีไม่เพียงพอกับความต้องการ

3.2 ควรมีธนาคาร เพื่อการศึกษา

3.3 ควรจัดการศึกษาที่ฝึกให้เด็กคิด ทดสอบ แก้ไข

3.4 แผนการศึกษาควร เป็นแผนรุก เลือกพื้นที่และโครงการ ไม่ใช่ตามแก้ปัญหา นโยบาย แผนงาน และการปฏิบัติตามแผน ท้องสอดคล้องกัน

3.5 ควรบริหารการมัธยมศึกษาในลักษณะการบริหาร ธุรกิจจะประหยัดได้

4. ในเรื่องแนวโหมหลักสูตรมัธยมศึกษา และกระบวนการ เรียนการสอนมีข้อคิดเห็นดังนี้

4.1 ควรปรับหลักสูตร เป็น 2 ประเภท คือ คัดยู่เรียนเก่งให้เรียนหลักสูตรที่จัดเพื่อ ให้เรียนต่อสูงขึ้นด้วย กับหลักสูตรสำหรับนักเรียนส่วนใหญ่ที่จัดเพื่อให้ไปประกอบอาชีพตามความต้องการ ของตลาดแรงงาน

4.2 ความพร้อมของกรมสามัญศึกษาในการ จัดให้โรงเรียนมัธยมศึกษาสามัญสอนวิชาชีพ ยังมีจำกัด

4.3 ระบบการคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการ ปรับปรุงมัธยมศึกษา เนื่องจากคัดเลือกทางวิชาการมากเกินไป

4.4 การสอนวิชาชีพยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์และการฝึกงานจากแหล่งวิทยากร ประกอบการสอนอาชีพอิสระยังมีน้อย

4.5 กระบวนการ เรียนการสอนมีการปฏิบัติอยู่น้อย ทำให้ผู้เรียนทำงานไม่เป็น เมื่อเรียนจบ

4.6 การประเมินผลไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

4.7 หลักสูตรมัธยมศึกษาไม่ทันต่อการ เปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี และไม่สนอง การ เปลี่ยนแปลงในอนาคต

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวโน้มการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2535 - 2544) ใน 4 ประเด็น คือ นโยบายการมัธยมศึกษา จุดหมายการมัธยมศึกษา การบริหารการมัธยมศึกษา และหลักสูตรมัธยมศึกษาและกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคเคสฟาย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 29 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเรื่องแนวโน้มการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า 2 ฉบับคือ แบบสอบถามปลายเปิด ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ข้อ และแบบสอบถามเรื่องแนวโน้มการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า ในผู้ทรงคุณวุฒิตอบ จำนวน 89 ข้อ

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เกี่ยวกับแนวโน้มการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า ตามกรอบที่กำหนดไว้ เพื่อนำความคิดเห็นมาสร้างเป็นแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามไปถามผู้ทรงคุณวุฒิทางการมัธยมศึกษา ผู้ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการมัธยมศึกษา จำนวน 29 ท่าน นำข้อมูลที่ได้นี้มาวิเคราะห์หาคำมีชัยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ และนำผลการวิเคราะห์รายข้อของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่าน รวมทั้งผลการตอบแบบสอบถาม

ใส่ลงในแบบสอบถาม เพื่อส่งกลับไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านตอบอีกครั้งหนึ่ง เพื่อหาความเชื่อมั่นของคำตอบ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์เพื่อหาแนวโน้มการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า

การวิเคราะห์ข้อมูล

คำนวณค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ มัธยฐาน ฐานนิยม พิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อกระทงแต่ละข้อ นำข้อกระทงที่กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันทั้งในค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ มาสรุปเป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวโน้มการมัธยมศึกษาของประเทศไทย ในช่วง พ.ศ. 2535 - 2544 ตามกรอบของตัวแปรที่กำหนดไว้ แล้วนำเสนอเป็นผลของการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปผลของการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวโน้มการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2535 - 2544) สรุปได้ดังนี้

1. แนวโน้มนโยบายการมัธยมศึกษา

ข้อกระทงที่เป็นแนวโน้ม 5 ลำดับแรก ได้แก่

1.1 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาจะเป็นการศึกษาสำหรับประชาชนทั่วไปที่สามารถศึกษาได้ตลอดชีวิต

1.2 จะมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อให้นโยบายด้านความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษามีผลสำเร็จมากที่สุด

1.3 จะมีการกำหนดจำนวนของผู้ที่จะศึกษาต่อในระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถของสถาบันที่มีระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาเป็นสำคัญ และกำหนดจำนวนผู้ไม่ศึกษาต่อและออกไปประกอบอาชีพให้ชัดเจน

1.4 จะยังไม่มีมีการก่อตั้งโรงเรียนมัธยมขึ้นใหม่ แต่จะมีการปรับปรุงคุณภาพและเพิ่มขนาดของโรงเรียนขนาดเล็กให้รับนักเรียนได้มากขึ้น

1.5 โรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ และมีความพร้อมจะสามารถดำเนินการสอนในระดับมัธยมศึกษาสายสามัญต่อไปได้ ส่วนโรงเรียนเอกชนขนาดเล็กจะไม่สามารถดำเนินการด้านมัธยมศึกษาสายสามัญต่อไปได้

2. แนวโน้มนโยบายการมัธยมศึกษา

ข้อกระทงที่เป็นแนวโน้มนโยบาย 5 ลำดับแรก ได้แก่

2.1 มัธยมศึกษาจะเป็นการศึกษาที่เตรียมคนเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรมได้ตรงตามความต้องการ

2.2 มัธยมศึกษาจะสามารถให้โรงเรียนประกอบอาชีพอิสระได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 การมัศึกษามุ่งเน้นให้โรงเรียนสามารถออกไปพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โดยยึดหลักการพึ่งตนเองให้มากที่สุด

2.4 มัศึกษามุ่งเน้นให้โรงเรียนสามารถเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความสนใจและความสามารถของตนเอง ทำงานเป็น และรักการทำงาน มากกว่าที่จะมุ่งสอนทักษะในวิชาอาชีพโดยตรง

2.5 การมัธยมศึกษาจะเป็นการ เตรียมคนเพื่อให้สามารถพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

3. แนวโน้มนโยบายการบริหารการมัธยมศึกษา

ข้อกระทงที่เป็นแนวโน้มนโยบาย 5 ลำดับแรก ได้แก่

3.1 แผนงานด้านการมัธยมศึกษาจะได้รับการพิจารณาปรับปรุงทุก ๆ 2 - 3 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในขณะนั้น

3.2 ผู้มีหน้าที่ในการจัดการมัธยมศึกษาจะกำหนดนโยบายการบริหารงาน และวางแผนการมัธยมศึกษาโดยอาศัยหลักวิชาการด้านต่าง ๆ อย่างจริงจัง

3.3 จะมีการกระจายอำนาจการบริหารงานมัธยมศึกษาให้กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาอย่างเต็มที่

3.4 หน่วยงานต่าง ๆ จะร่วมมือกันเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูอย่างจริงจัง

3.5 ครูมัธยมศึกษาจะได้รับการอบรม และให้ความรู้เพื่อเสริมสร้างทัศนคติในการพัฒนาเด็ก โดยมีแนวความคิดที่คล้ายคลึงกันทั่วประเทศ

4. แนวโน้มหลักสูตรมัธยมศึกษาและกระบวนการเรียนการสอน

ข้อกระทงที่เป็นแนวโน้ม 5 ลำดับแรก ได้แก่

4.1 จะมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างหลักสูตรโดยให้นักเรียนใช้เวลาเรียนวิชาแกนน้อยลง และให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นเองเพื่อให้นักเรียนได้เลือกเรียน

4.2 หลักสูตรจะไม่ตายตัว มีความยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น และสามารถสนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่นมากขึ้น

4.3 จะมีการปรับปรุงรายละเอียดของเนื้อหาวิชาในรายวิชาต่าง ๆ อยู่เสมอ เพื่อให้เกิดความถูกต้องกับสภาพการณ์ และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจและสังคมในขณะนั้น

4.4 หลักสูตรอาชีพ ระยะสั้นซึ่งใช้เวลาเรียนน้อย และจบสมบูรณ์ในตัวเองจะถูกนำมาใช้ในการศึกษาระดับมัธยมศึกษามากขึ้น

4.5 ครูมัธยมศึกษาประจำการ และนักศึกษาที่จะออกมาประกอบอาชีพครู จะได้รับการฝึกอบรมเป็นพิเศษในด้านกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

1. แนวโน้มนโยบายการมัธยมศึกษา

จากการที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อคิดเห็นสอดคล้องกันว่าการมัธยมศึกษาในทศวรรษหน้าจะเป็นการศึกษาสำหรับประชาชนทั่วไปให้สามารถศึกษาได้ตลอดชีวิตนั้น เนื่องจากในการประเมินผลการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) พบว่าอัตราการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของผู้จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับต่ำ คือจากปีการศึกษา 2521 มีอัตราการเรียนต่อร้อยละ 61.0 เหลือเพียงร้อยละ 41.16 ในปีการศึกษา 2528 และในปีการศึกษา 2531 อัตราการเรียนต่อเพิ่มขึ้นเล็กน้อย เป็นร้อยละ 43.99 เนื่องจากเด็กที่จบชั้นประถมปีที่ 6 นั้นอายุน้อยเกินไป ยังมีวุฒิภาวะด้านต่าง ๆ ไม่เพียงพอในการที่จะประกอบอาชีพ-นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจัดได้ว่าจะเป็นกำลังคนระดับกลางที่มีประสิทธิภาพซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไป ดังนั้น ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับนี้ จึงเห็นความจำเป็นในการที่จะหาวิธีเพิ่มอัตราการเรียนต่อสูงขึ้นโดยมีความเชื่อว่าการศึกษามีความสามารถที่จะปลูกฝังทัศนคติ ความคิดริเริ่ม ความรู้ความ

สามารถในด้านต่าง ๆ รวมทั้งคุณธรรมและจริยธรรมที่จะทำให้ประชาชนวัยนี้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการพัฒนาบ้านเมืองตนเอง ด้วยเหตุผลดังกล่าว รูปแบบการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายนี้ การสอนต้องไม่ยึดชั้นปีเป็นหลัก แต่ควรคำนึงถึงความสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นหลัก ระบบการให้หน่วยการเรียนและสามารถสะสมผลการเรียนไว้ได้ระยะเวลาหนึ่ง ควรจะได้รับการยกย่องพิจารณา โรงเรียนต้องทำหน้าที่เป็นแหล่งวิชาการนักเรียน อาจไม่ต้องมานั่งเรียนเต็มเวลา มีการยืดหยุ่นเวลาเรียนและปรับระบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น อาจมีการใช้สื่อการสอนต่าง ๆ ชนิด อาทิเช่น ศูนย์การเรียน แบบเรียนสำเร็จรูป การสอนทางไปรษณีย์ หรือการใช้วิทยุส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน (พม พงษ์ไพบูลย์, 2532 : 18) สำหรับแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อให้นโยบายด้านความเสมอภาคทางการศึกษามีผลสำเร็จมากที่สุดนั้น ในเรื่องบทประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2530 ได้ลงมติเห็นชอบด้วยกับข้อเสนอของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สรุปได้ว่า รัฐควรขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยวิธีการไม่บังคับ เนื่องจากเป็นวิธีการที่แสดงออกถึงเจตนารมณ์ของรัฐในอันที่จะยกระดับความรู้พื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้นถึงระดับที่ระบุไว้ บนพื้นฐานของการคงไว้ซึ่งสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการตัดสินใจส่งหรือไม่ส่งบุตรหลานของตนเข้ารับการศึกษา โดยมีแนวทางขยายการศึกษาพื้นฐานทั้งนี้ ในระยะเวลา 5 ปี นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2532 นี้ รัฐไม่ควรประกาศขยายการศึกษาพื้นฐานไปถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษาคำบังคับ แต่ควรเร่งขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในรูปแบบและด้วยมาตรการต่าง ๆ ตามแนวทางปฏิบัติของวิธีการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่บังคับไปก่อนเป็นเวลา 5 ปี โดยมีหลักการและมาตรการดำเนินงานที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนที่ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจ แนวปฏิบัติที่ควรดำเนินการคือ ช่วยลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น ให้ทุนการศึกษา การยกเว้นค่าบำรุงการศึกษา การจัดบริการสื่อการเรียน การขอผ่อนปรนในเรื่องการแต่งเครื่องแบบ การจัดหาพาหนะและที่พักอาศัยให้ การจัดอาหารกลางวันให้ รวมทั้งการจัดให้นักเรียนมีรายไคร่ระหว่างเรียน จัดให้มีระบบการประชาสัมพันธ์และรณรงค์เพื่อให้ผู้ปกครองและเด็กเห็นความสำคัญของการศึกษา และเห็นประโยชน์ของการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ให้เห็นในลักษณะที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนว่าผู้เรียนในระดับ

การศึกษานี้จะมีความรู้ ความสามารถในการปรับปรุงชีวิต ความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น โดยมีการ
 ประชาสัมพันธ์ในเรื่องนี้ทั้งในระดับชาติลงไปจนถึงระดับท้องถิ่น โดยกำหนดให้องค์กรสื่อมวลชนของ
 รัฐและเอกชน รวมทั้งองค์กรอื่นในชุมชน ทำหน้าที่รับผิดชอบในการประชาสัมพันธ์ และรณรงค์ใน
 เรื่องนี้อย่างเข้มแข็ง และมีระบบการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ (สำเร็จ ประเสริฐสุข. 2532 :
 20 - 28) นอกจากนี้ยุทธศาสตร์ยังมีความเห็นสอดคล้องกันว่าควรมีการกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับ
 จำนวนของผู้สำเร็จ ระดับมัธยมศึกษาที่จะเข้าเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น และจำนวนของผู้สำเร็จการศึกษา
 ที่จะออกไปประกอบอาชีพนั้น ในเรื่องนี้ควรมีการจัดตั้งสำนักนโยบายและแผนขึ้นในกระทรวงศึกษาธิการ
 เพื่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายดังกล่าว อาทิเช่น ทบวง
 มหาวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในด้านการกำหนดเป้าหมายของผู้สำเร็จการศึกษาระดับ
 มัธยมศึกษาที่ทางการศึกษาสูงขึ้น และประสานงานกับกระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานอื่น ๆ ที่
 เกี่ยวข้องกับตลาดแรงงาน ในด้านการกำหนดเป้าหมายของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแล้ว
 ทางการเข้าสู่ตลาดแรงงาน หน่วยงานอีกหน่วยงานหนึ่งควรจัดตั้งขึ้น เพื่อช่วยกำหนดเป้าหมาย
 ดังกล่าวข้างต้นคือ ศูนย์ประสานงานและปฏิบัติการของระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษา (สำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2530 : 3) สำหรับความคิดเห็นของยุทธศาสตร์เกี่ยวกับ
 การปรับปรุงคุณภาพและเพิ่มขนาดของโรงเรียนขนาดเล็กให้รับนักเรียนได้มากขึ้นนั้น โรงเรียน
 มัธยมศึกษาอาจจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในลักษณะของการขยายสถานที่เรียนเป็น
 หน่วยเรียน โรงเรียนสาขาในโรงเรียนประถมศึกษา ทั่วๆ ไป หรือสถานทอน ๆ ที่มีความเหมาะสม และ
 นักเรียนสามารถมาเรียนได้สะดวกที่สุด นอกจากนั้นควรมีการติดตามโครงการช่วยเหลือโรงเรียน
 ขนาดเล็ก ตามโครงการโรงเรียนพี่ - โรงเรียนน้อง เพื่อให้มีระดับคุณภาพการศึกษาใกล้เคียงกัน
 และส่งเสริมให้มีการนิเทศวิชาการภายในโรงเรียนอย่างจริงจัง เพื่อพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน
 ขนาดเล็กให้มีระดับสูงขึ้น (สำเร็จ ประเสริฐสุข. 2532 : 27) ความคิดเห็นของยุทธศาสตร์
 อีกประการหนึ่งคือ ในอนาคตโรงเรียนเอกชนที่ไม่สามารถพัฒนาให้คุณภาพเป็นที่เชื่อถือของประชาชน
 ในการส่งบุตรหลานเข้ามาเรียน จะไม่สามารถดำรงอยู่ได้ ก็จะต้องเลิกกิจการไป โดยเฉพาะ
 โรงเรียนที่ผู้ประกอบการดำเนินการ เพื่อมุ่งหวังผลตอบแทนในเชิงธุรกิจ (สนอง คันสนุนทร.

2. แนวโน้มจุดหมายการมัธยมศึกษา

จากการที่ยุทธศาสตร์ได้ให้ข้อคิดเห็นสอดคล้องกันว่าจุดหมายการมัธยมศึกษาในทศวรรษหน้าจะเป็นการเตรียมคนเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรมโคตรงตามต้องการ เนื่องจากในระยะ 4 - 5 ปีที่ผ่านมาได้มีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย มีผลผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของประเทศ เหตุการณ์เหล่านี้ทั้งเกิดขึ้นจากนอกประเทศ ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเอง ความเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจโลก ส่งผลให้มีการเคลื่อนย้ายสถานประกอบการ และโรงงานอุตสาหกรรมจากประเทศที่พัฒนาแล้วมายังประเทศกำลังพัฒนามากขึ้น โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ต้องการแรงงานเป็นจำนวนมาก ประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบนี้ก็จะเห็นได้จากการขยายตัวด้านการลงทุนทางอุตสาหกรรม เป็นสินค้าส่งออกนำหน้าผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม นอกจากนี้ยังมีการขยายตัวด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจและประชากรของประเทศเดิมประชากรไทยกว่า 80 % ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เริ่มลดลงเหลือประมาณ 67 % และคาดว่าจะลดลงเหลือเพียง 50 % ในเวลาไม่เกิน 10 ปีข้างหน้า จากการคาดคะเนพบว่า ในอนาคตผู้ประกอบการด้านอุตสาหกรรมจะเป็นประมาณ 20 % และด้านบริการ เป็นประมาณ 30 % เมื่อประชากรจะต้องเข้าสู่อาชีพสมัยใหม่เพิ่มขึ้น ย่อมมีผลถึงระบบการศึกษาที่จะต้องเตรียมคนให้มีความพร้อมเข้าสู่อาชีพใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปมากขึ้นด้วย ประชากรวัยแรงงานของไทยที่เป็นอยู่ใน พ.ศ. 2529 เป็นผู้จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าเสียประมาณ 84 % อีก 8.8 % จบมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ต่ำมาก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ประชากรได้รับการศึกษาให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นอย่างน้อยเป็นจำนวนมากขึ้น เพื่อรองรับอาชีพต่าง ๆ ในระบบอุตสาหกรรมทั้งอุตสาหกรรมการผลิต และอุตสาหกรรมบริการ (พม พงษ์ไพบูลย์. 2532 : 16) นอกจากนี้จุดหมายดังกล่าวแล้วยุทธศาสตร์ยังเห็นสอดคล้องกันว่ามัธยมศึกษาจะสามารถให้ผู้เรียนประกอบอาชีพอิสระได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถออกไปพัฒนาท้องถิ่นของตนเองโดยยึดหลักพึ่งตนเองให้มากที่สุด ในประเด็นนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ ชรรณบุญวิสัยจร (2529 : 58) ที่ว่า "ขณะนี้เราเริ่มมองในแง่คุณภาพของการศึกษาแล้ว เราคิดว่าเราจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเพื่อทำให้ประชากรมีคุณภาพดีขึ้นกว่าเดิม ทำให้ชนบทได้รับการเยียวยาจากโรคภัยไข้เจ็บ จากความยากจน จากความที่คนไม่ได้พัฒนาอาชีพของตน จากความไม่รักถิ่นฐาน จากการไม่รัก

อาชีพของพ่อแม่ตน นั่นคือผลของการศึกษาที่คาดหวัง" เด็กมัธยมศึกษาจำนวนหนึ่งไม่มีความสามารถพอที่จะสอบเข้ามหาวิทยาลัย แต่เด็กเหล่านี้จะต้องไปเป็นพลเมืองดีของชาติ จะต้องเป็นคนที่มีคุณภาพ ต่อสังคมและท้องถิ่นของเขา ไม่ว่าในค่านานาศิลป์ เกษตรกรรม คหกรรม อุตสาหกรรมศิลป์ หรือ ธุรกิจศิลป์ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้มจุดหมายดังกล่าว โรงเรียนควรจูงใจนักเรียนด้วยการจัดกระบวนการเรียนการสอน การวัดผล หรือกระบวนการพัฒนาการเรียนรูและประสบการณ์ในสาขาวิชา อาชีพให้เกิดเจตคติ ค่านิยมที่ดีต่อการทำงาน มีนิสัยรักการทำงาน มีความขยัน อดทน มีความรับผิดชอบต่อการงาน และอื่น ๆ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน ผู้ปกครองและประเทศชาติในอนาคต ตลอดจนการจัดตั้งธุรกิจสหกรณ์ขึ้นภายในโรงเรียน เพื่อเป็นแหล่งฝึกทักษะให้ครบวงจรธุรกิจ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องของผู้เรียน เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการประกอบอาชีพอิสระ (สําทอง สีหาพงษ์. 2530 : 9)

3. แนวโน้มการบริหารการมัธยมศึกษา

จากการที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อคิดเห็นสอดคล้องกันว่าแผนงานด้านการมัธยมศึกษาจะได้รับการพิจารณาปรับปรุงทุก ๆ 2 - 3 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในขณะนั้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคตด้านประชากร เทคโนโลยี ค่านิยม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของไทย มีผลกระทบต่อการมัธยมศึกษา โดยเฉพาะในเรื่องการกระจายอำนาจ การจัดระบบสารสนเทศที่ชัดเจน คล่องตัว ทันเวลา การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตลอดจนการระดมและใช้ทรัพยากรร่วมกัน ซึ่งมีผลให้นโยบายและจุดหมายของการมัธยมศึกษาอาจเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นระบบบริหารการมัธยมศึกษาซึ่งประกอบด้วย องค์การระดับกรม เขต จังหวัด และโรงเรียน องค์การทั้ง 4 ระดับจะต้องติดตามการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้น แล้วนำมาพิจารณาปรับปรุงแผนการดำเนินงานมัธยมศึกษาของแต่ละระดับให้มีความสอดคล้องกับสภาพในขณะนั้น และควรให้มีการประสานสัมพันธ์ และเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและจุดหมายของการมัธยมศึกษา (กรมสามัญศึกษา. 2529 : 120)

สำหรับความเห็นในเรื่องผู้มีหน้าที่ในการจัดการมัธยมศึกษาจะกำหนดนโยบายการบริหารงาน และวางแผนการมัธยมศึกษาโดยอาศัยหลักวิชาการ ค่านาง ๆ อย่างจริงจัง เนื่องจากการกำหนดนโยบายการบริหารงานที่พัฒนามานี้ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบจะยึดหลักการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งปัญหาเหล่านั้นเกิดขึ้นจากภาวะการทางการเมืองบาง แนวคิดอย่างอิสระของผู้บริหารระดับสูงบาง ซึ่งทำให้ผู้บริหารเกิดความ

สืบสัน ชากระบวนงานที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นมีหน้าที่ในการจัดการมัธยมศึกษา การใช้หลักวิชาการ บริหารในการกำหนดนโยบายการบริหารงาน ได้แก่ การจัดรูปองค์กรทางการมัธยมศึกษาให้สอดคล้องกับ กำหนดหน้าที่ของหน่วยงานย่อยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน ไม่ให้มีการปฏิบัติงานซ้ำซ้อน มีระบบ การติดตาม ตรวจสอบและรายงานอย่างทอเนื่อง ในด้านการกระจายอำนาจ ในอนาคตสำนักงาน สำนัศึกษาศาสตร์จังหวัดจะมีบทบาทในการบริหาร การมัธยมศึกษาตามแนวนโยบายของส่วนกลางให้สอดคล้อง กับท้องถิ่นภายในจังหวัด อาทิเช่น ด้านการพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่น การกำหนดแนวปฏิบัติและ บริหารงานให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบของส่วนกลาง การสรรหาและพัฒนาบุคลากรของจังหวัด พัฒนา หลักสูตรภายในท้องถิ่น บริหารงบประมาณให้เป็นไปตามแผนของจังหวัด จัดและประสานให้มีการใช้ ทรัพยากรภายในจังหวัดให้เกิดประสิทธิภาพและคุณภาพสูงสุด ในด้านการงบประมาณในอนาคต งบประมาณการมัธยมศึกษาจะมีจำนวนสูงขึ้น และส่วนกลางจะจัดสรร ไปให้ส่วนภูมิภาคดำเนินการบริหาร งบประมาณเองตามความเหมาะสม โดยมุ่งให้โรงเรียนระดับตำบลได้รับงบประมาณมากขึ้น และใช้จ่าย ในด้านการ เรียนการสอนให้มากขึ้นเป็นลำดับ ในด้านการพัฒนาบุคลากร จะมีระบบการหมุนเวียน สับเปลี่ยนหน้าที่ รวมทั้งพัฒนาบุคลากรโดยส่วนรวมของประเทศ (กรมสามัญศึกษา. 2529 : 120 - 122) ข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิอีกประการหนึ่งคือจะมีการกระจายอำนาจการบริหารงานมัธยมศึกษาให้กลุ่ม โรงเรียนมัธยมศึกษาอย่างเต็มที่ มีการประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ อาทิเช่น สถาบันอุดมศึกษา คุรุสภา และสถาบันอื่น ๆ เพื่อให้มีการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างจริงจัง ซึ่งในเรื่องนี้ได้มีความพยายาม ผลักดันให้วิชาชีพครู เป็นอาชีพที่ต้องมีใบประกอบวิชาชีพ หรือให้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูขึ้น และเพื่อให้ ครูมีแนวคิดอันเป็นอุดมการณ์ร่วมกันทั้งประเทศในด้านการพัฒนาเยาวชนของชาติ ครูจึงควรได้รับการอบรม และให้ความรู้ในเรื่องดังกล่าว เป็นแนวเดียวกันทั่วประเทศ

4. แนวโน้มหลักสูตรมัธยมศึกษาและกระบวนการเรียนการสอน

จากการที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อคิดเห็นสอดคล้องกันว่าหลักสูตรมัธยมศึกษาในทศวรรษหน้า จะมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างหลักสูตร ให้ใช้เวลาเรียนวิชาบังคับน้อยลง เวลาที่เหลือโรงเรียน จะเลือกรายวิชาเองให้เหมาะสมกับท้องถิ่น เนื่องจากหลักสูตรมัธยมศึกษาปัจจุบันเป็นหลักสูตรหวังดี พยายามบรรจุเนื้อหาสิ่งที่ต้องเรียนรู้ไว้มากจนแน่นเกินไปเป็นการยึดเยือกความรู้ให้แก่เด็ก โรงเรียน ไม่ควร เป็นแหล่งเดียวเท่านั้นที่จะทำหน้าที่จัดการ เรียนการสอนแก่เด็กและเยาวชน น่าจะให้เด็กมีโอกาส

แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากสื่อมวลชน จากสิ่งแวดล้อม จากสื่อภายนอกโรงเรียนด้วย ฉะนั้นควรจะ
มีการทบทวนจุดหมาย หลักการ โครงสร้างของหลักสูตร โดยเฉพาะมัธยมศึกษาตอนต้น โครงสร้างที่จัด
ไว้ให้วิชาเลือกนั้น ในระดับนี้เด็กยังอยู่ในวัยที่มัววิचारจะไม่สมบูรณ์นัก อาจจะได้เลือก โรงเรียน
จึงเป็นผู้จัดให้ทั้งหมด นอกจากนี้หลักการ ของหลักสูตรที่เขียนไว้มันอาจไม่เป็นหลักการ สำหรับจุดหมาย
ของหลักสูตรมัธยมศึกษาชั้น ครอคลุมเพียงพอแล้ว แต่ยังเขียนไม่เป็นระบบ ไม่รวมจุดหมายประเภทเดียวกัน
กันไว้กลุ่มเดียวกัน (กรมวิชาการ. 2531 : 2)

แนวทางปฏิบัติในเรื่องให้โรงเรียนมีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่นนั้น ทำได้
โดยการ จัดตั้งศูนย์วิชาการ ประจำเขตการศึกษา โดยพยายามกระจายหน่วยงานของกรมต่าง ๆ ที่มีอยู่
ในส่วนภูมิภาคให้มารวมกันเป็นหนึ่งเดียวเพื่อให้มีเอกภาพ อาจเป็นหน่วยงานที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
โดยตรงไม่ขึ้นอยู่กับการปกครองหนึ่งโดยเฉพาะ หรือหากจำเป็นที่จะต้องขึ้นอยู่กับการปกครองหนึ่งอาจให้
ขึ้นกับการบริหาร ศูนย์วิชาการควรมีหน้าที่พัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่นทุกระดับรวมทั้งการศึกษา
นอกระบบด้วย จัดการเรียนการสอนใหม่ประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาอุปสรรคของการศึกษาในท้องถิ่น
(ศูนย์พัฒนาหลักสูตร. 2531 : 28 - 29) นอกจากนั้นหลักสูตรจะเปิดกว้างมากขึ้น เช่น การบริหาร
หลักสูตรแบบกิ่งโรงเรียน หลักสูตรดังกล่าวได้จัดเวลาเรียน 4 ลักษณะด้วยกัน คือ (1) ใน 11 สัปดาห์
ให้นักเรียนที่โรงเรียนเต็มวัน 2 - 4 วัน ส่วนเวลาที่เหลือ 1 - 3 วัน ให้ช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ
หรือให้ไปทำอาชีพที่โรงเรียนหรือสถานประกอบการ (2) ใน 1 สัปดาห์ให้นักเรียนเรียนที่โรงเรียน
ภาคเช้าครึ่งวัน หรือภาคบ่ายครึ่งวันทุกวัน เวลาที่เหลือให้นักเรียนช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ
(3) จัดเวลาหยุดพักเรียนให้นักเรียนกลับไปช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพตามฤดูกาลของการประกอบอาชีพ
ของผู้ปกครอง (4) จัดเป็นศูนย์การเรียนโดยให้ชุมชนการเรียนและโรงเรียนจัดครู - อาจารย์ เป็นที่
ปรึกษาประจำกลุ่มเพื่อให้คำแนะนำชี้แจง มอบแบบเรียนสำเร็จรูปให้นักเรียนไปศึกษาและปฏิบัติ โดยมี
การนิเทศติดตามและประเมินอย่างสม่ำเสมอ (จันทน์ พานิชณน. 2532 : 78) แนวโน้มหลักสูตร
มัธยมศึกษาอีกประการ หนึ่งคือหลักสูตรอาชีพ ระยะสั้นจะได้รับการส่งเสริมมากขึ้นและในค่านิยม
การเรียนการสอนในอนาคตนั้น สถานการณ์หลักสูตรมีแนวโน้มที่จะจัดการฝึกในค่านิยมกระบวนการสอน และ
เทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ ให้แก่ครูมัธยมศึกษาประจำการ และนักศึกษาที่จะเป็นครูใหม่ ซึ่งครูประจำการ
จำเป็นจะต้องได้รับการอบรมเพิ่มเติมเป็นระยะ ๆ ในเรื่องเทคนิคการสอน กระบวนการสอนแบบต่าง ๆ

การใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยีต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอแนะเป็น 2 ประเด็น คือในด้านการนำผลการวิจัยไปใช้ และงานวิจัยที่ควรทำต่อไปในอนาคต

ในด้านการนำผลการวิจัยไปใช้นั้น จากแนวโน้มการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้าที่ได้ การจัดการมัธยมศึกษาจึงควรมีลักษณะดังนี้

1. กระทรวงศึกษาธิการควร จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจโดยเฉพาะ การอุตสาหกรรม ซึ่งจะมีบทบาทมากขึ้น แต่ไม่ควร ละทิ้งภาคเกษตรกรรมอันเป็นอาชีพหลักของคนไทย การจัดการ ศึกษาควรมุ่งเน้นการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนการพัฒนาชนบท และจัดการ ศึกษาเพื่อการ งานและอาชีพโดยเน้นอาชีพอิสระ

2. กระทรวงศึกษาธิการควร เร่งรัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการ ศึกษาตลอดชีวิต ทั้งในระบบแบบทางการ และการศึกษานอกระบบโรงเรียน ตลอดจนการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งนี้ เพื่อแก้ปัญหาการลืมและเลือนหนังสือ ตลอดจนเป็นการ ยกระดับคุณภาพชีวิตประชากร

3. กระทรวงศึกษาธิการควร เร่งกระจายการศึกษาให้กว้างขวางและทั่วถึงโดยเร็ว โดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่ชนบทยากจน ห่างไกล ชุมชนแออัด และเด็กที่มีความค้อยโอกาสทั้งทาง สติปัญญาและสังคม การกระจายโอกาสทางการศึกษานี้อาจพิจารณาการจัดการ ศึกษาสากลในระดับ มัธยมศึกษา การขยายการศึกษาภาคบังคับเป็น 9 ปี ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตลอดจนควรคำนึงถึง การปรับปรุงระบบการ สอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ และการให้ทุนการศึกษา

4. กระทรวงศึกษาธิการควร เร่งปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในทุกรูปแบบไม่ให้ความ แตกต่างกันมากระหว่างชนบทกับเมือง โรงเรียนขนาดใหญ่กับขนาดเล็ก โรงเรียนรัฐกับเอกชน หรือ ระหว่างโรงเรียนเอกชนด้วยกัน ตลอดจนควรแสวงหาวิธีจะจัดการศึกษาให้เกิดความต่อเนื่องประสาน สอดคล้องกันในแต่ละระดับการศึกษา

5. กรมสามัญศึกษาควรมีการปรับแนวทางการวางแผนและนโยบายพัฒนาการมัธยมศึกษา ให้สนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม มีความคล่องตัว และควรพิจารณาถึงอรรถกถา การมัธยมศึกษา ควร เร่งปรับปรุงระบบการบริหารการศึกษาให้มีเอกภาพและประสานสอดคล้องกัน กระจายอำนาจการบริหาร หามาตรการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์ สูงสุด โดยควรมีการจัดลำดับความสำคัญในการลงทุนการศึกษา และการระดมทรัพยากรจากภาคเอกชน หอเงิน และผู้รับบริการการศึกษา

6. กรมสามัญศึกษาควร เร่งแก้ปัญหาการบริหารและการปฏิบัติตามหลักสูตร เพื่อให้ กระบวนการเรียนการสอนบรรลุตามจุดหมาย หาวิธีการสอนเพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหา เป็น รักการทำงาน และสำนึกในการรับผิดชอบโดยรวม เน้นภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี และควร มีการแสวงหามาตรการพัฒนาครูและวิชาชีพครูในกาหนด เพื่อเป็นขวัญ กำลังใจ และหลักประกันให้ การปฏิบัติงานหลักหรือการพัฒนาคุณภาพของตน เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเจตนารมณ์ของ แผนหลักในการจัดการ ศึกษาของประเทศ

ในคํานงนวิจัยที่ควรทำต่อไปในอนาคตนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรได้มีการศึกษาตัวแปรอื่น อาทิเช่น แนวโน้มของการนิเทศการศึกษา แนวทางพัฒนาบุคลากร เพื่อการพัฒนาการมัธยมศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษากับชุมชน เพราะตัวแปรเหล่านี้ มีส่วนสำคัญต่อการมัธยมศึกษา อีกส่วนหนึ่ง อันจะทำให้การวิจัยด้านการมัศึกษามีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งวิธีการในการศึกษา อาจใช้เทคนิคหลาย หรือใช้วิธีการสำรวจแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสมกับสภาพปัญหา

ဘဏ္ဍာရန်ကုန်

กองทัพบก. "รวมคำบรรยายของ พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก ผู้บัญชาการทหารสูงสุด และ
ผู้บัญชาการทหารบก," ที่ระลึกในงานพระกรุณาพระราชทานกองทัพบก ณ วัดโพธิ์นิมิต

17 ตุลาคม 2527. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมยุทธศึกษาทหารบก, 2527.

กอ สวัสดิ์พาณิชย์. "การมัธยมศึกษาในประเทศไทย," ประมวลบทความเกี่ยวกับการมัธยมศึกษา.

กรุงเทพฯ : กรมวิสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, 2513.

เกษม บุญออน. "เคลฟาย : เทคนิคในการวิจัย," คุรุปริทัศน์. 10(10) : 263 ; ตุลาคม
2522.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การสำรวจสภาะการศึกษาของประเทศ. กรุงเทพฯ :
บริษัททวนกนก, 2526.

_____. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520. ม.ป.ท. : 2520. อัดสำเนา.

_____. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529). กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา, 2525.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. เครื่องชี้ภาวะสังคม 2525.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2527.

_____. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529). กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2525.

_____. สรุปทิศทางและนโยบายการมีงานทำ. กรุงเทพฯ : ยูนิทัพลีเคชั่น, 2526.

จันทน์ พานิชผล. "ความเลื่อนไหลทางการศึกษา," วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 23(5) :
78 ; มิถุนายน - กรกฎาคม, 2532.

จินดา รัชพลเมือง รัตนา ทุงคสวัสดิ์ และประภาศรี สีหอำไพ. แนวโน้มการศึกษาในระบบ
โรงเรียนในช่วงระยะแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 และ 7. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. ประชาธิปไตย สังคมนิยม คอมมิวนิสต์ กับการเมืองไทย. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2523.

- รัฐพงษ์ ชรรมานุสรณ์ และคนอื่น ๆ . พื้นฐานการศึกษา ศึกษา 111. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2522.
- "แผน 3 ร่าง พ.ร.บ. การมัธยม รองรับแผนยุบกรมสามัญฯ," มติชน. 26 พฤศจิกายน 2531. หน้า 21.
- พจน์ สะเพียรชัย. "แนวคิดในการพัฒนาการศึกษา," เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง "แนวคิดในการพัฒนาการศึกษา: พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, อัคราเนนา. 2526.
- พณ พงษ์ไพบูลย์. "ทิศทางของการมัธยมศึกษาในอนาคต," วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 23(4) : 16 - 18 ; เมษายน - พฤษภาคม, 2532.
- ระงับ วีสันสิงห์. "วัฒนธรรมทางความคิด," วารสารวัฒนธรรมไทย. 10(4) : 4 - 5 ; เมษายน, 2525.
- รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์. ระบบเศรษฐกิจไทย : ลักษณะและปัญหา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธรรมศาสตร์, 2526.
- วิจิตร ศรีสอาน. "สัมภาษณ์ ดร.วิจิตร ศรีสอาน," วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 18(2) : 22 - 23 ; ธันวาคม - มกราคม, 2527.
- ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ. "การสัมมนาระดับชาติเรื่องหลักสูตรมัธยมศึกษา," วิจัยสันเทศ. 8(90) : 28 - 29 ; มีนาคม, 2531.
- สนอง ศินสนบุท. "บทบาทของการศึกษาเอกชนต่อชุมชน," วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 23(6) : 34 ; สิงหาคม - กันยายน, 2532.
- สภาการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 3 พ.ศ. 2515 - 2519. ม.ป.ท. : ม.ป.ป., อัคราเนนา.
- สมศักดิ์ ชูโต และคนอื่น ๆ . ประเทศไทยในทศวรรษ 1980 : ปัญหาสำคัญ อุปสรรค และแนวโน้ม. กรุงเทพฯ : ประสานศิลปการพิมพ์, 2524.
- สามัญศึกษา, กรม. การมัธยมศึกษา กับสังคมไทยในอนาคต. เอกสาร การ สัมมนาทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2529.

สามัญศึกษา, กรม. แผนพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4
(2520 - 2524). ม.ป.ท. : ม.ป.ป., อิศาเนา.

_____ . แผนพัฒนาการมัธยมศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 5 (2525 - 2529).
ม.ป.ท. : ม.ป.ป., อิศาเนา.

สำเร็จ ประเสริฐสุข. "รูปแบบและวิธีการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน," วารสารการศึกษาแห่งชาติ.
23(4) : 20 - 27 ; เมษายน - พฤษภาคม, 2532.

สำออง สีหาพงษ์. "การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดแผนการเรียนวิชาอาชีพในระดับมัธยมศึกษา
สายสามัญ : ความจำเป็นและการเปลี่ยนแปลงค่านิยม และเจตคติที่มีต่ออาชีพ,"
สารพัฒนาลัทธิ. (59) : 9 ; กุมภาพันธ์, 2530.

ลีปนันท์ เกตุทัต. "ปรับแผนพัฒนา . ควรทำอย่างไร," วารสารเศรษฐกิจและสังคม. 21(2) :
38 - 39 ; มีนาคม - เมษายน 2527.

/ ลีปนันท์ เกตุทัต และคนอื่น ๆ . การปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช,
2518.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษา
หน่วยที่ 1 - 7. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2526.

สุจิต บุญบงการ. "ความคลี่คลายทางการเมือง," 200 ปี สังคมไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.

อัมพร สร้อยสุข. พัฒนาการมัธยมศึกษาของไทย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน, อิศาเนา, 2529.

เอกวิทย์ ฆ กลาง. "การมองภาพการศึกษาในอนาคต," 200 ปีของการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภา, 2526.

APEID. Future and Education. Bangkok : Unesco Regional Office for
Education in Asia and Oceania, 1984.

Bennett, Nicholus. Barriers and Bridges for Rural Development. Bangkok :
Krung Siam Press, 1977.

Coombs, Phillip H. The world Education Crisis : A System Analysis.
New York : Oxford University Press, 1986.

- Guildford, J.P. and Benjamin Fruchter. Fundamental Statistics in Psychology and Education. 5 th. ed., New York : McGraw - Hill Book Company, 1973.
- Marian, Micheal and Warren L. Ziegler. The Potential of Education Future. California : Wadsworth Publishing, 1972.
- Morrisseau, James J. "A Conversation with Alvin Toffler," National Elementary School Principal. 13 ; January, 1973.
- Rigge, Fred W. "A Model for the Study of Thai Society," Thai Journal of Public Administration. 1(1) : 10 ; April, 1980.
- Simmons, John. The Education Dilemma : Policy Issue for Developing Countries in the 1980. New York : Pergamon Press, 1980.
- UNESCO. Education and the Future. Bangkok : Unesco Regional Office for Education in Asia and Oceania, 1980.
- Van Til, William. Secondary Education : School and Community. Boston : Houghton Muffin Co., 1978.
- Wiles, Kimball. "The High School of the Future," The High School of the Future : Amemorial to Kimball Wiles, de. William m. Alexander. Columbus, Ohio : Charles Meyyil, 1969.

הרשומות

ภาคผนวก ก

ตำแหน่งของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตำแหน่งของผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รองอธิบดีกรมสามัญศึกษา 3 ท่าน
2. รองอธิบดีกรมวิชาการ 2 ท่าน
3. อธิบดีกรมอาชีวศึกษา
4. รองอธิบดีกรมอาชีวศึกษา 3 ท่าน
5. อธิบดีกรมการฝึกหัดครู
6. เลขาธิการสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ
7. เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
8. อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน
9. เลขาธิการคุรุสภา
10. เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครู
11. ผู้อำนวยการกองการมัธยมศึกษา
12. หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
13. ผู้เชี่ยวชาญกรมวิชาการ
14. ผู้อำนวยการกองแผนงาน กรมสามัญศึกษา
15. ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ กรมสามัญศึกษา
16. นายกสมาคมผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งประเทศไทย
17. ประธานกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย ส่วนกลาง
กลุ่มที่ 1 - กลุ่มที่ 8 8 ท่าน

รวมผู้ทรงคุณวุฒิที่ตอบแบบสอบถามเรื่อง "แนวโน้มการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า" จำนวน 29 ท่าน

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเทคนิคเคลือบ

แบบสอบถามเทคนิคเคสฟาย

แบบสอบถามเทคนิคเคสฟาย มี 3 ฉบับ สำหรับถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ 3 รอบ ดังนี้

แบบสอบถามฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดสำหรับถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ รอบที่ 1 โดยวิธีสัมภาษณ์ ในเรื่องแนวโน้มการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2535 - 2544) ในค่านโยบาย จุดหมาย การบริหาร หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน แล้วนำผลการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์สร้างแบบสอบถามในรอบที่ 2 และ 3

แบบสอบถามฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า ซึ่งพัฒนาข้อกระทงจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มการมัธยมศึกษา จากการสัมภาษณ์โดยแบบสอบถามฉบับที่ 1 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญตอบในรอบที่ 1

แบบสอบถามฉบับที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่มีข้อกระทงและลักษณะการถามแบบเดียวกับแบบสอบถามฉบับที่ 2 เพียงแต่เพิ่มผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และพิสัยระหว่างควาใกล้เคียงในแต่ละข้อกระทง และมีช่องสำหรับให้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างแบบสอบถามรอบที่ 1 และรอบที่ 3 ได้นำเสนอในหน้าต่อไป สำหรับแบบสอบถามในรอบที่ 2 ได้เสนอไว้เฉพาะคำชี้แจงเท่านั้น

แบบสอบถามรอบที่ 1

แนวคำถามในการสัมภาษณ์ตรงคุณวุฒิ 5 ท่านแรก เพื่อเก็บข้อมูลมาสร้างคำถาม

ชนิดปลายเปิด

คำถามต่อไปนี้เป็นการขอความคิดเห็นจากท่านเกี่ยวกับแนวโน้มของการมัธยมศึกษาของไทย ในช่วง พ.ศ. 2535 - 2544 จากตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ท่านเห็นว่านโยบายการมัธยมศึกษาของไทยควรเป็นอย่างไร ?
2. จุดหมายของการมัธยมศึกษาควรวางไว้อย่างไร ?
3. ระบบบริหารการมัธยมศึกษาควรเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ?
4. หลักสูตรมัธยมศึกษาควรเป็นแบบใด ?
5. กระบวนการเรียนการสอนควรเป็นไปในแนวทางใด ?
6. ควรพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนอย่างไร ?
7. ควรพัฒนาครูปฏิบัติการสอนอย่างไร ?
8. ควรพัฒนาศึกษานิเทศก์อย่างไร ?
9. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาควรเป็นอย่างไร ?
10. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมัธยมศึกษาในอนาคตในด้านอื่น ๆ อย่างไร ?

ภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

มิถุนายน 2532

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เรียน

เนื่องด้วยผู้วิจัยเป็นนิสิตระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำการวิจัยเรื่อง "แนวโน้มการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า"

การวิจัยนี้ใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ซึ่งจำเป็นต้องสอบถามทรงคนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านละ 2 รอบ ในการดำเนินงานขั้นแรกตามเทคนิคเดลฟายคือ สอบถามรายชื่อผู้เชี่ยวชาญจากผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านเป็นผู้หนึ่งซึ่งได้รับการเสนอชื่อว่าเป็นผู้มีประสบการณ์และมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามสำหรับการวิจัยทั้ง 2 รอบ เพื่อจะได้เป็นข้อมูลอันเป็นประโยชน์ยิ่งสำหรับการวิจัย

อนึ่ง เนื่องจากข้อกระทงทุกข้อมีความสำคัญยิ่งในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 นี้ทุกข้อ และเพื่อความแม่นยำของการทำนายแนวโน้มซึ่งจะต้องทำต่อไปในรอบที่ 3 อันเป็นรอบสุดท้าย จึงใคร่ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 นี้ ภายในเวลา 1 สัปดาห์ หลังจากท่านได้รับแบบสอบถาม

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามครบทั้ง 2 รอบ และขอกราบขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นายวัชร ทัศนสมิต)

คำชี้แจงแบบสอบถามรอบที่ 2

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 สำหรับการวิจัย "แนวโน้มการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า" จุดมุ่งหมายของการสอบถาม คือให้บุคคลวิจิตรพิจารณาแนวโน้มแต่ละข้อว่า มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในระบอบทศวรรษ พ.ศ. 2535 - 2544 ใดหรือไม่เพียงใด โดยขอความกรุณาเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนน

ระดับคะแนนมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นไ้มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นไ้มาก
- 3 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นไ้มพอสมควร
- 2 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นไ้เล็กน้อย
- 1 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นไ้เล็กน้อยที่สุด

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 แนวโน้มนโยบายการมัธยมศึกษา
- ตอนที่ 2 แนวโน้มจุดหมายการมัธยมศึกษา
- ตอนที่ 3 แนวโน้มการบริหารการมัธยมศึกษา
- ตอนที่ 4 แนวโน้มหลักสูตรมัธยมศึกษาและกระบวนการเรียนการสอน

ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามในแต่ละตอนให้ครบทุกข้อ ทั้งนี้เพื่อเหตุผลของการวิจัยครั้งนี้จะได้มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำนายแนวโน้มการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในช่วงทศวรรษ พ.ศ. 2535 - 2544

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

ภาควิชาบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร

สิงหาคม 2532

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามรอบสุดท้าย

เรียน

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านที่กรุณาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ "แนวโน้มนโยบายการศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า" ในรอบที่ 2 แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นแบบสอบถามรอบที่ 3 อันเป็นรอบสุดท้ายของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงให้เห็นความสอดคล้องของความคิดเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจากการตอบแบบสอบถาม รอบที่ 2 โดยระบุคำมีขยฐาน คำพิสัยระหว่างควอไทล์ และระบุอันดับคะแนนความคิดเห็นของท่านในรอบที่ผ่านมาไว้ด้วย ดังนี้

คำมีขยฐาน จะแสดงด้วยเครื่องหมาย * สีดำ

พิสัยระหว่างควอไทล์ จะแสดงด้วยเครื่องหมาย

อันดับคะแนนการตอบของท่านจะแสดงด้วยเครื่องหมาย 0 สีแดง

จุดมุ่งหมายของการตอบแบบสอบถามรอบนี้เพื่อที่จะให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ทราบความคิดเห็นของกลุ่มและทบทวนคำตอบของตนเอง โดยที่ผู้ทรงคุณวุฒิอาจเปลี่ยนคำตอบใหม่หรือจะยังคงยืนยันคำตอบเดิมก็ได้ในการตอบครั้งสุดท้ายนี้ หากท่านไม่ได้ออกตอบขอรหัสใดหรือต้องการเปลี่ยนแปลงคำตอบของข้อกระทงในรอบที่ผ่านมา ขอความกรุณาเขียนเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องระดับคะแนนที่เลือกใหม่ในแบบสอบถามรอบนี้ และหากท่านจะยังคงคำตอบเดิม กรุณาในเหตุผลในการยืนยันคำตอบเดิมด้วย ในกรณีที่คำตอบของท่านในข้อกระทงนั้นอยู่นอกขอบข่ายของพิสัยระหว่างควอไทล์

ผู้วิจัยขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามรอบสุดท้ายนี้ ภายในเวลา 1 สัปดาห์ การตอบแบบสอบถามทั้งสองรอบนี้มีความสำคัญและมีความหมายอย่างยิ่งสำหรับความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของ

การวิจัยครั้งนี้ เมื่อเสร็จสิ้นการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจะส่งผลการวิจัยครั้งนี้ให้ทราบ และท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัย
ใคร่ขอกราบขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นายวัชร พินทุสมิต)

แบบสอบถามรอบที่ 3
แนวโน้มนโยบายการศึกษาของประเทศไทยในศตวรรษหน้า

คำชี้แจง

ระดับคะแนนและเครื่องหมายที่ใช้มีความหมายดังนี้

5 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้มากที่สุด

4 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้มาก

3 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้มากพอสมควร

2 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้น้อย

1 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้น้อยที่สุด

0 หมายถึง น้ำหนักคะแนนแนวโน้มที่ท่านตอบในรอบที่ 2

* หมายถึง ความถี่ฐานของน้ำหนักคะแนนแนวโน้มจากคำตอบของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

———— หมายถึง พิสัยระหว่างควอไทล์ของคำตอบของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

กรุณาให้อันดับคะแนนตามที่ท่านผู้ทรงคุณวุฒิคิดว่ามีแนวโน้มจะเป็นไปได้ หรือตามที่คิดเห็นโดย

1. เขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับคะแนนที่เลือกใหม่ หากต้องการให้คำตอบใหม่ หรือต้องการเปลี่ยนแปลงคำตอบ

2. เขียนเหตุผล หากต้องการยืนยันคำตอบเดิมในกรณีคำตอบของท่านอยู่นอกขอบข่าย พิสัยระหว่างควอไทล์

แนวโน้มนโยบายการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า

(พ.ศ. 2535 - 2544)

ข้อความ	ระดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
ตอนที่ 1 <u>แนวโน้มนโยบายการมัธยมศึกษา</u>						
1. นโยบายการมัธยมศึกษาจะไม่เปลี่ยนแปลง				*		
2. การมัธยมศึกษาจะยังไม่เป็นการศึกษากากังคัม แต่เป็นลักษณะสากล ที่ผู้เรียนสมัครใจเรียน			*			
3. การมัธยมศึกษาจะเป็นการศึกษาเพื่อป้องกัน ทลอคชีพ	*					
4. จะมีการระดมทรัพยากรทุกด้านทั้งภาครัฐ และเอกชน เพื่อให้การจัดการมัธยมศึกษา เป็นไปอย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพสูงสุด			*			
5. นโยบายด้านความเสมอภาคในโอกาสทาง การศึกษาจะได้รับการปฏิบัติอย่างจริงจังขึ้น และมีมาตรการที่ชัดเจน		*				
6. การมัธยมศึกษาในระดับตำบลจะเป็นการศึกษา แบบให้เปล่า			*			
7. จะมีการรณรงค์อย่างเข้มแข็งเพื่อให้ให้นักเรียนที่ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนต่อในระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นตามเป้าหมาย		*				
8. จะมีมาตรการระยะยาวในด้านการเงินทาง ของผู้เรียน อาทิเช่น บริการรถรับส่งใน รูปแบบต่าง ๆ ที่หลักอาศัย เป็นต้น			*			

ข้อความ	ระดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
9. จะมีการกำหนดเป้าหมายจำนวนผู้ที่ ศึกษาต่อ และผู้ที่ออกไปประกอบอาชีพ ให้แก่นัก โดยคำนึงถึงขีดความสามารถของ สถาบันการศึกษาระดับสูงมัธยมศึกษา		*				
10. จะมีการติดตามผลผู้ที่เรียนจบในระดับ มัธยมศึกษาเพื่อปรับให้สอดคล้องกับเป้าหมาย ที่กำหนดไว้			*			
11. จะมีการปรับปรุงคุณภาพและเพิ่มขนาดของ โรงเรียนขนาดเล็ก และมีการขลอการก่อตั้ง โรงเรียนใหม่ไว้ก่อน			*			
12. โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่จำนวน มากขึ้น จะสามารถขยายการศึกษาถึง ระดับมัธยมศึกษา			*			
13. โรงเรียนเอกชนขนาดเล็กจะไม่สามารถ จัดสอนในระดับมัธยมศึกษาสายสามัญต่อไปได้		*				
14. การมัธยมศึกษาจะถูกจัดให้สอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ		*				
15. การมัธยมศึกษาจะถูกจัดโดยคำนึงถึงการผลิต กำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการแรงงาน ทุก ๆ ระดับ และความต้องการของตลาดแรงงาน		*				

ข้อความ	ระดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
16. จะมีการ แะแนวแก้อยู่เรียนและประชาสัมพันธ์ ใหญ่ปกครองเข้าใจอย่างแท้จริงเพื่อประกอบ การตัดสินใจในการวางแผนการ เรียนและ การประกอบอาชีพในอนาคต			*			
17. โรงเรียนจะเป็นแหล่งข้อมูลหลากหลายงาน สำหรับผู้ที่เรียนจบการศึกษา ระดับมัธยม ศึกษาแล้ว และไม่ประสงค์จะศึกษาต่อ			*			
18. จะมีการ สนับสนุนให้ระบบนิเทศงานของ โรงเรียนสัมพันธ์กับระบบการ บลิตและ การจ้างจริง			*			
19. ผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษา จะถูก นำมาเป็นเกณฑ์หนึ่งในการ คัดเลือก นักเรียนเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา			*			
20. จะมีการแก้ไขกฎ ระเบียบของกระทรวง ศึกษาธิการ เกี่ยวกับการมัธยมศึกษา เพื่อ ให้การปฏิบัติงานคล่องตัวยิ่งขึ้น			*			
ตอนที่ 2 <u>แนวโน้มนโยบายการ มัธยมศึกษา</u>						
1. มัธยมศึกษาจะเป็นการศึกษาเพื่อยกระดับ คุณภาพของประชากร			*			
2. มัธยมศึกษาจะสอดคล้องกับทฤษฎี เปลี่ยนแปลง การทำงานอาชีพ			*			

ข้อความ	ระดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
3. มัธยมศึกษาจะมุ่งเน้นให้วัยรุ่นเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพมากกว่าการสอบอาชีพ		*				
4. มัธยมศึกษาจะสนองตอบต่อความต้องการด้านการงานอาชีพของประชาชนในท้องถิ่นมากขึ้น		*				
5. มัธยมศึกษาจะเป็นการศึกษาเพื่อการอาชีพโดยเน้นอาชีพอิสระ		*				
6. มัธยมศึกษาจะเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ใหญ่กว่าผู้ใหญ่โดยเฉลี่ย			*			
7. การมัธยมศึกษาจะมุ่งเน้นพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในลักษณะพึ่งตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาชนบท		*				
8. มัธยมศึกษาจะเป็นการศึกษาเพื่อสนองต่อระบบอุตสาหกรรม		*				
9. การมัธยมศึกษาจะมุ่งผลิตกำลังคนเพื่อการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก			*			
10. การมัธยมศึกษาจะมุ่งพัฒนาคนเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ			*			
11. การมัธยมศึกษาจะพัฒนาให้วัยรุ่นสามารถนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม		*				

ข้อความ	ระดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
12. การมัธยมศึกษาจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จัก การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม			*			
13. การมัธยมศึกษาจะมุ่งเน้นให้คนใหญ่เท่าทัน ทางชาติ และรักษามรดกประเพณีของชาติ ไม่เสียเปรียบชาติมหาอำนาจหรือชาติ เพื่อนบ้าน			*			
14. การมัธยมศึกษาจะมุ่งพัฒนาคนจริยธรรมให้ ควบคู่ไปกับการเจริญในสังคมอุตสาหกรรม			*			
15. การมัธยมศึกษาจะมุ่งเน้นการคิดค้นนวัตกรรม และวิทยาการใหม่ ๆ			*			
16. มัธยมศึกษาจะเน้นการส่งเสริมจริยธรรมและ ยกระดับจิตใจผู้เรียนให้สูงขึ้น			*			
17. การมัธยมศึกษาจะมุ่งเน้นพัฒนาคนเพื่อความรู้ ความดี ความงาม			*			
18. การมัธยมศึกษาจะมุ่งเน้นให้คนส่วนใหญ่มีสำนึก ทางการเมืองสูงขึ้น			*			
19. การมัธยมศึกษาจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีพื้นฐาน ความรู้และพลศึกษา สามารถนำไปพัฒนา ตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ			*			
20. มัธยมศึกษาจะเป็นการศึกษาเพื่อความรู้รอบ ปอดภัยของประเทศ			*			

ข้อความ	ระดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
ตอนที่ 3 <u>แนวโน้มนโยบายการบริหารการมัธยมศึกษา</u> 1. การวางแผนพัฒนาการมัธยมศึกษาจะมีการปรับแผนทุก ๆ 2 - 3 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคม 2. การวางแผนการมัธยมศึกษาจะใช้หลักของอุดมคติการมัศึกษามากกว่าการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า 3. ผู้มีหน้าที่ในการจัดการมัธยมศึกษาจะใช้หลักวิชาการในการกำหนดนโยบายการบริหารงาน และการวางแผนการมัธยมศึกษาอย่างจริงจัง 4. การมัธยมศึกษาจะมีเอกภาพในการจัดการศึกษามากขึ้น 5. มัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษาตอนต้นจะมีการรวมกันและมีหน่วยงานรับผิดชอบเพียงหน่วยเดียว 6. จะมีการปรับปรุงโครงสร้างและระบบการบริหารการมัธยมศึกษา เพื่อให้การมัศึกษามั่นคงและประสพผลสำเร็จ 7. จะมีการกระจายอำนาจการบริหารการมัธยมศึกษาไปสู่ระดับจังหวัดมากขึ้น						

ข้อความ	ระดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
8. กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาจะมีบทบาทในการบริหารการมัธยมศึกษาอย่างเต็มที่		*				
9. หน่วยงานบริหารการมัธยมศึกษาที่ส่วนกลางจะมีบทบาทในการบริหารบุคลากรนอกลองแต่จะเพิ่มขึ้นในส่วนภูมิภาค		*				
10. จะมีการบริหารการมัธยมศึกษาในรูปของคณะกรรมการ โดยมีกฎหมายรองรับ		*				
11. ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบริหารการมัธยมศึกษา		*				
12. จะมีการยกฐานะของครูให้สูงขึ้นทั้งในด้านการครองชีพและคุณค่าในสังคม		*				
13. จะมีการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู		*				
14. ครูที่จบมาใหม่จะได้รับการประเมินเพื่อรับใบประกอบวิชาชีพครู		*				
15. จะมีการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างจริงจัง		*				
16. ครูมัธยมศึกษาจะต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในการพัฒนาเด็กกลุ่มใหญ่ของประเทศ		*				
17. จะมีการผลิตครูสาขาวิชามากขึ้นแทนการผลิตครูสายสามัญ		*				
18. จะมีการพัฒนาพันธุ์ครูในระดับมัธยมศึกษาในค่านิยมบรรณวิชาชีพมากขึ้น		*				

ข้อความ	ระดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
19. งบประมาณการมัธยมศึกษาจะเน้นที่โรงเรียน มัธยมขนาดเล็กระดับตำบล และอำเภอ			*			
20. จะมีการใช้จ่ายงบประมาณการมัธยมศึกษา เพื่อดำเนินการ เรียนการสอนมากขึ้น		*				
21. งบประมาณการมัธยมศึกษาจะมากขึ้น แต่ ยังไม่เป็นสัดส่วนที่เพียงพอสำหรับการ พัฒนาการมัธยมศึกษา			*			
22. เทคโนโลยีสมัยใหม่จะถูกนำมาใช้ ในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา		*				
23. ระบบการสอบคัดเลือกเข้าเรียนในชั้น มัธยมศึกษาตอนต้นจะลดลง และจะใช้ ระบบโควตามากขึ้น			*			
24. การนิเทศภายในโรงเรียนจะเป็นวิธีการ หลักในการพัฒนาคุณภาพการมัธยมศึกษา		*				
25. จะมีความร่วมมือกันจากหลายหน่วยงานใน การกำหนดแนวทางการจัดการ ศึกษา มัศึกษาคำนวณวิชาชีพ			*			
26. จะมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ ในระบบบริหาร การมัศึกษามากขึ้น		*				

ข้อความ	ระดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
ตอนที่ 4 <u>แนวโน้มหลักสูตรมัธยมศึกษาและ</u> <u>กระบวนการเรียนการสอน</u>						
1. หลักสูตรจะเปิดกว้างมากขึ้น		*				
2. โครงสร้างหลักสูตรจะใช้เวลาเรียนวิชาบังคับน้อยลง เวลาที่เหลือโรงเรียนจะเลือกรายวิชาเองให้เหมาะสมกับท้องถิ่น		*				
3. รายละเอียดเนื้อหาวิชาในรายวิชาต่างๆ จะได้รับการปรับปรุงให้ถูกต้องและสอดคล้องกับสภาพการณ์อยู่เสมอ			*			
4. วิชาเปิดสอนจะมีลักษณะเป็นกลุ่มวิชาที่นักเรียนต้องเรียนต่อเนื่องกัน จะลึกมากขึ้น และมีกลุ่มวิชาไม่มากนัก			*			
5. หลักสูตรมัธยมศึกษาจะมีความต่อเนื่องอย่างมากจากระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านจริยธรรม			*			
6. หลักสูตรจะได้มาจากบุคลากรในห้องถิ่นร่วมกัน จัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่นของตน			*			
7. หลักสูตร จะไม่มีการแบ่งสายหรือกำหนดโปรแกรมการเรียนอย่างชัดเจน แต่จะเป็นหลักสูตรกลางสำหรับทุกคนเลือกเรียน			*			
8. หลักสูตร จะมีลักษณะฝึกนักเรียนให้มีความรับผิดชอบในการทำงานมากกว่าจะฝึกอาชีพให้โดยคง			*			

ข้อความ	ระดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
9. หลักสูตรวิชาอาชีวศึกษามีลักษณะเป็น บูรณาการมากขึ้น			*			
10. หลักสูตร วช 1 และ วช 2 จะได้รับ ความนิยมจากผู้เรียนน้อยลง			*			
11. หลักสูตรอาชีพระยะสั้นจะได้รับการ ส่งเสริมมากขึ้น			*			
12. หลักสูตรและเนื้อหาวิชาในระดับมัธยมศึกษา จะเน้นวิชาอาชีพที่สอดคล้องกับวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีมากขึ้น			*			
13. จะมีการมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติ การใช้หลักสูตรอย่างจริงจัง			*			
14. ความเข้าใจในเจตนารมณ์ของหลักสูตร มัธยมศึกษา และการปฏิบัติตามหลักสูตร จะดีขึ้น			*			
15. ครูจะได้รับการพัฒนาให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การสอนให้เหมาะสมกับลักษณะวิชาเป็นระยะ ๆ			*			
16. สถาบันผลิตครู จะเน้นที่การฝึกกระบวนการ เรียน การสอนให้แก่ครูมัธยมศึกษาประจำการ และ นักศึกษาที่จะเป็นครูใหม่			*			
17. การเรียนการสอนจะมีการ เชื่อมโยงทฤษฎีกับ การ เน้นประสบการณ์ภาคปฏิบัติมากขึ้น			*			

ข้อความ	ระดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
18. การ เรียนการสอนในโรงเรียนระดับตำบล จะถูกพัฒนาให้มีความ ฐานดีเท่ากับโรงเรียน ขนาดใหญ่			*			
19. สื่อการสอนจะมีการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ มากขึ้น			*			
20. ระบบการให้คำปรึกษาเป็นหน่วยการ เรียนจะมี การพิจารณาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น			*			
21. ระบบวัดผลจะพิจารณาการ ะบวนการ คึก มากกว่าพิจารณาผลลัพธ์เพียงอย่างเดียว			*			
22. จะมีการใช้แบบทดสอบชนิดอัตนัยเข้ามา ผสมกับแบบทดสอบชนิดปรนัย			*			
23. จะมีการใช้ข้อสอบคุณภาพ ฐานจากส่วนกลาง แต่กระจายอำนาจให้โรงเรียนจัดสอบเอง			*			

ภาคผนวก ค

สูตรการ คำนวณและผลการวิเคราะห์
ข้อมูลแบบสอบถามเทคนิคเคสฟาย

สูตรการคำนวณ

สูตรสำหรับคำนวณค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าควอไทล์ (Q)

$$Mdn = L + \frac{\left(\frac{N}{2} - F_b\right)}{f_p} i$$

(Guildford. 1978 : 50)

Mdn แทน มัธยฐาน

L แทน ชีคจำกัดกลางที่แท้จริงของชั้นคะแนนที่มีมัธยฐานตกอยู่

f_b แทน ความถี่สะสมทั้งหมดของชั้นคะแนนที่อยู่ต่ำกว่าชั้นที่มีมัธยฐาน

f_p แทน ความถี่ของชั้นคะแนนที่มีมัธยฐานตกอยู่

i แทน อัตรากว้างชั้นคะแนน

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

สำหรับการคำนวณค่าควอไทล์ที่ 1 (Q_1) แทนค่า $\frac{N}{2}$ กว้าง $\frac{N}{4}$

การคำนวณค่าควอไทล์ที่ 3 (Q_3) แทนค่า $\frac{N}{2}$ กว้าง $\frac{3N}{4}$

ตาราง 5 ความถี่ของการแสดงความคิดเห็นของบุรุษคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวโน้มนโยบายการมัธยมศึกษา
ของประเทศไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2535 - 2544)

ข้อที่	รอบที่ 2					ข้อที่	รอบที่ 3				
	อันกับคะแนน						อันกับคะแนน				
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
1	1	8	6	9	5	1	1	8	15	3	2
2	5	15	3	4	2	2	3	16	5	2	2
3	15	9	5	-	-	3	15	10	4	-	-
4	9	10	9	1	-	4	9	11	8	1	-
5	14	9	3	-	3	5	14	9	3	-	3
6	4	10	9	4	2	6	3	11	10	3	2
7	12	15	2	-	-	7	12	15	2	-	-
8	2	12	9	3	3	8	3	11	11	2	2
9	14	10	4	-	1	9	14	11	3	-	1
10	6	16	6	1	-	10	5	18	5	1	-
11	13	8	3	2	3	11	13	8	5	1	2
12	3	14	8	2	2	#2	3	15	7	2	2
13	13	12	3	1	-	13	13	12	3	1	-
14	10	12	3	4	-	14	9	16	2	2	-
15	7	14	7	-	1	15	3	18	7	-	1
16	8	16	5	-	-	16	8	19	2	-	-
17	6	13	7	2	-	17	6	13	8	2	-
18	10	11	6	2	-	18	10	11	5	2	1
19	2	15	8	1	3	19	2	17	6	2	2
20	5	16	2	4	2	20	3	18	4	4	-

ตาราง 6 ความถี่ของการแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวโน้มจุดหมายการมัธยมศึกษา
ของประเทศไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2535 - 2544)

ข้อ	รอบที่ 2					ข้อ	รอบที่ 3				
	อันดับคะแนน						อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
1	9	11	5	-	4	1	9	11	6	-	3
2	5	16	6	1	1	2	2	19	6	1	1
3	9	15	5	-	-	3	9	17	3	-	-
4	7	13	6	1	2	4	5	15	7	1	1
5	13	9	6	1	-	5	13	12	3	1	-
6	7	6	8	5	3	6	7	7	9	5	1
7	12	8	4	2	3	7	12	8	4	2	3
8	13	9	4	2	1	8	13	12	2	1	1
9	7	13	4	4	1	9	7	14	5	3	-
10	10	12	3	3	1	10	9	6	2	2	-
11	9	12	6	1	1	11	9	13	6	1	-
12	8	6	11	3	1	12	8	6	12	3	-
13	6	12	9	1	1	13	6	12	5	1	1
14	5	10	9	3	2	14	5	10	9	3	2
15	9	9	7	2	2	15	9	9	7	2	2
16	8	10	8	2	1	16	8	10	9	1	1
17	6	10	8	3	2	17	5	11	8	3	2
18	6	15	7	1	-	18	4	18	6	1	-
19	7	6	13	1	2	19	6	18	3	1	1
20	9	6	10	2	2	20	9	6	12	2	-

ตาราง 7 ความถี่ของการแสดงความคิดเห็นของบุรุษคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวโน้มการบริหารการมัธยมศึกษา
ของประเทศไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2535 - 2544)

ข้อที่	รอบที่ 2					ข้อที่	รอบที่ 3				
	อันดับคะแนน						อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
1	13	11	1	2	2	1	13	12	2	1	1
2	7	9	8	2	3	2	5	13	7	2	2
3	10	15	3	1	-	3	10	16	2	1	-
4	7	17	3	2	-	4	6	18	3	2	-
5	1	8	6	9	5	5	1	8	5	13	2
6	6	11	5	4	3	6	5	12	5	4	3
7	7	12	4	3	3	7	8	12	5	2	2
8	11	15	1	2	-	8	9	17	1	2	-
9	9	13	3	3	1	9	8	14	4	2	1
10	4	19	4	2	-	10	3	21	4	1	-
11	6	15	5	2	1	11	5	17	5	1	1
12	8	15	5	1	-	12	8	17	3	1	-
13	5	15	5	2	2	13	4	16	6	1	2
14	4	7	10	4	4	14	3	9	11	3	3
15	9	15	5	-	-	15	9	17	3	-	-
16	8	16	5	-	-	16	8	19	2	-	-
17	10	11	6	1	1	17	9	13	5	1	1
18	8	11	6	3	1	18	8	12	7	2	-
19	5	10	9	3	2	19	4	11	9	3	2

ตาราง 7 (ต่อ)

รูป ข้อที่	รอบที่ 2					รูป ข้อที่	รอบที่ 3				
	อันดับคะแนน						อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
20	8	15	5	1	-	20	8	17	3	1	-
21	4	12	10	1	2	21	2	14	10	1	2
22	6	16	6	1	-	22	5	18	5	1	-
23	5	12	6	3	3	23	4	14	6	3	2
24	8	14	3	2	2	24	8	15	3	2	1
25	6	14	3	2	4	25	5	15	3	3	3
26	7	17	3	2	-	26	16	18	3	2	-

ตาราง 8 ความถี่ของการแสดงความคิดเห็นของบุุตรวงศ์เกี่ยวกับแนวโน้มหลักสูตรมัธยมศึกษา
และกระบวนการเรียนการสอนของประเทศไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2535 - 2544)

ข้อที่	รอบที่ 2					ข้อที่	รอบที่ 3				
	อันดับคะแนน						อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
1	16	10	2	1	-	1	16	11	1	1	-
2	19	4	2	2	2	2	20	7	-	-	2
3	13	8	7	-	1	3	13	8	7	-	1
4	7	16	4	2	-	4	7	17	3	2	-
5	6	12	8	2	1	5	5	13	9	1	1
6	6	17	5	-	1	6	5	18	5	1	-
7	11	14	2	-	2	7	11	15	1	-	2
8	7	15	4	2	1	8	6	17	3	2	1
9	9	9	5	3	2	9	8	11	5	3	2
10	8	7	8	5	1	10	7	9	8	4	1
11	13	14	1	1	-	11	12	15	1	1	-
12	11	13	5	-	-	12	11	14	4	-	-
13	4	19	4	1	1	13	4	19	4	1	1
14	8	11	8	2	-	14	8	11	8	2	-
15	10	12	3	3	1	15	10	14	2	2	1
16	13	10	3	1	2	16	12	13	2	1	1
17	9	12	7	1	-	17	9	11	7	1	1
18	6	12	6	4	1	18	5	14	6	3	1
19	9	9	7	2	2	19	9	9	7	2	2

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อ	รอบที่ 2					ข้อ	รอบที่ 3				
	อันดับคะแนน						อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
20	5	13	6	4	1	20	2	16	6	4	1
21	9	13	4	1	2	21	9	15	3	2	-
22	5	13	7	3	1	22	4	15	8	2	-
23	4	14	5	3	3	23	5	16	5	1	1

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ห่อกระเบื้องแต่ละข้อในแบบสอบถาม ตอนที่ 1 รอบที่ 2

ข้อที่	มัชฌิมฐาน	ฐานนิยม	ฐานนิยม-มัชฌิมฐาน	ควอไทล์ที่ 3-ควอไทล์ที่ 2	พิสัยระหว่างควอไทล์
1	2.58	2.00	0.58	3.72 - 1.75	1.97
2	3.87	4.00	0.13	4.35 - 2.92	1.43
3	4.53	5.00	0.47	5.00 - 3.75	1.25
4	3.95	4.00	0.05	4.69 - 3.19	1.50
5	4.44	5.00	0.56	4.98 - 3.64	1.34
6	3.44	4.00	0.56	4.18 - 2.64	1.54
7	4.33	4.00	0.33	4.90 - 3.85	1.05
8	3.44	4.00	0.56	4.06 - 2.64	1.42
9	4.50	5.00	0.50	5.00 - 3.80	1.20
10	3.97	4.00	0.03	4.42 - 3.52	0.09
11	4.31	5.00	0.69	4.94 - 3.25	1.69
12	3.68	4.00	0.32	4.20 - 2.91	1.29
13	4.38	5.00	0.62	4.94 - 3.77	1.17
14	4.13	4.00	0.13	4.78 - 3.52	1.26
15	3.96	4.00	0.04	4.48 - 3.39	1.09
16	4.09	4.00	0.09	4.59 - 3.64	0.95
17	3.85	4.00	0.15	4.40 - 3.11	1.29
18	4.06	4.00	0.06	4.78 - 3.38	1.40
19	3.67	4.00	0.33	4.15 - 2.91	1.24
20	3.91	4.00	0.09	4.36 - 3.13	1.23

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ห่อกระเบื้องแต่ละข้อในแบบสอบถาม ตอนที่ 2 รอบที่ 2

ข้อที่	มัชยฐาน	ฐานนิยม	ฐานนิยม-มัชยฐาน	ควอไทล์ที่ 3-ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่างควอไทล์
1	4.00	4.00	0.00	4.69 - 3.15	1.54
2	3.91	4.00	0.09	4.36 - 3.38	0.98
3	4.13	4.00	0.13	4.69 - 3.65	1.04
4	3.92	4.00	0.08	4.48 - 3.21	1.27
5	4.33	5.00	0.67	4.94 - 3.53	1.41
6	3.44	3.00	0.44	4.54 - 2.66	1.88
7	4.19	5.00	0.81	4.90 - 3.06	1.83
8	4.39	5.00	0.61	4.96 - 3.64	1.32
9	3.92	4.00	0.08	4.48 - 3.06	1.42
10	4.13	4.00	0.13	4.78 - 3.52	1.26
11	4.03	4.00	0.04	4.69 - 3.38	1.31
12	3.45	3.00	0.45	4.59 - 2.80	1.79
13	3.79	4.00	0.21	4.40 - 3.08	1.32
14	3.55	4.00	0.45	4.28 - 2.75	1.53
15	3.89	4.50	0.61	4.69 - 2.96	1.73
16	3.85	4.00	0.15	4.59 - 3.03	1.56
17	3.65	4.00	0.35	4.38 - 2.78	1.60
18	3.94	4.00	0.07	4.42 - 3.39	1.03
19	3.38	3.00	0.38	4.46 - 2.83	1.63
20	3.67	3.00	0.67	4.72 - 2.93	1.79

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ข้อทรงแต่ละข้อในแบบสอบถาม ตอนที่ 3 รอบที่ 2

ข้อที่	มัธยม	ฐานนิยม	ฐานนิยม-มัธยม	ควอไทล์ที่ 3-ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่างควอไทล์
1	4.35	5.00	0.64	4.94 - 3.70	0.24
2	3.67	4.00	0.33	4.47 - 2.78	1.69
3	4.20	4.00	0.20	4.78 - 3.72	1.06
4	4.06	4.00	0.06	4.49 - 3.63	0.86
5	2.58	2.00	0.58	3.72 - 1.75	1.97
6	3.73	4.00	0.27	4.39 - 2.55	1.84
7	3.96	4.00	0.04	4.54 - 3.19	1.35
8	4.27	4.00	0.27	4.84 - 3.78	1.06
9	4.12	4.00	0.12	4.72 - 3.58	1.14
10	3.95	4.00	0.05	4.38 - 3.57	0.76
11	3.97	4.00	0.03	4.43 - 3.50	0.93
12	4.07	4.00	0.07	4.59 - 3.58	1.01
13	3.87	4.00	0.13	4.35 - 3.15	1.20
14	3.25	3.00	0.25	4.11 - 2.58	1.53
15	4.13	4.00	0.13	4.69 - 3.65	1.04
16	4.09	4.00	0.09	4.59 - 3.64	0.95
17	4.14	4.00	0.14	4.80 - 3.50	1.30
18	3.95	4.00	0.05	4.63 - 3.17	1.46
19	3.55	4.00	0.45	4.28 - 2.75	1.53
20	4.07	4.00	0.07	4.59 - 3.58	1.01
21	3.63	4.00	0.37	4.23 - 2.93	1.30
22	3.97	4.00	0.03	4.42 - 3.52	0.09

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อที่	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ฐานนิยม-มัธยมศึกษา	ควอไทล์ที่ 3-ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่างควอไทล์
23	3.68	4.00	0.32	4.20 - 2.91	1.29
24	4.04	4.00	0.04	4.52 - 3.52	1.07
25	3.89	4.00	0.11	4.41 - 2.92	1.49
26	4.06	4.00	0.06	4.49 - 3.63	0.86

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ห่อกระเบื้องแต่ละข้อในแบบสอบถาม ตอนที่ 4 รอบที่ 2

ข้อที่	มัชยฐาน	ฐานนิยม	ฐานนิยม-มัชยฐาน	ควอไทล์ที่ 3-ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่างควอไทล์
1	4.63	5.00	0.37	5.00 - 4.00	1.00
2	4.79	5.00	0.21	5.00 - 4.00	1.00
3	4.31	5.00	0.69	4.94 - 3.39	1.55
4	4.06	4.00	0.06	4.50 - 3.63	0.87
5	3.79	4.00	0.21	4.33 - 3.03	1.30
6	4.00	4.00	0.00	4.43 - 3.57	0.86
7	4.25	4.00	0.25	4.84 - 3.75	1.11
8	4.00	4.00	0.00	4.48 - 3.52	0.96
9	4.00	4.50	0.50	4.75 - 3.05	1.70
10	3.64	3.00	0.64	4.63 - 2.75	1.88
11	4.39	4.00	0.39	4.94 - 3.88	0.06
12	4.23	4.00	0.23	4.84 - 3.67	1.67
13	3.97	4.00	0.03	4.34 - 3.61	0.73
14	3.91	4.00	0.09	4.59 - 3.16	0.43
15	4.13	4.00	0.13	4.78 - 3.52	1.26
16	4.35	5.00	0.65	4.94 - 3.33	1.61
17	4.04	4.00	0.04	4.69 - 3.39	1.30
18	3.83	4.00	0.17	4.42 - 3.00	1.12
19	3.89	4.50	0.61	4.69 - 2.96	1.73
20	3.77	4.00	0.23	4.33 - 2.88	1.45
21	4.08	4.00	0.08	4.69 - 3.52	1.17
22	3.81	4.00	0.19	4.35 - 3.07	1.28
23	3.79	4.00	0.21	4.29 - 2.90	1.39

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงแต่ละข้อในแบบสอบถาม ตอนที่ 2 รอบที่ 3

ข้อที่	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ฐานนิยม-มัธยมศึกษา	ควอไทล์ที่ 3-ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่างควอไทล์
1	2.46	2.00	0.46	3.02 - 1.90	1.12
2	3.82	4.00	0.18	4.25 - 3.40	0.85
3	4.53	5.00	0.47	5.03 - 4.05	0.97
4	4.00	4.00	0.00	4.66 - 3.34	1.32
5	4.46	5.00	0.54	4.98 - 3.95	1.03
6	3.45	4.00	0.55	4.11 - 2.80	1.31
7	4.33	4.00	0.33	4.82 - 3.85	0.97
8	3.45	3.50	0.05	4.11 - 2.80	1.31
9	4.46	5.00	0.54	4.98 - 3.95	1.03
10	3.97	4.00	0.03	4.38 - 3.57	0.81
11	4.38	5.00	0.62	4.94 - 3.83	1.11
12	3.73	4.00	0.27	4.22 - 3.25	0.97
13	4.38	5.00	0.62	4.94 - 3.83	1.11
14	4.16	4.00	0.16	4.61 - 3.70	0.91
15	3.86	4.00	0.14	4.26 - 3.46	0.80
16	4.16	4.00	0.16	4.54 - 3.78	0.76
17	3.78	4.00	0.22	4.23 - 3.33	0.90
18	4.09	4.00	0.09	4.75 - 3.43	1.32
19	3.76	4.00	0.24	4.19 - 3.34	0.85
20	3.86	4.00	0.14	4.26 - 3.46	0.80

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ห่อกระเบื้องแต่ละข้อในแบบสอบถาม ตอนที่ 2 รอบที่ 3

ข้อที่	มัชฌมฐาน	ฐานนิยม	ฐานนิยม-มัชฌมฐาน	ควอไทล์ที่ 3-ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่างควอไทล์
1	4.00	4.00	0.00	4.66 - 3.34	1.32
2	3.84	4.00	0.16	4.22 - 3.46	0.76
3	4.18	4.00	0.18	4.60 - 3.75	0.85
4	3.87	4.00	0.13	4.35 - 3.38	0.97
5	4.38	5.00	0.62	4.94 - 3.93	1.11
6	3.50	4.00	0.50	4.36 - 2.75	1.61
7	4.29	5.00	0.71	4.90 - 3.69	1.21
8	4.42	5.00	0.58	4.96 - 3.88	1.08
9	3.96	4.00	0.04	4.48 - 3.45	1.21
10	4.16	4.00	0.16	4.61 - 3.70	0.91
11	4.08	4.00	0.08	4.63 - 3.52	1.11
12	3.46	3.00	0.46	4.06 - 2.85	1.21
13	3.79	4.00	0.21	4.40 - 3.19	1.21
14	3.55	4.00	0.45	4.28 - 2.83	1.45
15	3.89	4.00	0.61	4.69 - 3.08	1.61
16	3.85	4.00	0.15	4.58 - 3.13	1.45
17	3.64	4.00	0.08	4.30 - 2.98	1.32
18	3.92	4.00	0.08	4.32 - 3.51	0.81
19	3.46	3.00	0.46	4.02 - 2.90	1.12
20	3.54	4.00	0.46	4.15 - 2.94	1.21

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์หอคกระทางแต่ละข้อในแบบสอบถาม ตอนที่ 3 รอบที่ 3

ข้อที่	มัชยฐาน	ฐานนิยม	ฐานนิยม-มัชยฐาน	ควอไทล์ที่ 3-ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่างควอไทล์
1	4.38	5.00	0.62	4.94 - 3.83	1.11
2	3.77	4.00	0.23	4.33 - 3.21	1.12
3	4.22	4.00	0.22	4.67 - 3.77	0.90
4	4.03	4.00	0.03	4.43 - 3.63	0.80
5	2.46	2.00	0.46	3.02 - 1.90	1.12
6	3.71	4.00	0.29	4.31 - 3.10	1.21
7	4.00	4.00	0.00	4.58 - 3.42	1.16
8	4.18	4.00	0.18	4.60 - 3.75	0.85
9	4.07	4.00	0.07	4.57 - 3.57	1.00
10	3.95	4.00	0.05	4.30 - 3.61	0.69
11	3.94	4.00	0.06	4.37 - 3.51	0.86
12	4.12	4.00	0.12	4.54 - 3.69	0.85
13	3.84	4.00	0.16	4.30 - 3.39	0.91
14	3.30	3.00	0.30	4.00 - 2.60	1.40
15	4.18	4.00	0.18	4.60 - 3.75	0.85
16	4.16	4.00	0.16	4.54 - 3.78	0.76
17	4.12	4.00	0.12	4.65 - 3.58	1.07
18	3.96	4.00	0.04	4.56 - 3.35	1.21
19	3.55	4.00	0.45	4.20 - 2.89	1.31
20	4.12	4.00	0.12	4.54 - 3.69	0.85
21	3.61	4.00	0.39	4.13 - 3.09	1.04
22	3.97	4.00	0.03	4.38 - 3.57	0.81

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อที่	มัธยมฐาน	ฐานนิยม	ฐานนิยม-มัธยมฐาน	ควอไทล์ที่ 3-ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่างควอไทล์
23	3.75	4.00	0.25	4.27 - 3.23	1.04
24	4.07	4.00	0.07	4.55 - 3.58	0.97
25	3.87	4.00	0.13	4.35 - 3.38	0.97
26	4.03	4.00	0.03	4.43 - 3.63	0.80

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ห่อกระหังแต่ละข้อในแบบสอบถาม ตอนที่ 4 รอบที่ 3

ข้อที่	มัชฌมฐาน	ฐานนิยม	ฐานนิยม-มัชฌมฐาน	ควอไทล์ที่ 3-ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่างควอไทล์
1	4.59	5.00	0.41	5.05 - 4.14	0.91
2	4.87	5.00	0.22	5.14 - 4.41	0.73
3	4.38	5.00	0.62	4.94 - 3.83	1.11
4	4.09	4.00	0.09	4.50 - 3.68	0.82
5	3.77	4.00	0.23	4.33 - 3.21	1.12
6	3.97	4.00	0.03	4.38 - 3.57	0.81
7	4.27	4.00	0.27	4.75 - 3.78	0.97
8	4.00	4.00	0.00	4.43 - 3.57	0.86
9	3.95	4.00	0.05	4.59 - 3.32	1.27
10	3.72	4.00	0.28	4.50 - 2.94	1.56
11	4.33	4.00	0.33	4.82 - 3.85	0.97
12	4.25	4.00	0.25	4.77 - 3.73	1.04
13	3.97	4.00	0.03	4.34 - 3.61	0.73
14	3.91	4.00	0.09	4.57 - 3.25	1.32
15	4.18	4.00	0.18	4.70 - 3.66	1.04
16	4.31	4.00	0.31	4.87 - 3.75	1.12
17	4.05	4.00	0.05	4.68 - 3.41	1.27
18	3.86	4.00	0.14	4.36 - 3.36	1.00
19	3.89	4.50	0.61	4.69 - 3.08	1.61
20	3.72	4.00	0.28	4.17 - 3.27	0.90
21	4.13	4.00	0.13	4.62 - 3.65	0.97
22	3.80	4.00	0.20	4.28 - 3.32	0.96
23	3.91	4.00	0.09	4.36 - 3.45	0.91

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายวัชร ช่อสกุล พินทุสมิต

เกิดวันที่ 4 กันยายน พุทธศักราช 2490

สถานที่เกิด โรงพยาบาลศิริราช ต.ศิริราช อ.บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 99/163 หมู่บ้านสินทรัพย์นคร หมู่ 4 ถนนพุทธมณฑลสาย 2 แขวงบางแคเหนือ

เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร 10160

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน

สถานที่ทำงาน โรงเรียนบางแคปานจันทิยา เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา พ.ศ. 2508 มัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนวิทยาลัยบางแสน จ.ชลบุรี

พ.ศ. 2511 ป.กศ.สูง (คณิต - วิทย) จากวิทยาลัยครูจันทพร เกษม

พ.ศ. 2513 กศ.บ. (วิชาเอกเคมี วิชาโทชีววิทยา) จาก วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร

พ.ศ. 2517 ประกาศนียบัตรวิชาเฉพาะการแนะแนว จาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533 กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

แนวโน้มนโยบายการศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า

บทคัดย่อ

ของ

วัชร ะ พินทุสมิต

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกบริหารการศึกษา

กุมภาพันธ์ 2533

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2535 - 2544) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในอดีต จนถึงปัจจุบัน และเพื่อเสนอแนะแนวโน้มการจัดการมัธยมศึกษาของประเทศไทย สำหรับการศึกษาแนวโน้มการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้านั้น ใช้วิธีการวิจัยแบบเทคนิคเคลฟาย โดยสัมภาษณ์จากคำถามรอบแรกซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญตอบ จำนวน 5 ท่าน นำคำตอบมาวิเคราะห์สร้างแบบสอบถามรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ศึกษาแนวโน้มจากบุหร่งคุณวุฒิ จำนวน 29 ท่าน ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตามเทคนิคเคลฟายได้นำมาวิเคราะห์โดยการคำนวณหาค่ามัธยฐาน รฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. แนวโน้มนโยบายการมัธยมศึกษา แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้มากที่สุด คือ การมัธยมศึกษาจะเป็นการศึกษาเพื่อปวงชนตลอดชีวิต ส่วนแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้มากเป็นอันดับแรกคือนโยบายด้านความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาจะได้รับการปฏิบัติอย่างจริงจังยิ่งขึ้น และมีมาตรการที่ชัดเจน

2. แนวโน้มจุดมุ่งหมายการมัธยมศึกษา แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้มากเป็นอันดับแรกคือ การมัธยมศึกษาจะเป็นการศึกษาเพื่อสนองต่อระบบอุตสาหกรรม และมัธยมศึกษาจะเป็นการศึกษาเพื่อการอาชีพโดยเน้นอาชีพอิสระ

3. แนวโน้มการบริหารการมัธยมศึกษา แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้มากเป็นอันดับแรกคือ การวางแผนการมัธยมศึกษาจะมีการปรับแผนทุก ๆ 2 - 3 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคม และผู้นำที่ในการจัดการมัธยมศึกษาจะใช้หลักวิชาการในการกำหนดนโยบายการบริหารงาน และการวางแผนการมัธยมศึกษาอย่างจริงจัง

4. แนวโน้มหลักสูตรมัธยมศึกษา และกระบวนการเรียนการสอน แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้มากที่สุดมี 2 ประการ คือโครงสร้างหลักสูตรจะใช้เวลาเรียนวิชาบังคับน้อยลง เวลาที่เหลือโรงเรียนจะเลือกรายวิชาเองให้เหมาะสมกับท้องถิ่น และหลักสูตรจะเปิดกว้างมากขึ้น ส่วนแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้มากเป็นอันดับแรกคือ รายละเอียดเนื้อหาในรายวิชาต่าง ๆ จะได้รับการปรับปรุงให้ถูกต้องและสอดคล้องกับสภาพการณ์อยู่เสมอ และหลักสูตรอาชีพระยะสั้นจะได้รับการส่งเสริมมากขึ้น

12

TRENDS OF THE SECONDARY EDUCATION OF THAILAND
IN THE NEXT DACADE

AN ABSTRACT
BY
WACHARA BINDUSMITA

Presented in partial fulfilment of the requirements for the Master
of Education degree in Education Administration
at Srinakharinwirot University

February 1990

The objective of this research is to study the trend of education at the secondary level in Thailand in the next decade (B.E. 2535 - 2545) and to analyze the data on the situation and problems of education at the same level in this country in the past as well as at present. The study on the trend of education at the secondary level in the coming decade has been conducted through the delfi research technique. Answers acquired in the first round of interviews with five experts (In education at this level) have been analyzed for the construction of the second set of questionnaire. At the third stage, the data on the trends collected from 29 experts have been analyzed. The data collected through the delfi research technique have been analyzed and calculated for the (Means, Mode and Interquartile Range).

The outcome of the research can be summed up as follows :

1. The trend in the policy in education at the secondary level :
The most plausible trend shows that the secondary education will become a life - time education process for the masses. As for the first probable trend, it shows that the government's policy on an equal opportunity in education will be more earnestly and scrupulously implemented with clear - cut measures.

2. The trend in the objective of secondary education : The first probable trend is that secondary education will become an answer to the needs of the industrial system. It will also become the education for acquiring professions with the emphasis being placed on independent professions.

3. The trend in the management of secondary education :

The first probable trend shows that the planning of secondary education will be revised every 2 or 3 years to meet the needs of socioeconomic changes and that the educational authorities charged with the management of secondary education will more earnestly utilize certain technical principles in outlining the policy and carrying out the management of and in planning the secondary education framework.

4. The trend in curriculum and learning and instructional process in secondary education :

The two most probable trends which are expected to emerge are as follows :

The first most probable trend is that the curricular structure will allow the student to spend less time in studying compulsory courses and while the school will be allowed to independently select elective courses which are suitable to local requirements; and the second most probable one is that the curriculum will be further expanded with regards to the first trend which is likely to emerge, it shows that the contents of courses offered in the curriculum will be constantly revised and improved to be in conformity with the prevailing circumstances. In the meantime, more short - term professional courses will be promoted and offered to the student.